UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Heredibus instituendis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

c liberate idē puto in relictis ad pias cauſas [c] eadē ratione, quod
eſt multum not.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Nomē. Et pōdera, q2 fauorabilior eſt ꝑſona
quā res, ⁊ fauorabilior eſt libertas, quā pium relictū. Hoc pro-
bo per tex. ī l. primo gradu. ff. q̄ in frau. cre. vbi dicitur, ꝙ valet
legatū libertatis, nō legatū alimentorū, qui tex. deſtruit dictum
Bar. h, ⁊ omniū: ⁊ adduxit, ꝙ libertas diminuit legitimā filioꝝ
l. Papinianꝰ §. quarta. ⁊ §. quoniā autē quarta. ff. de inoff. teſt.
ſꝫ relicta pia nō diminuūt, c. q̄ncūqꝫ. xvij. q. iiij. ⁊ q2 libertas fa-
cit quē de nihilo aliquid, ſꝫ legatū piū non facit de nihilo ali-
quid. Itē iuriſlator iſtud non expreſſit, ar. l. j. §. C. de ca. tol. Si
opponiť, qđ preferatur. Reſpondeo non eſt expreſſum. Et vide
Ang. in rep. d. l. eā quā. vbi dicit, ꝙ magis eſt pia libertas. dixi
in Ioannina Ioan. An. in l. ſi ita ſtipulatus eſſem abſte. tenuit
contrariū, ꝙ lex loquens ꝺ libertate extenditur ad pia relicta ſꝫ
nihil allegat Ego autē ibi tenuit cōtra tamē vide ibi do. ⁊ ex h
videť, ꝙ nō bene ſumāt doc. c. ex literis. de proba. qui loquitur
in libertate ⁊ ipſi extendunt ad cauſā fauorabilē, ⁊ vide Ludo.
Roma. in conſil. cxcviij.
ALEX. ¶ Ad hunc §. Adde Bart. in l. ſi vnus. C. de teſta.
POMA. Vide Alexan. conſi. xj. j. volum.
b ALEX. ¶ Pias cauſas. Et ſic diſpoſitio facta fauore liberta-
tis. diciť eſſe diſpoſitio ad piā cauſā, vt hic. Facit tex. in l. j. §. ſin
autē. ī ver. rationē pietatis. C. ꝺ cōmu. ſer. manumiſ. ⁊ q̄ ꝑ illum
tex. dixi ī l. captatorias. C. ꝺ teſtamē. militar. circa ꝯriū l. fideic.
j. ꝺ fideicō. liber. ⁊ Bal. hoc tenet ī d. l. j. §. fi. ⁊ Bar. ī l. ſi vnꝰ. C.
de teſta. ⁊ l. Titio vſufru. §. j. de condi. ⁊ demon. ⁊ Bal. ī l. ij. C. ꝺ
fideicō. liber. ⁊ ī l. pe. eo. tit. ⁊ in l. ſi iure. C. de teſta. manu. ⁊ ī l. j.
in prin. C. de cad. tol. ⁊ ibi dixit expreſſe. Bal. in vltima col. ꝙ li
bertas ⁊ eccleſia equiparat. ⁊ Bar. in l. j. C. ꝺ ſacro ſan. eccl. ī re
pet. in iij. q̄ſt. v. partis prīci. dicit, ꝙ legatum libertatis eſt piū.
per dictā l. fideicōmiſſaria. vide ī dic. l. captatoritas.
POMA. ¶ Ad hunc locū Barto. Vide aliqua ſimilia ꝑ Alex.
in l. Cēturio ver. x. ff. ꝺ. vulg. ꝑ. Rō. cōſ. ccxxl. Mate. not. cxiij.

LEX IIII.

1 ☞ Cancellatione inſtrumēti facta ꝑ notarium in baſtardello,
preiudicatur inſtrumento extenſo in libro,
2 Creditor ꝙ reddat debitori inſtrumētum debiti cancellatū, lꝫ
nō cancellatur in libro notarij, ſufficit.

PLuribus. Si de eod. facto ſunt plura iſtru
menta vnīꝰ cancellatio alterius
vires nō tollit, niſi ꝺ mēte ꝯſtet. h. d. Notariꝰ ſcripſit
1 inſtrumentū, † primo ī baſtardello paruulo, [a] deinde
a illud extenſe poſuit ī libro ſuo, ⁊ ī baſtardello cancellauit. Certe
iſta cancellatio nō noceret inſtrumēto ſcripto in libro. Pro hoc
facit, q2 cācellatio limitatur ſcđm cauſas cancellatiōis, vt ſ. eo.
l. cancellauerat, ſꝫ cauſa cācellationis ſecūdū more. notariorū ē,
vt ideo cancellet in baſtardello. cōplete miſſum eſt in libro, igi-
2 tur, ⁊c. Secūdo facit, † ſi creditor reddat debitori inſtrumentū
cancellatū, licet in libro notarij pareat inſtrumentum non can-
b cellatū. q2 mēs fuit [b] ꝙ a toto ꝺbito recedatur, l. ſi chyrographū
de ꝓba. ꝑ cancellationē vnius videtur totum inſtrumentum cā-
cellatum, q2. talis fuit mens Iuriſconſult. vt hac. l. ij. reſponſo.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Baſtardello paruulo. No. bene ⁊ adde ꝙ baſtardel
lus nullū fidē. facit ſecundū Bald. ī rub. C. ꝺ inſtru. ī ver. tertio
q̄riť ⁊ ibi vid, an notariꝰ poſſit cācellare ꝓtocollū. reddito iſtrō.
⁊ ꝙ iſtrm cancellatū ꝓbet olim obligationē ⁊ ſatiſfactionē pſſit
ēt Bar. ī l. acta de re iud. Et ad Bar. hic adde Bal. in l. nrā. C. ꝺ
b teſta. ¶ Mēs fuit Vid no. ī l. q tabulas. ff. ꝺ fur. ⁊ qđ ibi dixi ⁊
qđ no. Bar. ī auť. caſſa. C. de ſacro ſan. ecc. Ec hoc ſeqť Bal. in l.
noſtrā. C. de teſta. ⁊ Barto. in l. labeo. ad fin. C. de pa. ⁊ ibi dixi.

De hæredibus inſtituendis. Titu. v.

LEX I.

1 ☞ Imperſonalitas quando vitiat diſpoſitionem
2 Notarius ſi ꝺt, rogatus ſcripſi, intelligitur, ſcilicet a patribus

QUi teſtatur. Opp. C. de teſta. l. hac
cōſultiſſima. Sol. iſta ē
ſuperfluitas q̄ non vitiat. Item opp. C. de con-
1 ſtit. pecu. authē. ſi quādo, Sol. † imperſonalitas
ex parte eius q obligatur, vitiat diſpoſitionem,
vt ibi: ex parte eius, cui obligatio queriť, vel qui
diſponit ad ſui cōmodum, nō vitiat, vt hic, ⁊ l. ſtipulatio iſta. §. ſi
quis ita. de ver. obli. Subintelligitur enim perſona loquentis.
ideo cū teſtator dicit, Titius heres eſto, itelligitur, ſcilicet mihi
2 † Et ꝑ hoc credo, [a] ꝙ ſi notarius dicat rogatus ſcripſi, debet in
telligi, ſcilicet a patribus. vel a teſtatore.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Per hoc credo. Vide Pau. ꝺ ca. conſi. ij. vide q in
ſimili ponit Felyn. in cap. ſicut. de re iudic.

a §. Si ex fundo. [a] Opp. C. de hered. inſtitu. l. quo
ties ſi. Solu. ibi erat aliꝰ heres in
ſtitutus vniuerſaliter, hic nō. Quero qđ ſi teſtator dixit, Titium
inſtituto in fundo, ⁊ ꝙ plus petere nō poſſit. Dicam ſ. eo. l. quo
ties. §. ſi duo.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Si ex fundo. Ad iſtū tex. vide Alex. cōſ. clxviij. in ij.
dubio ij. volu. Fede. cōſ. cxxxj. Barb. cōſ. cxv. ⁊ conſi. clxxij. ⁊ q̄
ſcripſi poſt Bar. in l. quoties. §. ſi duo. ⁊ §. finali. ī. eodem.

1 ☞ Due negationes lꝫ faciant affirmationē, tres tamē faciunt
orationem negatiuam.
2 Condēnatio expēſarum an videatur facta, ſi iudex in ſententia
dixi, Titiū abſoluo, ⁊ victum victori in expenſis, taxatione no
bis reſeruata.

a §. Sin autem. [a] Quero an vitietur teſtamētū ſi di
cat, Lucius. Plac. ſic, ꝑ l. errore.
b C. de teſta. ⁊ exponebat, [b] in, ꝓ valde. Gl. contra, q2 hic ſunt tres
1 negationes, † ⁊ licet due faciant vnā affirmationem, l. duobus. ſ.
de verb. ſigni. tamē tres faciunt orationē negatiuam. Facit. l. j.
de cadaue. punito, ⁊ ꝑ Ly. C. ꝺ ſer. fug. l. j. Iſta lex facit ad q̄ſtio
2 nem, iudex. in † ſententia dixit, Titiū abſoluo, ⁊ in expenſis vi
ctum victori, nobis ⁊ ſucceſſoribꝰ taxatione reſeruata, Quereba
tur vtrum videatur facta condēnatio expenſarum, q2 deficit v
bum condēno, nec videtur repetitum ex precedentibus. Et vide
c tur ꝙ nō. C. de ſen. l. preſes. In contrariū [c] facit hec lex, maxime
in fi. ſui, lꝫ enim non ſit verbum condēno, tamen debet ſubintel
d ligi, [d]. Nec ob. ꝙ ſententia dꝫ ferri in ſcriptis, quia etiā hic lo
quitur in teſtamento qđ fit in ſcriptis, ⁊ hoc puto verum, lic
contrarium fuerit iudicatum.

ADDITIONES

a AND. BAR. ¶ Sinautē. Et vide gloſſ. in cap. j. de vita ⁊ hone.
clerico. vbi ſupplet verbū ſtatuimus. gl. in cap. vt vnuſquiſqꝫ
pecu. cler. ſupplet verbū ſtatuimus. Gl. in c. quia nos. de app.
cap. j. de prebē. cap. j. de rapto. ſuper verbo. placuit. cap. j. ...
ſu ꝑ verbo, placuit. ⁊ facit, cap. j. de ꝓba. vbi deficit verbū, acci-
pimus. ⁊ vide que ibi remiſi.
POMA. Vide Felynū ī cap. ad audientiā. in iij. fall. de reſcrip.
Barb conſi. vj. volum.
b ¶ Exponebat. Pro concordia aduerte ſi iudex in ſentētia con
demnatoria vel abſolutoria dicat, victū victori in expenſis, ⁊ nō
ſubijciat, condēno. Bar. in l. preſes. C. de ſenten. ⁊ interlo. omni
um iudiciū tenet, ꝙ nō valet ſententia. Contrarium tenet in prin.
l. ij. §. ſinautē. ſecundū Iaſon. in §. curare. Inſtitutu. ꝺ actio. Tu
dic, cū reuerentia tali docto. non eſt contrarius, imo in dicta l.
preſes. tenet concluſionem veriſſimā, ꝙ eſt nulla. Sed arguit cō
tra de l. verbū, volo. C. de fideicō. ⁊ ſoluit, ꝙ alliud eſt ī vltimis
voluntatibꝰ, ⁊ aliud in ſententia, vbi verba ſtricte intelliguntur
nec ſubaudiri debēt, In hoc vero §. ſinautē. idē tenet, q2 ſimpli
citer opponit de his. l. preſes. ⁊ ſimiliť ita ſoluit: bene verū eſt ꝙ
prima facie videtur ſibi contraria, ſꝫ poſtea finaliter concludit
vt in dic. l. preſes. lꝫ par alia verba, nō tamē multum diſcrepan
tia ab illis, de quibus in dic. l. preſes. Sꝫ in effectu idē dicit. Et
dato ꝙ intelligereť contrarius, adhuc poſſet ſaluari. Quia aut
nō conſtat de mente iudicis, ⁊ ꝓcedat prima opin. Aut conſtat
de mente ꝑ alia verba, ⁊ tunc procedat. ſecunda opinio. Iſtā ſo
lutionem ſenſit Alexan. in l. errore. C. ꝺ teſta. Quicquid dicat in
hoc. §. ſinautem dicens ꝙ lꝫ prima opin. ſit verior, tamē ſecunda
eſt equior, quā conatur ſuſtinere, vt ibi per eum.
c POMA. ¶ In contrarium Vide Felyn cap. illa. de effec. Iaſ.
in l. errore. C. de teſta. aliquid ꝑ Bart. conſil. v. j. volū. Rom. in
ſimili conſil. clxx,
d ALEX. ¶ Dꝫ ſubintelligi. Et iſtud facit vtrū cōtractꝰ in ſcri
ptis recipiat ſuppletionē facti de q̄ habeť ꝑ Bald. in l. contra
ctus ad fi. C. de fide inſtru. vbi dicit ꝙ nō, alle. no. in cap. cū P.
tabellio. de fid. inſtrumen. vide tamē hic not per Bar. ī l. j. ſ. tit.
j. ī princ. ⁊ ibi Bal. ⁊ hic etiā Bal. ī l. fi. C. ꝺ edic. diui Adria. tol
ten. ⁊ qđ no. Inno. in ca. dudū. de rebꝰ eccleſie non alienā. Bar.
tenet cōtrariū eius qđ hic, ī l. preſes. C. ꝺ ſentētijs. ⁊ illa ſua opi
nio eſt ꝺ iure verior, lꝫ iſta ſit equior. ⁊ ſi velles eā tenere, pōt di
ci qđ ſentētia ſuꝑ expēſis ꝺ ſe eſt īterlocutoria, ⁊ ſic ꝺ veritate in
ſui pro

ſui prolationi non requirit tantam ſolennitatem, quantam diffinitiua, cum poſſit etiam ſine ſcriptis proferri, dummodo reducatur ad ſcripturam, vt not. in l. ij. §. de appellationibus, ꝛ ſic in caſu predicto preſumatur plus actum, ꝛ minus, vel nihil ſcriptum, vt hic diximus. Item qꝛ ita fauere debemus vt res potius valeat, quam pereat. l. quoties de verbor. oblibatio. Et de hoc vide per Imo. ſuſtinentem vtramque opinionem.

LEX II.

Circa. Defectus cõditionis de preterito, vel de preſenti, vitiat inſtitutionem. ſed ſi de futuro, purificat, ſi ex facto teſtatoris dependet. h. d. ſecundũ Dyn. Oppo. de l. clemens. in fin. ĩ. eo. Sol. vt
a ibi. Oppo. de l. qui heredi.ᵃ ĩ. de condi. ꝛ demonſt. Sol. hic loqtur in conditione de futuro, que dependet ex voluntate teſtatoris, vnde teſtator non inſerendo cauſam videtur penituiſſe: ibi quando conditio dependet ex facto alterius, vel ex fortuna. Ita dicit Dynus hic, ꝛ not. glo. in l. ſi quis ita ſcripſerit heredẽ, infra, eodem. Oppo. de l. ſtichum qui meus erit. de lega. j. in eo quod ibi dicitur de relatiuo, quis, vel qui. Solu. vt ibi. Oppo. de l. ſi Meuia, infra, eodem. Sol. ibi eſt cõditio negatoria, que nunquam fuit, nec eſſe potuit, ideo eius defectus vitiat: hic autem fuit conditio de preterito que eſſe potuit.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Qui heredi. Vide Alex. in l. ſtichum qui meus erit. ff. de lega. j. ꝛ in l. penul. C. de inſtit. ꝛ ſubſti.

LEX III.

Seruus alienus.

§. Si ſeruum. In inſtitutiõe videtur adiecta cõditio, que adijcitur libertati. h. d. Oppo. de l. diuus pius. ĩ. de manumiſ. teſta. Sol. vt ibi. Op. de l. gdã. C. de neceſ. ſer. ſolue vt gl. ꝛ ibi plene.

§. Si quis ita. De adiectione alterius alteri põt adijci conditio. hoc dicit.

§. Qui fidei commiſſam. Licet ius inſtitutionis nõ mutetur, tamen qualitas acquiſitionis mutari põt. h. d. ¶ Et oppo. de l. ſi ſeruum. §. ſi quis. ĩ. de acqui. hered. Sol. Poteſt deſinere eſſe heres ſi vult quo ad effectum, vt ibi: tamen ſemper remanet heres nomine, vt hic: ꝛ l. ei qui ſoluendo. ĩ. eo. ¶ Op. ꝙ heres ante non potuerit dare libertatem. l. vnũ ex familia. in prin. infra, de lega. ij. ꝛ l. ſed ꝛ ſi ante, ad Trebellia. Glo. nõ ſoluit. Dic ꝙ ideo hic poteſt dare libertatem ante, qꝛ nemini preiudicaret: ibi vero non põt reſtituere hereditatẽ ante, qꝛ alij preiudicaret, vt not. in l. poſt mortẽ. C. de fideicom. ꝛ l. filiusfamil. §. diui ſeuerus. ĩ, de leg. j. ꝛ l. cum pater. §. a filia. de legatis ij.

§. Aperture. Legitur in glo. multis modis, ꝛ ſatis clare. Et varietas lect. eſt propter cõtrariũ. l. ſub cõditione. de lib. ꝛ poſthu. Vide glo. ꝑ te iuxta fi. ibi, ꝙ filius impubes, ꝛc. quidã habent in litera impubes. ſed vult dicere pubes. Dicit glo. ſm̃ diſtin. caſuũ q ſequuntur, erit neceſſarius fratris impuberis, ſꝫ patri, indiſtincte erit neceſſarius, ergo, ꝛc. ¶ Pro declaratione iſtarũ lect. diſtingue. Quãdoque quis dat ſe ipſi teſtatori in arrogationẽ, quandoqꝫ extraneo. ¶ Primo caſu, aut ante teſtamentũ, aut poſt teſtamentũ. Primo caſu, aut reperitur in arrogationẽ tẽpore mortis patris, ꝛ erit ſuus heres patri. Sed ſi queratur an ſit ſuus heres impuberi, cui eſt ſubſtitutus, diſtingue. Aut reperitur ſui iuris tẽpore mortis impuberis, ꝛ erit ſuus, aut reperitur in arrogatione alterius, ꝛ non erit ſuus. Si vero tempore mortis teſtatoris non reperitur in poteſtate, nemini erit ſuus, vt hic, ſecundũ ſecundã lec. ꝛ l. ſub conditione. de lib. ꝛ poſthu. Secundo caſu, quando poſt teſtamentum ſe dedit ad arrogandum, tunc ſi reperitur in arrogatione tempore mortis efficitur ſuus. Vtrum autem ſit ſuus impuberi, diſtingue, eo modo quo ſupra dictum eſt, ꝛ ſupra de lib. ꝛ poſthu. l. filio. §. ſi. ꝛ l. ſi quis heres de inin. teſt. ꝛ tractatur hic in iij. lectu. Secundo caſu princip. quando quis dat ſe in arrogationem extraneo, tunc aut tempore quo cedit dies ſubſtitutionis pupillari reperitur ſui iuris, vel non, vt ſupra dictum eſt, ꝛ probatur hic in vltima lectu.

LEX IIII.

1 ☞ Teſtamentum in quo filius eſt inſtitutus ſub conditione cauſali, an irritetur.

2 Emancipatus inſtitutus ſub conditione caſuali quare non habet contra tabu. ſed ſub conditione pendente, dicit teſtamentuꝫ nullum.

3 Filius poteſt inſtitui ſub conditione poteſtatiua, que poteſt impleri vltimo vite ſpiritu.

4 Dictio etiam, eſt implicatiua.

5 Hereditas an poſſit ſtatim adiri per coheredem, quando filiꝰ eſt inſtitutus ſub conditione poteſtatiua.

6 Teſtamentum, in quo filius eſt inſtitutus ſub conditione miſta, eſt nullum.

7 Conditio quelibet hodie appoſita in inſtitutione filij reijcitur.

8 Teſtamentum, in quo filius fuerit inſtitutus in re, que nõ extat, eſt nullum.

9 Filius ſi inſtituitur in re, que extabat tempore teſtamenti, ſed euincitur, an teſtamentum ſit nullum.

10 Filius inſtitutus in certa quantitate poteſt dicere nolle quantitatem, ſed velle de bonis teſtatis, ꝛ tantum quantum eſt valor ipſius quantitatis.

a **Suus quoque.** ᵃ Suus heres põt ſub omni conditione inſtitui, filius vero ſub poteſtatiua tantum, cui ſi non paruerit ab hereditate excluditur, ꝛ coheres ſtatiꝫ põt adire non expectato ꝙ impleat conditionem. h. d. Primo ponit dictum. Secundo excipit a dicto. Tertio format vnam queſtionem circa premiſſa. Quarto illationem. Secunda ibi, ſꝫ excipiendus. Tertia ibi, ſed vtrum. Quarta, ꝛ ideo. ¶ Oppon. ꝙ ſuus non poſſit inſtitui ſub omni conditione, vt C. de inſti. ꝛ ſubſtit. l. ſi pater. Sol. intelligas hoc de ſuo, hoc eſt, de eo qui poteſt eſſe ſuus, vt nepos, ꝛ ſimiles. Ita intelligitur prima glo. hic po
1 ſita. dicam ĩ. l. proxi. §. j. ¶ Secundo oppo.† ꝙ filius poſſit inſtitui ſub cõditione caſuali, d. l. ſi pater. de inſtit. ꝛ ſubſtit. Sol. verũ eſt ſi in defectum conditionis exheredatur, vt ibi: ſecus ſi ſimpliciter, vt hic. Et eſt ratio, qꝛ ſi conditio deficit, ſemper fuit exheredatus: ſi vero extiterit, ſemper fuit inſtitutꝰ. Et eſt ratio qꝛ retro trahitur, l. heres. de acqui. her. Sꝫ ſi nõ eſſet exheredatus in defectũ cõditionis aliquo caſu poſſet ſe reperire ꝑteritũ, ſ. deficiente conditione, ꝛ ſic teſtamentum eſſet nullũ. ¶ Tertio oppo. de lega. iij. §. ſi ſub ea. ĩ. cõtra tab. Sol. ibi in filio emancipato, q põt inſtitui ſub omni cõditione, hic in ſuo. ¶ Sed q̃ eſt
2 † ratio, ꝙ filius ſuus interim dicit nullum, ꝛ emãcipatus nõ habet cõtra tab. ſ. pendente cõditione: Cyn. in d. l. ſi pater. querit, ꝛ nõ ſoluit. Dic ꝙ ratio eſt, qꝛ pẽdente cõditione filius ſuus habet bon. poſ. ſm̃ tab. d. l. iij. §. ſi ſub ea cõditione. de contra tab. merito pretor denegat ibi cõtra tab. ſed filius emãcipatus non poterat aliter venire ꝑ cõtra tab. ergo, ꝛc. ſed filius ſuus dt nullũ ipſo iure, nec habet neceſſe petere a pretore. Vnde ꝑtor non põt denegare ei beneficiũ qđ habet a lege, illud vero qđ habet
3 a ꝑtore põt denegare. ¶ Oppo.† qñ filius inſtituitur ſub conditione poteſtatiua, q̃ non põt impleri vltimo vite ſpiritu, videtur ꝙ debeat exheredari ne inueniat ſe ꝑteritum in vltimo vite ſpiritu, ꝛ ſic teſtamentũ eſt nullũ. l. inter cetera. de lib. ꝛ poſth. Huius timore dicunt quidã eum debere exheredari. In cõtrariũ eſt veritas. l. ſi libertus. §. exiſtimo. ĩ. de bo. libe. Nec ob. ꝙ reperiatur ꝑteritus, qꝛ hoc facto ſuo cõtingit q ante vltimũ vite ſpiritũ debuit implere. Eamus ad cõmentum do. Pau. de Neapo. ¶ Reintro ad gl. ꝛ opp. videtur ꝙ ſi inſtituatur ſub cõditione caſuali, nõ irritetur teſtamentũ. Nã in legitima vr̃ inſti
b tutus pure ſubducto grauamine. l. quoniã in prioribus.ᵇ C. de inoffi. teſta. Glo. fatetur cõtrariũ, ꝛ ſic dꝫ hanc l. eſſe correctam, Iaco. de Raue. ꝛ Guil. tenẽt contrariũ, ꝛ ideo dicũt, ꝙ quãdoqꝫ inſtitutioni adijcitur cõditio que facit teſtamẽtũ ſubiacere querele, ꝛ tunc illa reijcitur. Ita loquitur l. quoniã in prioribꝰ. C. de inoffi. teſta. vt puta, quãdo cõditio etat poteſtatiua, ꝛ per eã filius inſtitutus nimis grauabatur. Quãdoqꝫ adijcitur conditio, q̃ reddit teſtamẽtum nulluꝫ, vt cõditio caſualis, ꝛ tunc nihil immutatur de illo iure: nõ enim eſſet fauor filij ꝙ aliquid muta
c retur, imo eſſet odiũ. Ego teneo ciſtam glo. ꝛ pluriesᶜ tenui cõ
e trariũ cõſulendo. ꝛ eſt tex. in l. ſcimus. §. cum autẽ. C. de inoffi. teſta. vbi aliquis fuit rogatus reſtituere filio ſuo poſt mortem ſuã. ſ. ipſius rogati. Conſtat, qđ iſta eſt cõditio caſualis. Pote
f rat enim filius decedere ante ſubſtitutũ, ꝛ ſic diesᶠ fideicõmiſſi nõ cederet, ꝛ tñ illa dies, vel cõditio ſubducitur. Dñs Ray. de Flor. miſit de Padua vſqꝫ ad ciuitatẽ iſtã, reſpõdendo mihi ad illam l. ꝙ ibi filius nõ erat inſtitutus, ideo nihil ad propoſituꝫ. Reſpõdeo, ſm̃ iſta tẽpora quocunqꝫ relicti titulo filius haberet legitimã, excludebatur a rũpendo l. omnimodo. in princi. C. de inoffi. teſtam. ꝛ in authen. de triẽ. ꝛ ſemiſ. §. j. ideo nihil ad propoſitũ an eſſet inſtitutus, vel nõ ſolũ hic eſt aduertẽdum, vtruꝫ adiectio cõditionis caſualis ſit reijciẽda, vel nõ. Secũdo reſpõdebat ꝙ ille §. eſt correctus ꝑ authen. ex cauſa, ꝛ in corpore. vñ ſumitur. Reſpon. lꝫ glo. hoc ibi non teneat tñ poſito q ſit verũ, corrigitur in hoc quod filius dꝫ habere iure inſtitutionis, nec ſufficeret relinqui alio titulo: in eo aũt ꝙ dt cõditionem caſualem remouẽdam ab eo quod relinquitur filio, nullã mutationeꝫ
4 patit. Eſt ergo ibi caſus pro gl. noſtra. ¶ Opp. dictio etiã,† implicat idẽ in contrario. l. conuẽticula. C. de epiſcopis, ꝛ clericis.

lege,etiã.j.de legatis primo.C.ſi tuto.vel cura.interuene.l.et
ſed hic dicitur etiã ſi conditioni non paruerit,ſubmotum eſſe,ꝛ
ſic innuit etiã ſi paruerit eſſe ſubmotũ.Huius contrarij timore
gloſ.legit tribus modis.Primo qḋ abundat,dictio etiam,ꝛ eſt
clar a.Secundo qḋ eſt verũ ꝙ innuit idem in contrario,tamen
intellige ſi paruerit eſſe ſubmotum.ſ.a teſtamento rumpendo.
Et ſecundum predicta oportet ponere,qḋ filius habebat cohe
redem cuius aditione teſtamentum confirmatur etiã ſi non pa-
reat conditioni.Pōt etiã intelligi quando filius eſt inſtitutus,
ſiue paruerit conditioni teſtamentum eſt validũ,ſiue nō parue-
rit,tamen adhuc teſtamẽtũ dicitur validum quo ad preſtationẽ
legatorũ ad que tenetur quaſi volũtarie omiſerit ex cauſa teſta
menti,ꝛ adiuerit ab inteſtato ꝑ titulum,ſi quis omiſ.cauſa teſta
men.ꝛ hoc innuit ſequens gl.dum alle.l.illius tit.℄Venio ad
5 verſi.ꝛ ideo.Dicitur hic† ꝙ poteſt ſtatim adire,nec tenet expe-
ctare conditionis euentum.Cōtra,cum dubitatur de viribus te
ſtamenti,nō pōt hereditas adiri.l.ſ.ſ ꝛ ſi de ſua,infra de acqui.
hered.ſ hic eſt dubiũ an pater decedat teſtatus vel non ergo,
ꝛc.vt ṡ.tit.ij.l.pen.Huius timore ſũt hic tres lect.pͥma ꝙ verſ.
cum ꝛ ſi patrẽ.mutat caſum,ꝛ loquit̃ quãdo filius eſt inſtitutus
ſub conditione caſuali,vel miſta.Tunc em̃ extraneus inſtitutus
coheres ſtatim pōt adire filio approbante teſtamẽtum,ꝑ l.filio,
ṡ.tit.ij.ſ certe ibi nō aditur de iure ciuili,ſed de iure pretorio
petitur bono.poſſeſ.Secũdo modo intelligitur iſte ver.cum ꝛ ſi
patrem.hoc modo ſi antecedẽs predictũ eſſet verum,ergo dubi
taretur de viribus teſtamenti,ꝛ tũc ſequeretur iſta cõcluſio,ꝙ
expectari deberet ꝛ iſta ẽ bona lectu.Tertia lectura ẽ,vt loquit̃
quãdo filius non habuit coheredẽ,tũc addit glo.ibi,vel dic fa-
ceret quãdo nō habuit coheredẽ vel ſubſtitutum.ꝛ hec eſt ter-
tia lectura.Dicit deĩde gl.ꝛ dic expectare debet filius vt poſſit
ſuccedere ab inteſtato.Dicit gloſſ.vſq; ad finem vite ipſius qñ
nō pōt impleri vltimo vite ſpiritu.Quidam habent in gloſſ.te
ſtatoris ſ debet eſſe vacat.Dicit gl.vel poſt mortẽ quando po-
6 teſt impleri vltimo vite ſpiritu.℄†Quero,quid ſi filius eſt iſti
tutus ſub cõditione miſta.Gl.ſuper verbo cõſtat,ponit opi.ve
rum eſt qḋ teſtamentum eſt nullum ſecundum iſta tempora eo
ipſo ꝙ filius inſtituitur ſub cõditiõe que nō eſt in poteſtate.l.ſi
7 pater.C.de iſtituto.ſubſtitu.℄Quero,quid ſi erat inſtitut⁹ ſub
conditione poteſtatiua,tamẽ morte preuentus nō potuit imple
re Reſpõdeo,ſatis eſt ꝙ conditio veriſimiliter fuit poteſtatiua,
vt j.ea.l.§.ſ.ꝛ ſi filio.hodie vero.vt dixi,omne grauamẽ ſubdu
citur.l.quoniã.ꝛ l.omnimodo.ꝛ l.ſcimus.§.cũ autẽ.C.de inoff.
teſta.ꝛ ſi fuerit ei relictũ minus legitima,illud ſupplet vt dictis
legib⁹.Hodie vero debet habere iure inſtitutionis vt in authẽ.
8 vt cũ de apel.cog.§.aliud quoq; capitulum.℄† Quero,quid
9 pater inſtituit filium in aliqua re,g que nō extabat exemplũ,in
ſtituo filiũ meum in eo quod mihi debet Sempronius,cũ Sem
pronius,in veritate nihil deberet.Reſpõdeo teſtamẽtũ eſt nul-
lum,q; in nihilo eſt inſtitut⁹.l.ſi ſic.§.j.ḋ leg.j.cõiuncta.l.omni-
modo.C.de inoffic.teſtamen.ita ſentit gl.in l.iij.§.ſed verum in
9 fin.ṡ.de minori.℄Itẽ quero,quid ſi inſtituatur in re que extat
tẽpore teſtamẽti,ſed poſtea euincitur,vel eſſe deſijt.Repõdeo,
in re,que poſtea euincitur habemus caſũ in l.ſcimus.§.j.ḋ inof-
ficioſo teſtamẽto.ibi Guil addit rationẽ.Res enim aliena in illo
caſu relinquit̃ a patre filio.Aut ergo pater ſciebat,ꝛ valet lega
tum.Aut ignorabat.ꝛ idẽ cum relinquitur cõiuncte perſone.l.
cum rem alienã.C.de lega.Sed poſſet eſſe tertius caſus ſcilicet
ꝙ teſtator credebat rẽ eſſe ſuã,ꝛ voluit heredẽ inſtitutũ vniuer-
ſaliter nō teneri de euictione.tñ l.ſcimus indiſtincte dicit teſta-
mẽtũ eſſe validũ ꝛ filio deberi legitimã,q; ab initio relictũ erat
aliquod.Et per hoc apparet reſpõſum ad id,ꝙ querebatur ḋ re
10 q̃ eſſe deſijt.℄Quero,ſi filio^h^ †relinquatur iure inſtitutiõis cer
ta quãtitas,ꝛ filius dicat ſe nolle illam quantitatẽ.ſed dicat ſe
velle quãtũ eſt valor ipſi⁹ in bonis defuncti,an audiatur Guil.in
d.l.ſcimus determinat quod ſic,per §.repletionẽ in ead.l.per
auth.de triẽ.ꝛ ſemiſ.§.j.collatio.iij.dum tamẽ non poſſit dicere
ſe velle tãtã partẽ in qualibet re,ſ debet habere in aliqua re ar
bitrio boni viri.C.quã.ꝛ q.quart.pars deb.l.ij.ꝛ l.nō amplius.
§.fin.cũ l.ſequen.infra de leg.j.℄Alia circa materiã legis no-
ſtre dic vt l.ſi pater.C.de inſtitut.ꝛ ſubſtitu.per glo.ꝛ doctores.

ADDITIONES

a P.PAV.P.℄Su⁹ quoq;.An cõditio dãdi aliqd ſit poteſtatiua.
vide Bart.in l.teſtamẽto.ij.ff.de condit.ꝛ demonſtrati.vbi ẽt
ſi deficiat talis cõditio caſu an deficiat inſtitutio filij.Itẽ quod
filius nō poſſit inſtitui ſub cõditi ue poteſtatiua negatiue,quia
reputaur difficilis vide Socy.in l.Iulianus in ij.no.ff.de cõdi-
ctione ꝛ demonſtra Itẽ ſi filius inſtituatur ſub cõditione quam
filius nō teneatur obſeruare vt q; turpis non valet teſtamen-
tum vt ꝑ So.i l.dubitam⁹ in pͥn.ff.de cõditio.ꝛ demõſtratione.
Aduerte ꝙ Bar.i hac l.ſu⁹ q̊q; alleg.pͥus.Tu dic,ꝓ ſaluatiõe
Bar.vt i cõcordãtia,ꝗ̃ poſui ad l.ſi pater.C.de inſtit.ꝛ ſubſtit.
b ALEX.℄Quoniã in priorib⁹.Adde Ba.in l.ſi pr̃.C.de inſti.ꝛ
ſubſtit.ſub condi.fac.ꝛ ibi dixi.
c An.Bar.℄Ego teneo iſtã glo.Tu pondera,quia iſta gloſſ.nõ
dicit illud ꝙ Bart.hic ḋt,imo dicit cõtra.ꝛ ita eã intelligũt do.
hic,nec glo.in d.l.ſi pater.dicit cõtra,ꝛ cõtra Bar.tenẽt omnes
doc.antiqui ꝛ moderni.cõtra tñ Fran.de Rãp.in d.l.ſi pr̃.ꝛ ibi
Raph.Ful.ꝛ ibi Bal.ꝛ Ang.ꝛ Bal.hic ꝛ Ang.in conſi.cxvij.ꝛ
Bal.i dic.l.qm̃ in prioribus.ꝛ in dic.§.cum aũt.Ioan.de Imo.
trãſit cũ Bar.in l.fin.j.de cõdi.inſtit.Ego cõſului cõtra Bar.ſ
Pau.de caſt.i d.l.ſi pater,tenet cõtra pro Bar.ꝛ ḋt opin.Bar.
meliorẽ.ꝛ vide Bar.i cõſi.xiij.incip.factũ ſuꝑ q̃ erant exhibita
exibita cõſilia.i.j.dubio.quomodo alle.§.porro h̃ poſitũ,ꝛ vtrũ
teſtm̃.ſit validũ,vide in ij.dub.quia diputat dic.l.ſi pater.
e ℄Et pluries.Adde ꝙ ipſe cõtrariũ cõſuluit cõſi.xiij.ici.ex facto
propoſito.ꝛ Ang.cõſi.cxx.inci.domina Antonia quẽdã Blaſij.
ꝛ glo.hãc ſequũt⁹ eſt ipſe Bal.i l.ſi pr̃.C.de inſtit.ꝛ ſubſtit.ꝛ ibi
Saly.ꝛ Io.de Imo.hic,ſ meli⁹ hũc articulũ explicat i l.fin.j.ḋ
cõdi.iſtit.in verſ.circa caſuale.Idẽ voluit Pau.ḋ caſt.in l.ſi pr̃
vbi dicit ꝙ totus mundus ſeruat opin.Bart.ꝛ nullus reſpõdet
bene ad §.cũ aũt.q; per eius opi,cõſeruatur teſtamenta,per cõ
trariũ ſubuertũtur.Eandem opi.tenuit Ang.conſi.xcvj.incip.
Vivia.de monte.ꝛ Bald.conſi.xxix.ſecundo volumine.
P.PAV.P.℄Cõtrariũ dicit ſe tenere Lõ cõſi.cxxix.alias,cxxx
.ꝛ contrarium tenet Ant.de But.conſi.lxvij.cir.med.
f POMA.℄Et ſic dies.Vide Ant.conſi.lxviij.
g ALEX.℄Aliqua re.Vide Bal.in d.l.ſcimus.i prin.circa fin.
AND.BARB.℄Adde Bal.conſi.xij.ij.volu.
h ℄Quero,ſi filio.Et vide de iſta q̃ſtiõe an poſſit detrahere quar
tam in re,ꝛ nō in quãtitate.Bald.hic qui aliter loquitur.ꝛ vide
Bal.i l.ſcimus.C.de inoffici.teſtam.vbi dicit ꝙ pōt capere in
mediocri.Saly.ibi tenet cõtra Guil.ꝛ Bar.per l.ſcim⁹.§.j.vbi
dicitur vel pecunias.ꝛ in verſ.in quãtitate.per id ꝙ habetur in
auth.de triẽ.ꝛ ſemiſ.§.j.verſi.quãtitate.Et an poſſit detrahere
in vna,vel plurib⁹ reb⁹,vide Bald.in l.in quartã.ff.ad l.fal.ꝛ
l.ij.C.quãdo ꝛ q quarta pars deb.Ang.i l.j.C.ad l.fal.ꝛ i l.ij.
pen.C.cõmunia de.l.ꝛ in cõſi.ꝙ.remtſi.ad Bar.ꝛ vide Pet.i
Ray.ḋ.teſt.Bal.in l.filiũ quem.C.fami.erci ꝛ i l.magis puto
ne paſſim.ff.ḋ.re.eorũ.Old.in cõſ.ccxxviij.Ray.i aut.res que
C.com.de le.ꝛ in l.iubem⁹ C.ad treb.ꝛ alios in auth.de reſti.
que par.in prin.i.gl.ꝛ per alios in l.non amplius.§.fin.ff.ad l.
POMA.℄Vide Bal.cõſi.ccccl vij.in ij.vol.Anch.cõſi.
Pau.in c.Ray.de teſt.Are.con.xviij.in vij.dubio.Pau.
cõſi.xvij.ꝛ cõſi.cxxxij.Fabia,in repe.auth.nouiſſima.C.
ſta.Alex.ꝛ Moder.i l.nō ampli⁹.in.§.fi.ff.de.l.j.ꝛ in cõſi.
j.co.i.v.vo.ꝛ Ro.i cõſi cclxxv.ꝛ plene per Alex.i l.Marcellus.
§.res que.in vlti.col.verſi.quid autem in legitima.ff.ad Treb.
P.PAV.P.℄Vide Iaſ.in l.ſcimus antea in princip.in j.nota.
C.inoffi.teſta.Deci.in conſi.lxxxj.verſi.vij.queritur.
ALEX.Per §.repletionẽ An fili⁹ poſſet nolle capere illã quãti
tatẽ ꝛ capere tãtũ de bonis,vide no.i l.marcelus.§.res arc.j.ad
trebel.ꝑ Bal.in l.ſcimus.de ſi.in prin.C.de inoff.teſta.Ang.in
l.ſi pr̃.C.de iuſtit.ꝛ ſubſtit.ꝑ Io.And.ꝛ alios in c.Raynald⁹.de
teſt.Iac.de beluiſ.§.quãobrẽ.in auth.de reſtit.ꝛ ea q̃ per.C.
in auth.res quo.C.cõm.de leg.ꝛ an l.filiũ.C.famil.erciſ.ꝛ ibi
Bal.ꝑ Iac.but.ꝛ Bal.i l.ij.C.ad leg.falcid.ꝑ Bal.cõſi.ccxv.
ꝛ cõſi.cvij.icip.circa ius municipale.i iij.dub.ꝑ Ang.ꝛ Imol.
in l.in quartã.j.ad leg.falcid.ꝑ Bal.in l.iubemus.C.ad treb.
in repet.cap.ſi pr̃.de teſta.in vj.ꝑ Bart.i l.ij.C.qñ ꝛ quib.pars
lib.x.ꝑ Bal.in l.magis puto.§.me paſſim.ṡ.de reb.eor.

a **§.Puto.**[a] Conditio dicitur poteſtatiua,vel nō ſecũdũ
in quod frequenter accidit.h.d.℄Quero que
eſt iſta generalis diſtictio:Reſp.illa q̃ frequẽtius accidit vt igi.

ADDITIO.

a POMA.℄Puto.Vide Alex.conſi.cxiij.in iiij.vol.

1 ℄Subſtitutus filio inſtituto ſub conditiõe poteſtatiua q̃ po
teſt impleri vltimo vite ſpiritu an poſſit admitti i vita,ſtatuẽdo
terminum fili.intra quẽ impleat conditionem.
2 Deſinere poſſe quis quando dicatur.
3 Cõditio ſi in ſententia vel ſtatuto ponitur ꝙ quis ꝓ tali delicto
condemnetur in centum,ꝛ ſi ſoluere non potuit amputetur ei
pes quando dicatur illa completa.

§.Sed ꝛ ſi filio. Sub conditione poteſtatiua que
poteſt impleri vltimo vite ſpiritu
viuo filio non admittitur ſubſtitutio,niſi in ea dies fuerit adie
ctus ſecus ſi in vltimo vite ſpiritu impleri nō poteſt hoc dicit
cum principio l.ſequentis.℄Oppo.ex gloſ.de l.filius a patre
ṡ.de liberis ꝛ poſthumis.Sol.vt ibi dixi.℄Opponit.ſecundo
4 †quod lz conditio poteſtatiua poſſit impleri vltimo vite ſpiritu

tamen ſubſtitutus põt admitti ĩ vita. Nã ſtatuetur certum tẽ-
pus heredi, intra qḋ ſi nõ implet, habeatur pꝛo defecta. ſi quis
inſtituatur. §. j. infra eodẽ. Ultramontani fatentur contrarium
Cyn. ponit in l. ſi pater. C. de inſtit. ⁊ ſubſti. qḋ videtur ↄtra iſtũ
textũ, vbi dicit ſubſtitutũ nõ poſſe admitti in vita filij, pꝛopter
quod dico ꝗ ad petitionem ſubſtituti, vel ſequentium in gradu
nõ poteſt ſtatui certus teminus filio, vt hic: ſed ad petitionem
creditoꝛum ſic, vt ĩ cõtrario, facit l. j. §. ſane. infra de ſucceſſ. edic
2 ¶ Uides ergo ex hac l. qḋ illud quod poteſt quis, non dicitur
deſinere poſſe, niſi cũ moꝛitur: habeo ergo hic tractare quando
dicatur deſinere poſſe, qualiṫ autẽ poſſe dicitur, dixi ĩ leg. Bal-
lus. in pꝛincipio, ⁊ l. pma, de iniuſto teſtamẽ. Ad quam declara
tionẽ eſt ſciendũ, quod poſſe deſinit quis multis modis. Quan-
doque ex perſona eius q debet facere. Quãdoq; ex tempoꝛe, in
ꝗ debet fieri. Quãdoq; ex materia, ex qua debet fieri. Quãdoq;
ex pſona eius in quẽ dꝫ impleri. ¶ Pꝛimo ſi deſinit quis poſ-
ſe ex pſona eius q debet facere, ⁊ tũc pꝛocedat diſtinctio huius
legis. Aut eſt conditio poteſtatiua, ꝗ poteſt impleri vltimo vite
ſpiritu. ⁊ non deſinit poſſe in vita, ſꝫ demum poſt moꝛtẽ Aut nõ
poteſt impleri vltimo vite ſpiritu, ⁊ deſinit poſſe ĩ vita ſꝫ tũc cũ
eſt in articulo moꝛtis: ⁊ ſic in hac lege non conſideratur aliud, ꝑ
quod deſinat poſſe, niſi pſona ꝗ debet implere. ¶ Secundo de
ſinit poſſe quãdoq; ex tempoꝛe, in ꝗ debet impleri. Si enim eſt
limitatum tempus certũ ab homine, vel a lege, illo elapſo ḋſinit
poſſe fieri. ¶ Quãdo limitatur ab homine, ẽ expꝛeſſum infra eo.
l. ſꝫ ſi conditioni. in pꝛincipio, ⁊ de verboꝛum obligationibꝰ. l. in
illa. cum ſimilibus. An autẽ tẽpus poſſit opponi a iudice, dixi
ſupꝛa in pꝛecedenti cõtrario. An autem a lege limitatur tempꝰ
aduerte, quandoq; conditio poteſtatiua adijcitur in vltima vo-
a lũtate, quãdoq; ĩ diſpoſitione inter viuos. ¶ Pꝛimo caſu, [a] aut
adijcitur inſtitutiõi heredis, ⁊ nullum tempꝰ hꝫ limitatũ, vt hic
Ideo expectatur tempꝰ moꝛtis, niſi ꝑ iudicẽ aliud ſtatuatur,
vt dixi. Aut adijcitur legato ⁊ tunc habet tempus limitatũ, in-
tra qḋ impleatur cum pꝛimum poteſt, alias eſt defecta conditio,
vt l. hec conditio. de conditione, ⁊ demõſtratione. ¶ Ex iſta dif-
ferentiã inter inſtitutionẽ ⁊ legatum, ponit gloſſ. in l. ſi quis in-
ſtituuntur. ĩfra eo. ⁊ ibi dicã. In contractibus vero inter viuos,
dic quando ꝗ incipit a pꝛecedenti diſpoſitione. ⁊ tunc intelligi-
tur tempus limitatum, ſi illud non fecerit quo ad cõſtituatur in
moꝛa faciendi: ſi nõ habet pꝛecedentẽ diſpoſitionem, ĩtelligitur
quo ad deſierit poſſe fieri. vt l. ita ſtipulatus de verboꝛũ obliga
b tionibꝰ. ¶ Iuxta pꝛedicta quero, quid ſi [b] † in ſentẽtia iudicis
3 vel in ſtatuto dicatur, ꝙ condẽnetur pꝛopter tale delictum in
centum. ⁊ ſi ſoluere nõ potuerit, vel no ſoluerit, amputetur ſibi
pes, quãdo dicatur illa conditio cõpleta. ſi ſoluere nõ potuerit
vtrum adaptabimꝰ leges que loquuntur de vltima volũtate an
leges ꝗ loquuntur de cõtractibus. Cogitabitis. Et pꝛedicta fa-
cit extra ḋ reſcri. c. ſciſcitatus. vbi illa clauſula, ſi talis adeſſe nõ
poterit, intelligiṫ ſcilicet tunc cũ cauſa agitatur, ⁊ ſic habes tẽpꝰ
limitatũ a lege. ¶ Tertio dixi ꝙ poſſe deſinit ex materia ex qua
debet aliquid fieri. Iuxta qḋ eſt aduertendum, ꝙ quandoq; ma
teria, ex qua dꝫ aliquid fieri. in diſpoſitiõe ſumitur ſtricte. Exẽ
plum ĩ l. quod ſeruius. ſ. de cond. ob cau. vbi debet intelligi qḋ
non põt repeti donec matrimonium poteſt cõtrahi ex eiſdẽ ſpõ
ſalibus. ecce materia ſtricta, ⁊ ſic mutatiõe cõtingẽte, hoc ẽ illis
ſpõſalibꝰ diſſolutis deſinit poſſe fieri ⁊ datur repetitio. Caſus
eſt in l. ſtipulationẽ. ⁊ l. ſeq. ꝗ incipiṫ, ⁊ lꝫ. ſ. de iur. do. Quãdoq;
ſumitur large, vt quoad Titius ↄtraxerit matrimoniũ, ⁊ tũc de-
ſinit poſſe fieri cũ ſpes nuptiarũ defecerit, vt ĩ auth. cui relictum
C. de indi. vidu. ⁊ ĩ coꝛpoꝛe vnde ſumiṫ. Si vero materia ex qua
eſſet generaliſſima, vt ſi decẽ dederit in genere, tunc ex parte ma
terie non poterit deſinere poſſe. q2 genꝰ perire nõ poteſt l. incen
dium. C. ſi cer. pe. ⁊ l. ĩ rõne. ij. §. incerte. ĩ. ad l. fal. ¶ Quarto di
xi. ꝙ deſinit poſſe fieri ex perſona, in qua debet inpleri vt ſi decẽ
Titio dederis. lꝫ enim ex parte tua nõ poſſit deficere in vita nec
ex parte materie, q2 in genere tñ ex parte Titij põt deficere, q2
põt ante moꝛi, vt l. cũ ita. ḋ cõd. ⁊ dem. ⁊ ſ. §. pꝛimo. Iſta ergo
lex ſolũ reſpexit, an deſinat poſſe fieri ex parte eiꝰ q ḋbet facere

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Pꝛimo caſu. Uis Ba. n. ĩ l. ſi pr̃. ĩ v. q. C. ḋ iſti. ⁊ ſub.
b ALEX. ¶ Quid ſi, ⁊c. Uide ĩ ſi. qḋ no. Bar. ĩ l. cẽteſimis. §. fi. ḋ
ver. obli. ⁊ mihi vr̃ ꝙ hoc decidat Bal. ĩ l. non ſolum. §. moꝛte.
de ope. nõ. nun. ⁊ ibi Imo. ⁊ Bal. ⁊ hoc decidit ⁊ intelligit illud
non poſſe arbitrio iudicis. Aliter ipſe videṫ loqui in l. quicunq;
C. ḋ ſer. fug. ⁊ adde Bar. im l. acceptã. in vlt. col. C. de vſur. ⁊ in
l. qḋ ſeruius. ff. de cond. ob cau. An autem dicatur poſſe ſoluere
ſi habeat fideiuſſoꝛẽ ꝓ eo pꝛomittentẽ, adeo quod ſit relaxãdus
vide ꝙ no. Bar. ĩ l. nemo dubitat. ꝑ illum tex. ĩ. de reg. iu. ⁊ il.
j. ĩ. ḋ cuſt. re. l. ſtatu. liberos. la. j. §. ſi qs ſic accepit. vbi tex. no. ĩ.

pẽ ſtat. lib. ⁊ ĩ l. itẽ liberatur. §. j. ff. quibꝰ mod. pig. vel hyp. ſo. ⁊
hic adde Ang. ⁊ Imo. in l. j. §. fi. de iniu. rup. teſt. Bar. ĩ l. j. alias
ſi. in fi. de pen. leg. ⁊ vide Bal. ĩ l. j. ĩ vij. queſt. C. de inſtit. ⁊ ſubſt
Quid ſi ſtatutũ vel ſententia dicat ꝙ ſi ſoluere nõ poterit intra
menſem ⁊c. ⁊ cõſtat ante menſẽ ꝙ de ſuo nihi habet, vide Bal.
in l. ſi qs id quod. §. in ſeruos. ſ. de iuriſ. omn. iud.

LEX VI.

Sed ⁊ ſi conditione.

§. Nepotes. Liberi ſequentis gradꝰ poſt filiũ poſ-
ſũt ſub omni cõditione iſtitui. h. dicit.
¶ Quero an hec lex intelligatur ſi tẽpoꝛe, quo fit teſtamentũ fi-
lius pꝛecedat nepotẽ, an etiã ſi nepos teneat pꝛimũ locum. Glo.
tenet, ꝙ loquiṫ in nepote, quẽ filius pꝛecedit. tex. ḋ. l. pꝛoxim. in
pꝛin. videtur facere differentiã inter filium ⁊ nepotem. Azo ĩ ſũ
de inſtit. ⁊ ſubſtit. tenet idẽ ꝙ hec gloſ. ⁊ Cy. in l. ſi pater. eo. tit.
tenet idẽ, In contrariũ videtur. ĩ. de ſuis, ⁊ legiti. l. j. §. ſciẽdum
⁊ ibi hoc tenet gloſ. idẽ tenet in l. iij. §. ſi ſub ea. de ↄtracta. cõ ẽ
cta l. illud. §. j. eo. titu. ille lege multum vrgent tamen quod hic
dicit glo. eſt equius ⁊ doc. tenẽt, ⁊ ideo vos teneatis.

§. Solemus. Incapacitas medij tẽpoꝛis inſtitut-
nem nõ vitiat. h. d. Hoc itelligo, quã
do perdit ciuitatẽ tantum nõ libertatem. ſecus ſi etiam liberta
tem, vt quia damnatus in metallũ, l. intercidit, infra de condi. ⁊
demonſtr. ⁊ ibi dicam.

a **§. Seruꝰ.** [a] Exemplũ eſt pꝛecedentis ſũmarij.
† ¶ Cy. p. ꝙ inſtitutio vitietur, q2 deuenit ad
eum caſũ a quo nõ poteſt incipere. l. q2 ratio. ḋ condi. inſti. Sol.
tene vltimam ſolutionem Ioan. que eſt vera.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Seruus. Uide ꝙ dicat ꝑ iſtum tex. in l. ſi conſtante.
§. j. ff. ſoluto matrimonio.

§. Si ſeruum. Si ſeruꝰ cum libertate iſtitutus re-
dimatur, ĩ vita teſtatoꝛis efficiṫ ne-
ceſſarius, ſecus poſt moꝛtẽ. h. d. ¶ Cy. p. de communi ſer. ma. l. j.
Sol. hodie aliud eſſet. Circa quod diſtingue vt in gloſſa.

1 ☞ Clauſula ceſſans, ⁊ irritans, quando operetur.

§. Sed ſi ſit cum. Si ſeruus ſolꝰ cũ libertate in-
ſtituaṫ, libertatẽ recipit a ſeipſo
ideo a ſeipſo adimi nõ poteſt h. d. ¶ Quero, qd eſt hoc dicere, ꝙ
libertatẽ habet a ſeipſo Reſpon. hoc eſt, ꝙ libertatis datio con-
firmatur aditione ſuijpſius, nec ſpectat aditionẽ alterius. Poſ
ſet etiam dici ꝙ libertas nõ eſt hereditaria, ideo non dicitur eã
capere a teſtatoꝛe. Sꝫ hoc non placet vſquequaq;, q2 lꝫ liberta
non ſit ꝓpꝛie in hereditate, nec ĩ bonis teſtatoꝛis eſt tamẽ occa
ſionaliter: q2 põt teſtatoꝛ dare libertatem: ſicut vſuſfructus foꝛ-
malis non eſt bonis domini tamen non poteſt conſtitui alteri.
¶ Sed quero qd eſt hoc dictũ ꝙ a ſe adimi non poteſt: ſicut a ſe
ſibi legari nõ poteſt: Reſpondeo adẽptio requirit cõfirmationẽ
per aditionem hereditatis ſicut legatum. Sed ſi diceremꝰ iſtã
ademtionẽ valere, non poſſet adimi hereditas. qa ſeruus non
poteſt eſſe ſine libertate, ideo ademptio valere non poteſt. l. ſi
ita. §. regula. ḋ libe. ⁊ poſth. Et ex hoc debet itelligi, ꝙ hic ſeruꝰ
erat inſtitutꝰ ſolus ſine coherede. alias aditiõe coheredis poſſet
confirmari ademptio. ⁊ valeret vt C. ḋ cõmuni ſer. ma. l. ſi. ⁊ ita
1 tntelligit hic gl. ¶ Et iſtud † inducebã ad illam clauſulam, que
in teſtamento ponitur, caſſans, ⁊ irritãs omne aliud teſtamentũ
⁊c. q2 opoꝛtet ꝙ illa claula cõfirmetur aditiõe ex illo teſtamẽto
Unde ſi nõ poteſt adiri, illa clauſula nihil operatur vt dicã ĩ l. ſi
iure. ĩ. ḋ leg. iij. ¶ Cy. p. heredi nõ põt legari a ſeipſo. l. legatũ. §.
j. ĩ. de leg. j. ẽ nec libertas poteſt dari ipſi a ſeipſo. gl. hic ĩ fi. ḋt
aliud in legato. q2 hereditas, ⁊ legatũ ſe inuicem nõ compatiũ-
tur, aliud in libertate. Et ſi quereretur, quare hoc: reſpõdet gl.
quod libertas nõ eſt res hereditaria. Declaro, q2 ſi habet here
ditatem, habet oĩa que ſunt hereditatis, ideo legari non poteſt
ſibi illud qḋ iam hꝫ nec poteſt obligari ipſe ſibimet. ſed liber-
tas non eſt io hereditate, ideo. non repugnat quod ego relinq;
tibi hereditatẽ ⁊ libertatẽ, cum libertas ſit in dominio occaſio
naliter. Opp. de leg e, ſenatus. §. fi. de lega. j. Solue, ibi non ha
bebat a ſeipſo.

LEX VII.

Si ſeruus.

In pꝛima parte pꝛimo gl. ponit
caſũ. Secũdo dubitatur qs fuit
ille heres q ſeruum alienauit poſt moꝛtẽ. Gl. ḋt, ie q
eſſe heres ſi cõditio deficeret. hoc nõ placet, q2 pẽdẽte

conditione,⁊ vc quãdiu eſt ſpes inſtitutionis,alius ſubſtitutus, vel ab inteſtato veniẽs venire nõ poteſt.l.quãdiu de acqui.hec. ⁊ cõmunia de ſuc.l.antequã.Unde glo.ſubdit hic,ꝙ fuit cohe= res.Iſtud intellige in coherede q̃ interim eſt heres inſolidũ,q̃ erat coniunct⁹ re tantũ,vt no.in l.ij.§.ſi pars here.pe.Dixi i l. plane.§.ſi coniuncti.j.de leg.j.alias alienare non poſſet.

LEX VIII.

Duo ſocij. Si hereditatis delate a duob⁹ domi nis dies ſimul cedit,ſeru⁹ vtriqꝫ ne= ceſſarius erit hoc dicit.

LEX IX.

Quoties. Lex tota principalit̃ diuidit̃ i duas partes.Primo tractat ꝺ foꝛma in ſtitutionis.Secũdo de inſtitutionis effectu.Secũda in §.heredes iuris,⁊c. Prima ſubdiuitur,q̃ primo ponitur quãdo fuit erratum in coꝛpoꝛe.Secundo quãdo in quã titate. Tertio quãdo in ipſa inſtitutioue. Quarto quando eſt er ratũ in oppoſitione perſone extrinſece.Quinto quãdo dubita= tur de incertitudine inſtitutionis.Secũda ibi,ſed ſi nõ in coꝛpo re.tertia ibi.tantundem,Quarta ibi, ſed cum pꝛimum.Quinta ibi,ſi q̃s nomen.Erroꝛ in coꝛpoꝛe vitiat inſtitutionẽ,⁊ legatum hoc dicit. Oppo. ſi appellatio fratrẽ, qui non eſt, non vitiatur diſpoſitio,vt j.eo.l.nemo.§.qui frater.glo.hic dſtinguit,⁊ bene ꝙ ſigna Dixi in l.demonſtratione.de condict.⁊ demonſtra.

1 ☞Erroꝛ ſcripture quomodo pꝛobetur.
2 Dictum pꝛeualet ſcripto etiã quando ille qui dici eſt idem qui ſcribit.
3 Erroꝛ pꝛeſumitur ⁊ nõ,falſum quando reperitur aliud ſcriptũ a notario quam fuerit dictum a patribus.
4 Note ſignificatiue numeri poſite in inſtrumento,quando inſtru mentum vitient.

§.Sed ſi non in. Erroꝛ in quãtitate cõtinua vel diſcreta diſpoſitionẽ nõ vitiat: ⁊ qđ eſt dictum pꝛeualet ei ꝙ eſt ſcriptum.h.d.De quantitate continua loquitur vſqꝫ ad verſi.ſed ⁊ ſi quis ꝓ centum. vt puta
a tertia,quarta,⁊ quinta,[a] ⁊ ſimilia. De quãtitate diſcreta loquit̃ verſic.ſꝫ ſi q̃s pꝛo centum,q2 omnis numerus ⁊ quãtitas di=
1 ſcreta.¶†Nota[b] ex pꝛincipio hui⁹ §. quomodo ꝓbatur erroꝛ
b ſcripture,ſcꝫ ſi aliter fuit dictum,aliter reperiatur ſcriptum.
2 ¶Secũdo no.†ꝙ etiam quãdo idem eſt ille qui dicit,⁊ ille qui
c ſcribit,dictum pꝛeualet ſcripto,qđ eſt no.¶Tertio[c] lex poſſit
3 optimũ† arg.ad excuſationẽ notarij,vt ſi vnum fuerit dictum per contrahentes,vel per ipſum notariũ.dum verba ɔtractus ponebãtur,⁊ aliter reperiatur ſcriptũ nõ pꝛeſumatur factũ fal
d ſo,ſꝫ erroꝛe,[d] niſi ex alijs circumantijs aliud appareat. ¶Ulti
e mo[e] not.ꝙ† ille note ſignificatiue cumeri poſite in inſtrumẽto,
4 inſtrumentũ non vitiant.Cõtra hoc tamẽ videtur.j.ꝺ bo.poſ.l. ſi cũ patrono.§.fi.C.de teſta.aut.ꝙ ſine.⁊ i coꝛpoꝛe vnde ſumi tur.⁊ in j.conſt.ſioꝛũ.§.pe.⁊ in ij.conſtit.Codi.circa fin.⁊ de vet. iu.enu.l.ij.§.qe.Repon.quedam ſunt note q̃ non ſunt in vſu,vt quedã litere conglutinate in ſimul quib⁹ vtuntur quidam no= tarij ꝓ coꝛũ ſignis,ſicut faciunt amantes qui poꝛtant quaſdam literas,in quibus cõtinetur nomẽ domine que nõ poſſunt legi.
f niſi a ſcientibus,⁊ ille litere nihil pꝛobant,[f] l.ſꝫ cũ patrono in fi. de bono.poſ.Quedã ſunt litere,⁊ note que ſunt in communi,vt v.ꝓ quinqꝫ ⁊ x.pꝛo decem,⁊ ſimiles ⁊ he litere,pꝛobant,vt hoc §.Fallit in caſib⁹,in quib⁹ lex ſpecialiter diſponit vt ſcribat̃ ex tenſe,⁊ nõ ꝑ figuras literarum,vt in legib.ſ.in contrarium alle
g gatis. Notas autem ſignificantes numerũ,ponit Hugo.ſub litera D.quibuſdam tamen ex illis ſignis non vti mur.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Quarta,quinta Adde no.ꝑ Bal.⁊ Im.poſt Bar.in l.qui quartã.in pꝛin.j.de le.j. vbi omnino vide ⁊ Bar. in aut.ꝙ ſine.C.de teſta.⁊ l.ſꝫ cũ patrono.ff.de bo.poſſ. ⁊ in j.cõſti.ſioꝛũ, dicitur,ꝙ ibi libꝛi debẽt ſcribi ꝑ literas extenſas,non per ſina. Quod autẽ ſcribitur hic fallit in cauſa d.aut.ꝙ ſine ⁊ falit in li= bꝛis iuris ciuilis,⁊ in conſti.decre. ſecundum Bar. in d.aut.ꝙ ſine.⁊ Nicola.de Neapo.in l.lucius.de adminiſt.tuto.⁊ in l.li= cuius Locuſta.de lega.ij.ũ Bar.ibi.
POMA.¶Limi.vt ꝑ Ale.conſi.lxxxvj.in iij.volum.
b POMA.¶Nota.Uide.Are.cõſi.xlvij.in ij.vol.in iij.not.vide Areti.conſi.xlj.tex.in l.qđ adhibitus.i fi.C.de his q̃ ſibi aſcri. Bar.in repet.rubꝛ.ff.de fid.inſt.⁊ ad pꝛobationẽ erroꝛis.vide Alex.cõſi.lxxxviij.iij.vol.Cep.conſ.xxj.Bar.conſ.xxix.j.vo.
c And.Barb.¶Tertio.Not.ꝓ excuſationen notarioꝛũ.Uide Bar.in l.ij.de fal.Eſt enĩ regulare ꝙ vbi eſt tolerabilis erroꝛ ꝓ= ſumitur potius erroꝛ quã malitia.Uide Bal.in l.j.C.de his q̃ ſibi aſcri.in teſta.vt potius pꝛeſumatur ꝙ nõ ꝓbet.quam vt d cat falſum.Bal.in §.quib⁹.in j.conſti.Codi.⁊ adde ꝙ no.Bal. l.ij.C.qui recu.nõ poſ.⁊ in ru.ɔhend.emp.in xix.q.⁊ vide doc. in c.vnico.de Syndico.⁊ C.cõmunia de leg.l.ij.⁊ C.§.in l.ſi quis decurio C.de fal.Cauere.in viij.ru.in x.q.in fi.vbi dicit q̃ ſi no tari⁹ omiſit ſcribere ꝓtocollum in totum,vel in partẽ vel omnia ibi ſcribere ſubſtantialia,vel ſolennia ꝙ pꝛeſumitur ex ſimplici tate potius,quam dolo.Et adde bonum tex.in c.ad audiẽtia de pꝛeſumptio,ꝙ notari⁹ pꝛeſumitur diligẽter feciſſe officiũ ſuum niſi cõtrarium pꝛobetur.Et vide Bal.i l.captatoꝛias.C.ꝺ teſt. mil.vbi cõſuluit de notario,ꝙ qñ aliquid addit in ſcriptura,ꝺ ſe feciſſe de conſi.talis Uide eundẽ,vbi pulchꝛe loquitur i l.er roꝛe.C.de teſta.⁊ i l.ſi frateꝛ tuus.C.de fideicõm.Et vide q̃ no. doc i c.vnico.de ſydi.Adde qđ no.Inn.in c.fraternitatis.de he reti.qđ ſi notari⁹ cõmittit falſitatẽ in aliqua parte,vitiatur inſ trumentum.ſiue hoc facit ſciẽter,ſiue ignoranter,q2 nõ ꝺꝫ po nere inſtrumento niſi illud qđ vidit,vel nouit ⁊ i hoc nõ pot ca dere ignoꝛantia.iij.q.ix.c.hoꝛtamur.Cogita ſi iſta ſũt cõtraria idẽ in teſte.Et adde ꝙ not.Bal.in l.nolumus.C de teſta.⁊ in l. iubemus.eo.tit.⁊ in l.eã quã.C.de fideicom.vbi ponit regulã q̃ quãdo,aliquid vitiatur ratione erroꝛis,non extendit.vide ibi. adde Bal.in l.fi.C.de canon.larg.li.x.vide Bal.in rub.C.ꝺ fid. inſt.⁊ i l.ſi poſt diuiſi.,C.de iur.fac.ign.⁊ i l.Imperatoꝛ.ff.de homi.⁊ vide cõſ.Io.ꝺ Im.xxxj.ad excuſationẽ notarij ꝺ falſo. ⁊ vide Bar.cõſi.ccviij.inci.ex facto ꝓpoſito.vbi loquitur ꝺ erroꝛe notarij.⁊ ſi poſſit,⁊ quomodo coꝛrigere.⁊ vide Bar.i cõ.xcv. inci.Joan.notarius.vbi pulchꝛe loquitur de notario falſoꝛio.
d ALEX.¶Sꝫ erroꝛe.Uide cõcoꝛdantias j.§.pꝛori.in apoſ= ſic no.hic optimã legẽ ad excuſationẽ notarioꝛũ ⁊ tunc mẽti ſin gulariter ꝙ notari⁹ i dubio ꝓſumitur erraſſe,nõ falſũ cõmiſiſſe ⁊ adde q̃ dixi poſt Bart.in l.ſi q̃s obꝛepſerit.j.ꝺ fal.⁊ vide Bal. in l.inter eos de re iud.⁊ in l.iuriſgẽtiũ.§.ꝙ ferre,de ea.⁊ adde Bar.⁊ Doc.i d.aut ꝙ ſine Bal.in l.verbũ volo.C.ꝺ fideicõ. an ſyllaba poſſit ꝓ dictione poni.⁊ adde An.i l.lucius.in pꝛi. de teſt.mi.Quid in erroꝛe indictiõis an poſſit coꝛrigi ꝑ nota. Exemplum notarius ib oꝛiginali,⁊ ſic i pꝛotocollo nõ appoſuit indictionẽ,ſꝫ in extenſione iſtrumẽti ſic,an poſſit coꝛrigi: ⁊ ſic,ꝙ pꝛobo.Nã in piblico inſtrumento cõtinetur duo,vnum ſpectat ad notariũ.vt anni domini idictio,dies,⁊ alie ſolẽnitates ſecundũ eſt de ſubſtãtia cõtractus.Si enĩ eſt erratũ i eo q̃ vitiat inſtrumẽtũ vt q̃a deficit indicto,vt in authen.vt pꝛepo.nomẽ Impe.in pꝛin.⁊ in aut quib.mo.nat.effi.le.in §.quãtũ.⁊ c.in ter di.ectos.de fid.inſtr.⁊ glo.in l.generali.C.ꝺ ta.li.xj.potnit coꝛrigi ille erroꝛ.ne ſcribẽtis erroꝛ noceat patribus.l.ſi ignoti nomine ⁊ l.erroꝛe.C.ꝺ teſta.⁊ hoc ſi cõſtat ꝺ erroꝛe.Sꝫ ſi erratũ eſt ⁊ nõ conſtat in q̊,vt hr̃ fuit omiſſus dies,⁊ ſic fuit erratũ in caſu notario dicẽti ſe recoꝛdari,debet credi q2 officiali credit̃ officio ſibi cõmiſſo,l.ſi q̃e decurio.C.ꝺ fal.l.magis puto.§.ſi noti ff.ꝺ reb.eo.⁊ ꝓcedit hoc qñ eſt erratũ omittẽdo.Sꝫ cũ eſt erratũ q2 poſuit vnũ diẽ vel mẽſem,cũ deberet ponere aliũ,iſto caſu poterit ſe corrigere,niſi ꝺ erroꝛe cõſtet ꝑ teſtes,vel alijs mo. l.quicq̃d aſteingende,de verbo.⁊ hoc,q̃a functus eſt officio ſuo ſicut iudex vt l.iudex.poſtquã.ꝺ re iud.⁊ ſicut teſtes.⁊ ſi idictio eſt poſita in inſtrumento,⁊ eſt eratũ, non vitiat inſtrumentum vt in hoc §. Et licet pꝛeſumatur dolus in annis domini,qñ in eis erratur,q2 cõmuniter omnes ſciũt annos domini,ideo culpa lata,vel dol⁹ eſt eos ignoꝛare.l.late.ff.de ver.ſigniſi.ſꝫ indictio neſcitur ab omnibus ideo ꝓbabilius pꝛeſumit̃ erroꝛ i indictio ne.Facit ad gl.in l.ſi q̃s in fundi vocabulo.de le.j.⁊ i l.pe.de re dubijs.Ita foꝛmaliter dicit Bar.in l.ſi libꝛari⁹.ff.de reg.iu. quicquid dicat gl.in c.inter dilectos.de fid.inſtr.⁊ dicit Bar. d.l.ſi libꝛarius.ꝙ ſi ſolẽnias nõ fuit ſcripta nec ſeruata,i inſtru mẽto punit̃ notarius vt falſari⁹.Sec⁹ ſi fuit ſeruata,lꝫ non fuit ſcripta.Et ſic ꝑ pꝛedicta patet,ꝙ erroꝛ in indictiõe eſt tollerabi lis ⁊ excuſacilis,vi hic ꝑ Dy.⁊ Bar.⁊ fa citi ſimili ꝙ ſoluit Jo. no.in c.qualiter.el.ij.ꝺ accu.in gl.vbi dicitur,ꝙ teſtis magis recoꝛdari de ꝑſonis ⁊ loco,quã de die.Nam erroꝛ teſtis in coꝛ poꝛe excuſabilis ẽ vt voluit Archi.iij.q.ix.c.nihilomin⁹ ⁊ Bal. i l.pꝛeſbyteri.C.de epi.⁊ cle.Erroꝛ tamẽ in annis dñi nõ eſt to lerabilis,ſꝫm Bar.in d.l.ſi libꝛarius.ſed Guil.de cu.⁊ Bal. l.Imperatoꝛ de ſta.ho.dicit ꝙ poſt inſtrumẽtum,publicatũ poſtqꝫ eſt data copia parti,nõ poteſt tabellio ſuum erroꝛem coꝛ rigere arg.eius ꝙ dicim⁹ de teſte.⁊ habet̃ i Spe.de inſt.edi.§. poſtremo,ver.ſꝫ nunquid.quamuis Bar.in d.l.ſi libꝛari⁹.in= ſtincte velit ꝙ põt notarius coꝛrigere erroꝛem ſuũ,circa indi ctionẽ. Alij dicũt ꝙ erroꝛ qui iuris pꝛeſumptione coꝛrigitur erroꝛ indictionis,ſemper ꝑ notariũ coꝛrigi poteſt.Secus ſi coꝛrigitur iuris pꝛeſumptione,q2 tunc eſſet notarius ſibi cõtra rius.Itẽ quia equiparatur teſti,ſꝫ teſtis authoꝛitate iudicis fa cta pꝛius fide de veritate poteſt coꝛrigere,igit̃ ⁊c.Sꝫ ego ibi diſtinguo ſic Aut tabellio nõ reſtitui inſtrumentũ partibus
pot

poteſt tūc illud corrigere, ⁊ aptare vt vult. l. ſi quis decurio. C. ꝺ fal. Aut reſtituit inſtrumētū in publicā formā, ⁊ tūc aut vult corrigere eodē modo quo corrigit lex, ⁊ pōt, q2 habet iuris preſumptionē ꝓ ſe, aut circa aliud, circa ꝙ lex nō ꝑſumit, ⁊ tūc nō poteſt tamen dicit ibi Bal. ꝙ addere poteſt ꝙ ꝑ errorē omiſiſſet, ſicut teſtis. arg. eorū que no. in auth. de teſti. §. q2 vero. Errorē aūt partis tabellio corrigere non poteſt. l. ambiguitates. C. ꝺ teſt. l. illa inſtitutio. ꝗ. e. ⁊ ibi dicit, ꝙ poteſt addere que per errorē omiſit. Sed ꝯſuluit Dy. cōſi. xxiiij. ꝙ omiſſio indictionis vitiat īſtrumētū, ſed error in cōputatione non vitiat, ex eo, q2 error in cōputatione eſt aliud quā omiſſio indictionis. ⁊ ideo dicebat idē Bal. i d. l. Imperator. ꝙ ſi notarius vult corrigere errorē, puta circa indictionē, vꝫ inſtrumentū, q2 indictionis error nō nocet, q2 trahitur ad cōputationē certi temporis. i. menſis, ⁊ diei, ergo notari⁹ pōt illū corrigere, q2 idē facit ipſe ꝙ lex, ⁊ ꝺt Bal. ꝙ op. Dy. eſt verior, q2 maior eſt defectus omiſſionis, quā cōmiſſio erroris l. Titi⁹. ⁊ l. gallus. §. in omnib⁹. de lib. ⁊ poſth. ⁊ lꝫ Bal. ibi, ita dicat, tñ contrariū dixit in d. l. Imperator. l. ꝙ notarius pōt addere inſtrumento illud ꝙ omiſit, ⁊ idem Bal. in ru. C. de fi. inſtr. in ver. ſꝫ pone ꝙ tabellio in imbreuiatura, quē vide omnino, vbi diſtinguit in iſta materia, put ꝺ. ⁊ idē Bald. in l. ꝓponebatur. ff. de iudi. dixit circa iſtū paſſum, ꝙ aut notari⁹ vult emendare errorē nō mutata ſubſtātia actus pōt l. actorū verba. ff. de re iu. Sed ſi mutādo ſubſtātia, ⁊ tūc aut nōdū redigiꝛ ꝯtractū ī publicā formā ⁊ pōt, q2 ipſe eſt talis, ad cuius fidē recurriꝛ. l. ſi qs decurio. C. de fal. dūmodo nō mutet ſubſtātiā: ꝑ id ꝙ habetur in l. Sempronius. de le. Si aūt iā eum redigit in publicā formā ⁊ eū tradidit partibus ⁊ tunc ſi error eſt manifeſtus, q2 inſtrumentū caret indictione, vel q2 diſcordat indictio cū annis domini, tūc pōt emēdare, q2 nō cenſeꝛ in effectu tradidiſſe, ex quo ita manifeſte illud im ꝑfectū tradidit. Si aūt error nō eſt ſic patēs, vt q2 forte dixit die tertio ⁊ debuit dicere die ſecūdo, ⁊ tūc ſec⁹. Seqꝛ hic Imo. ⁊ ꝑ ꝯſequēs male cōſuluit Dy. ſeqꝛ Bar. i d. c. inter dilectos. i ver. ſed cōtra. in iij. q. vbi dicit, ꝙ error indictionis, eſt error notarij, ideo nō vitiat, cū poſſit corrigi. ⁊ al. ſeqtur Bar. in d. l. ſi librari⁹ Idē voluit Imo. in c. ex literis. ꝺ fid. inſtr. ⁊ facit ꝙ voluit Bar. i l. fi. ff. de tab. exhib. ⁊ ſi qs opponeret de eo ꝙ voluit Bal. i l. ſi poſt diuiſionē. C. de iur. ⁊ fac. ign. vbi voluit ꝙ ſi notari⁹ omittit ſolēnitatē incūbentē officio ſuo, puniꝛ de falſo. Rñ. ꝙ loquiꝛ quādo fuit omiſſa in inſtrumēto, ⁊ protocollo, nos loqmur quādo in protocollo, ꝙ pōt eā ſupplere in inſtrumento. Itē Bal. ibi loqꝛ qñ omiſit ſolennitatē in teſtib. ⁊ in indictiōe vel annis domini, ⁊ ſic nō loqꝛ quādo omiſit indictionē duntaxat. Et iſtā partē etiā ſequitur Imo. in l. actorū. de re iudi. dū remittit ſe ad Bar. i d. l. ſi librarius. ⁊ Pet. de anc. in d. c. inter dilectos, facit ꝙ voluit Io. an. in data li. vj. ⁊ ꝙ no. Spe. in ti. de inſtr. editi. §. īſtrumētū. ver. ſed nūqd cōfecto. ⁊ ibi Io. an. ⁊ ꝙ voluit Archidia. xxxv. q. ix. §. j. vbi voluit, ꝙ notari⁹ pōt ſuū errorē corrigere, ⁊ ſic illa eſt cōis opinio ꝙ pōt notarius corrigere ſuū errorē, circa ſolēnitatē incūbentē ſuo officio cōmiſſū. Et facit ꝙ voluit An. in l. error. de teſt. vbi all. Bar. in d. l. ſi librari⁹. ⁊ all. Bal. in ſuis apoſt. ī d. l. Imꝑator. vbi dicit, ꝙ ſi cōſtat ꝙ eſt erratū, ⁊ in quo tūc pōt corrigere, q2 nō hꝫ qs iuſtā cām cōtradicendi. Aut eſt erratū, q2 diſcordat indictio ab annis, ⁊ tunc aut vult corrigere illū errorē ante redditū inſtrumentū partib. ⁊ pōt, q2 lex ad plenū cōfidit ꝺ tabellione. l. ſi qs decurio. de fal. Aut poſt, ⁊ tunc ſec⁹, q2 notarius funct⁹ officio ſuo. l. iudex poſtq̄. de re iu. ſed alibi Bal. dixit. aut ſubſtātia, ⁊ vis, eſt in tꝑe, vt i hypothecaria, ⁊ tūc nō poſſit corrigi niſi ꝓbato errore. Aut nō eſt vis in tꝑe, niſi quo ad ſolennitatē inſtri ⁊ tūc pōt, q2 aptare inſtrm̄ ita ꝙ valeat de iure, pertinet ad officiū tabellionis, vt no. in c. fraternitatis. de here. Et ſi non adaptauit, aptare debet, vt no. in ſimili in l. ſerui electiōe, de le. j. Non obſt. d. l. Iudex poſtq̄. q2 ibi loqtur in ſnīa. vide Bal. ī d. c. iter dilectos. vbi all. illud cōſiliū Dy. cōtra gl. ibi, vbi q̄rit qd ſi notari⁹ dixit in inſtrumēto de indictiōe, ⁊ nō ſcribit de q̄ indictione, ſed dimiſit ſpatiū vacuū, cā poſtea ſcribendi, ꝺ q̄ indictiōe vtrū vitieꝛ inſtrm̄: vide ibi, ⁊ per doc. in l. ſi qs ex argentarijs. §. ſi initiū. in repe. ꝺ eden. Et ad predicta facit, ꝙ voluit Bar. in l. gallus. §. idē credendū. de libe. ⁊ poſt. dū tractat de verbo, ⁊c. an poſſit aliquid addi, ⁊ extendi, vide ibi. Et ad id ꝙ ꝺt Bar. hic ꝑ illū text. ꝙ nō preſumiꝛ ꝙ notari⁹ ſcripſerit falſum, adde ꝙ dixit Bal. in l. ij. C. de fal. vbi dicit, quod ſi notarius erat ꝑſona fide digna, quis non admittitur ad dicendū inſtrumentū falſum, ⁊ Tācre. de corneto in ſua compendioſa in viij. rub. q. x. dicit quod ſi notarius omiſit ſcribere protocollū in totum, vel in partem, vel ſubſtantialia, vel ſolennia, quod poti⁹ preſumitur quod per ſimplicitatem, quā per dolum, ⁊ malitiam hoc fecerit. cap. ad audiētiā de preſcr. vbi habetur quod preſumitur quod notarius fideliter ⁊ diligenter exercuerit officium, ⁊ facit quod voluit Bal. i l. j. C. communia de lega. vbi ꝺt, ꝙ ſi in inſtrumento dicitur ꝙ omnes conſiliarij vniuerſitatis interfuerunt in illo actu, ⁊ re vera certi conſiliarij exempti non interfuerunt, ꝙ nō videꝛ notarius ſcripſiſſe falſum, ideo non eſt mirandum, ſi L. y. dixit in l. trāſigere. C. de trāſac. ꝙ ꝑ maculā falſitatis homo venit ad nihilum inter homines, ideo falſitas non debet preſumi faciliter, imo difficulter. ⁊ videtur ꝓbari in c. accedens. de accu. Satis em̄ diciꝛ eſſe ꝓbatum ꝑ inſtrumento, ſtatim ꝙ ꝓducitur, ideo debet cōtrarium ꝓbari, arg. eius ꝙ voluit gl. in l. ſi tutor. C. de peri. tu. ⁊ gl. in l. j. C. de teſt. mili. ⁊ in l. ſup. C. q mili. nō poſ. ⁊ in l. ſi creditor. C. de pig. ac. ⁊ gl. in l. in teſtō. C. de teſta. mil. ⁊ in l. iij. C. de peti. here. ⁊ in l. j. de erro. aduo. ⁊ in c. ꝓpoſuiſti. lxxxij. diſt. in c. ſuper e. de teſt. cog. ⁊ in c. ſicut. el. ij. de iureiu. ⁊ in c. pe. de excep. ⁊ in c. iij. de preſcr. ⁊ in c. j. ꝙ me. cau. ⁊ i. c. illud. de preſum. ⁊ i. c. ad falſariorum. de crimi. fal. ⁊ gl. in l. j. C. de fi. inſtr. ⁊ iur. haſt. fiſ. li. x. ⁊ in dubio ꝓualet ꝓbatio q̄ fauet inſtrō: vt eſt caſus ſing. in l. Iulianus. de manu. ita etiā preualet ꝑſumptio que fauet teſtamento, arg. illius legis, que ad hoc eſt elegans. Tale enim ꝑſumitur inſtrm̄, quale apꝑet in prima ſui figura. Viꝺ que dixi poſt Bal. in l. cōparationes. C. ꝺ fid. inſtr. ⁊ dicit Bal. in l. ſatis aperte. C. de fal. ꝙ qdā notarius fuit condemnatus de falſo, quia in inſtrumento addiderat penas, ⁊ cōtra illā opi. Dy. facit, ratio, quia potentius eſt delictum in cōmittendo, quā in omittendo, vt eſt gl. fi. iuncto textu. ⁊ dixi in l. auxiliū. de mino. ſed video quod error ſi exprimaꝛ ⁊ cōmittaꝛ notario eſt tolerabilior, ⁊ poteſt corrigi, vt vt hic ꝑ Bar. in d. l. ſi librarius: ergo multo magis ſi omittatur indictio, q2 eſt error cōſiſtens in omittendo. Et iſtud dictū ſolet allegari ꝙ ſi notari⁹ in teſtō, vel in inſtrumēto aliqd omittit, vel ſcribit aliter quā cōtrahentes dixerint, potius preſumiꝛ per errorem illud facere, vt euitet penā falſi ipſe notarius, quam falſū fabricare. Ad idem facit dictū Spe. in ti. de inſtru. edi. §. reſtat. circa fi. ⁊ in §. ſeq. per Io. And. ⁊ Ant. de but. in c. cum contra ꝺ pig. Facit gl. in l. eius q in prouincia. in ver. defuncti. ⁊ ibi Bar. C. ſi cer. pe. vbi ſi notarius dicit in inſtrumenta, Titius filius, ⁊ ⁊ heres Sempronij: qui Sempronius ſit mortuus, ne notari⁹ videatur appoſuiſſe falſum in inſtrumento, debet ſubaudiri verbum quondam. hoc eſt, filius quondam Sempronij.

e P. PAV. P. ¶ Ultimo. Sequitur Rom. conſi. xlj. ⁊ cōſi. cxxxv. inci. ad primū. co. j. ad fi. ⁊ ꝑ to. vbi multa dicit ad excuſationē notarij, vt non poſſit inqri de falſo, ⁊ idem Rom. cōſi. cxlij. inci. Sā. Pet. poſt prin. vide late Fel. in c. ex literis. extra de fide inſtru.

f ALEX. ¶ Nihil ꝓbāt. Facit ꝙ habeꝛ in l. ij. §. pe. C. ꝺ vet. iur. enu. Bal. tñ hic limitauit iſtud dictum, ⁊ in d. auth. ꝙ ſine. ꝺ teſta. vt ꝓcedat ſolū in teſtamento in ſcriptis. Sec⁹ in nūcupatiuo redacto ad ſcripturā ꝑ notas viſitatas, quia lꝫ ex tali ſacriſcriptura non aſſumatur ꝓbatio, tñ valet teſtamentum ex ſe, ſicut valeret ſi nulla ſcriptura eſſet confecta. Et ſequitur Imo. in hoc §. facit ꝙ voluit idem Bal. in d. auth. ꝙ ſine. dum dicit ſatis eſſe ſi viſitato modo ſcribaꝛ. Item quia conſuetdini eſt ſtandum. d. l. ſed cum patrono. §. fi. ⁊ Ange. hic.

g POMA. ¶ Notas autem. Vide de hoc per doc. in auth. quod ſine. C. de teſt. Alex. conſi. ccxciij. incip. videtur prima conſideratione. in ij. volu.

1 ☞ Deſtinatum fieri quando non fit, intelligitur per errorem omiſſum, ⁊ quando vitiat.

2 Error probatur, quando in tractatu de faciendo actum, aliquid exprimitur: poſtea aliud eſt factum.

§. Tantundem.

Error in conditione quam quis deſtinauit inſerere, inſtitutionē vitiat. h. d. in ver. ſed ⁊ ſi cōditionem. ſi habes literā, nollet, dicas quod mutat caſum, nā ꝯtrium loqtur qñ volens addere conditionem non addit, hic qñ nolens addere, addidit. ¶ Opp. C. de inſti. ⁊ ſubſt. l. pe. ꝗ. de le. ij. l. cum pater. §. fi. Glo. dat plures ſolut. Prima, quod nō habeꝛ ꝓ inſtituto ſcḋm quod deſtinauit. Alij dicunt quod ibi deſtinauit tantum in animo, hic expreſſe Dy. dicit ꝙ erit inſtitutus nō pure, nec ſcḋm quod ſcriptum eſt, ſed ſecundū quod teſtator deſtinauit. Tu dicas, † quandoq̄ qs deſtinauit adijcere cōdictionem, ⁊ hoc expreſſit qñ autem venit ad actum perficiendi teſtamentum, ⁊ per errorem illud omiſit, tunc inſtitutio vitiatur, de hoc eſt caſus hic. Simile in cōtractib⁹ inter viuos, l. ita ſtipulatus. in prin. ⁊ ibi dixi. ꝗ. de verb. obl. Quandoq̄ teſtator nō dixit ſe expreſſurum cōditionem tunc cū inſtitutionem faceret, licet poſtea: tunc ſi omittaꝛ, diſpoſitio nō vitiaꝛ. l. pe. C. de iſti. ⁊ ſub. ⁊ l. cū pater. §. fi. ꝗ. de le. ij ⁊ l. ij. ꝺ. e. Ratio apparet, quia in primo caſu ꝺſtinauit facere diſpoſitionem, ⁊ inſtitutionem cōditionalem, quod nō fecit poſtea, ⁊ ſic errauit in ſubſtātia inſtitutiōis, l. j. §. ſi qs ſimpliciter. ꝗ. de ver. ob. In ſecundo caſu non deſtinauit facere inſtitutionem cōditionalem, ⁊ ſic in ſubſtātia inſtitutionis nō errauit. ſed in ver. idem tractat. teneo opi. Dy. ꝙ in

telligitur ſubſtitutio ſecundum quod teſtator dicit, non ſm quod notarius ſcripſit. Non enim errauit teſtator, ſed ſcribens, ⁊ error ſcribentis non vitiat teſtamentum in aliquo, vt C. de teſt. l. errore. ¶ † Ultimo no. ſingulariter, ꝙ error probatur qn̄ in tractatu de faciendo teſtamentum, vel contractum aliquid exprimitur, poſtea aliud eſt factum. Nā intelligit per errorem, vt hic de eo qui deſtinauit conditionem inſerere, quod de neceſſitate intelligitur ante cum de teſtamento faciendo tractauit: poſtea ſeqt, ⁊ non addidit, ſcꝫ tunc cum teſtamentum faciebat. Idem probat. j. proxi. §. quod intellige, vt dixi in l. ſi quis in fundi vocabulo. j. de leg. j. plenius in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. j. d verb. oblig a

ADDITIONES.

POMA. ¶ Ultimo no. Uide Aret. in l. ita ſtipulatus. iij. notabili. ff. de verb. obl.

ALEX. ¶ Error ꝓbat. No. qliter probet error, qꝛ ſi primo tractatū eſt, vt res ſic agat, ⁊ poſtea aliter actū eſt, preſumit error. Facit l. ſi finita. in prin. cum ibi no. maxime per Imo. de dā. infe. Et dixit poſt Bar. in l. ita ſtipulatus. de ver. ob. ⁊ ſcripſi in l. itē §. fi. s. de pac. ⁊ omnino vide gl. no. ⁊ ibi Bar. in l. cum ꝓponebatur. de leg. ij. quā alle. pro no. in l. ſi librarius ⁊ ad fi. de reg. iur. ad intellectum eius ꝙ hic no. Bar. ⁊ ibi, an ſit verum, vide Imo. in d. l. cum proponebatur.

§. Sed ſi cum primum.

Perſona inſtitutioni adiecta per errorem, heres non erit. h. d. Nota quod dixi in precedenti §. ꝙ ſi in tractatu vnum ſit declaratum, ⁊ aliud poſtea factum, pſumitur per errorem ⁊ non ſimulate factum.

§. Si quis nomen.

Sufficit heredem demōſtrari aliter quā nomine proprio. hoc dicit.

§. Si quis tamen ita dixerit.

Sufficit perſonas eſſe certas, licet diſtributio portionum pe futuro euentu dependeat. h. d.

ADDITIO.

a ¶ Si quis tamen ita. Adde ꝙ Pau. de Ca. refert ꝙ Bal. hic p gl. in verbo heres, dt ꝙ ſi accuſetur, vel ingrat aliquis ꝙ occiderit hominem ignotum cuius nomē ignoratur, ⁊ qs eſſet, ⁊ vnde eſſet, quod pcedat accuſatio dummodo de corpore occiſi ſit certum. qꝛ ſufficit certitudo iſta quod maleficium ſit cōmiſſum. Et dicit Pau. habuiſſe de facto Bono. ⁊ quod iudices Poteſtatis allegabant dicta Baldi.

§. Heredes.

Hic incipit ſecunda pars princi. q tractat de inſtitutionis effectu, ⁊ per inſtitutionem ſucceditur in ius defuncti, ⁊ plures in dubio intelliguntur equaliter inſtituti. h. d.

1 ¶ Inſtitutus in fundo, ⁊ ꝓhibitus plus petere non poſſe, nullo alio herede inſtituto, non eſt heres inſolidum.

2 Teſtator poteſt prohibere ius accreſcendi.

3 Teſtator ſi inſtituto herede in re certa alium vniuerſalem heredem quē putabat viuere inſtituit q erat mortuꝰ, vel deceſſit antequā adiret inſtitutus in re certa habebit totum. Quid ſi in caſu predicto adiecit illa verba, quod plus petere non poſſit.

5 Clauſula, quod plus petere non poſſit adiecta in inſtitutione qd operetur.

§. Si duo.

Plures inſtituti in re certa diuidunt ſibi hereditatem eqliter, niſi teſtator manifeſtiſſime aliud voluit. h. d. Principium huius §. declarabo j. l. p xi. finem vero nota dum dicit ſi modo voluntas patriſfamilias manifeſtiſſime non refragat. Ex quo dico qd ſi teſtator inſtituit te heredem in fundo, ⁊ adiecit ꝙ plꝰ de bonis ſuis petere non poſſis, quod lꝫ non ſit alius heres inſtitutus i teſtamēto, tn̄ non eris inſolidum inſtitutus, qꝛ voluntas teſtatoris tibi manifeſtiſſime

a refragatur, vt hic, ſed reducet res ad cauſam inteſtati. [a] Quod pbo primo per hunc text. ſecundo per rationem quia quando ex verbis teſtatoris colligitur perplexitas, ſeu repugnantia, inſtitutio vitiat, l. Titius. de condi. inſt. ſed hic eſt huiuſmodi. Uoluit enim ipſum heredem in fundo, ⁊ non habere plus, qd eſt impoſſibile nullo alio exiſtente herede, qꝛ ius noſtrum non patitur ⁊c. l. ius noſtrū. de reg. iur. Preterea, ſicut inſtitutio facta l fundo pſumit facta in toto, ita ſeruo inſtituto ſimpliciter, preſumit inſtitutus cum libertate, l. quidam cum §. j. de neceſſ. ſeruis here. inſti. Sed ſi teſtator expreſſit ꝯrium, quod eū inſtitueret ſine libertate non erit liber. j. ea. l. no. ⁊ §. fi. Inſt. de hered. inſti. in prin. ⁊ vitiabit inſtitutio, l. qꝛ ratio. j. de condi. inſti. Ita in propoſito qn̄ adijcit ꝙ plus petere nō poſſit, non videtur inſtitutus in totum, ⁊ inſtitutio vitiabitur, probatur etiā per l. pen. s. de in. teſt. ⁊ de lib. ⁊ poſth. l. ſi poſthumus. verſi. nā ⁊ cum duobus.

b Nam ibi teſtator [b] dando ſubſtitutum in parte, videtur prohibere ius accreſcendi, ⁊ rupta illa ſubſtitutione rumpitur teſtamentū in totum, vt dixi in d. l. penul. Pro † hoc facit qꝛ teſtator pōt

c ꝓhibere eius accreſcēdi, vt no. in d. l. dominus fructuario. s. d vſufruc. cōiuncta gl. fi. in vna ſolutione. ¶ Reſtat reſpōdere ad

3 ea que poſſunt allegari in cōtrariū, ⁊ hic eſt filiꝰ. Uadamꝰ ad conuentum domini Bal. ¶ Et primo contra hoc videtur caſꝰ j. eo. l. ſi quis ita heres inſtitutꝰ fuerit, excepto fūdo, vbi exceptio nihil operatur, ita ⁊ illa verba, ⁊ plus petere nō poſſit, nihil debent operari. Et ad iſtum tex. pōt reſpōderi vt ſit ſēſus, qd duo inſtituti ſint heredes equis partibꝰ, niſi voluntas teſtatoris manifeſtiſſime refragetur, qꝛ tunc quando volūtas teſtatoris refragatur eſſent heredes ex diſparibꝰ patribus, non autem qd res deducatur ad caſum inteſtati. Reſpondeo primo iſte itellectus non eſt bonus. Nā in diſtributione partiū non eſt neceſſaria manifeſtiſſima voluntas defuncti Sufficit enim qualitercunqꝫ de mēte appareat, etiam ſi in teſtamento aliter ſit ſcriptū. s. ea. l. j. §. ſed hic requiritur manifeſtiſſima voluntas defūcti, ad hoc ꝙ res reducatur ad cauſā inteſtati: ⁊ hoc etiā eſt ꝓbatū ſupra aliqs rationibus. Ad l. ſi quis ita reſpōdeo, ibi dt ꝙ ſit heres excepto fundo quaſi dicat omnia alia tibi do excepto fundo, quem non do. que verba important, vt expreſſa conceſſio defuncti nō habeatur quod autē non accreſcit ſibi, hoc non ꝓhibuit teſtator manifeſte. Uel dic, ibi preceſſit inſtitutio ſimplex, ⁊ ſequit illud excepto fundo, ꝙ cōtinet ademptionē fūdi. Sed ſibi ipſi a ſeipſo adimi non pōt, vt ſupra ead. l. ſed ſi conditioni. in fin. ergo, ⁊c ſed in queſtione propoſita nunquam dedit, niſi rem certā, ⁊ ꝓhibuit eum plus petere, vel habere. ¶ Secūdo ob. dicte determinationi quod nemo pōt facere quod leges non haberent locum in ſuo teſtamēto, l. nemo poteſt infra de leg. j. Reſpōdeo quedā ſunt que dependent ex voluntate defuncti expreſſa, vel preſumpta in his que poteſt facere teſtator quod vult exprimēdo ſuā voluntatē, vt ſupra probatum eſt in iure accreſcendi, ⁊ i libertate, q tacite ſequitur ſeruum iſtitutū. Et probatur infra de condi. ⁊ demon. l. in cōditi. in prin. §. j. vbi leges que dicunt, quod conditio que tacite ineſt, nihil operat, pcedunt niſi de voluntate defuncti aliud appareat. Hoc etiā probat in hoc §. ⁊ ita loqt lex noſtra. Sed in ſolennitatibus, ⁊ in aliis que nō depēdent ex voluntate defuncti, nemo poteſt facere ꝙ leges nō habeāt locū in ſuo teſtamēto. ¶ Tertio obſt. quod dicta verba, ⁊ plus petere non poſſit, ⁊c videntur adiecta fauore inſtitui, ergo alio inſtituto non exiſtente nihil operatur, l. peto. in prin. j. de lega. ij. Reſpondeo, queſtio propoſita loquitur ſolum quando inſtituit vnum in re certa, ⁊ aliū vniuerſalem heredē non facit, tunc eni illa verba plꝰ petere non poſſit, ⁊c. videntur adiecta fauore venientis ab inteſtato, d. l. peto, in prin. ver. idem dicemus. Sin autem alium heredem inſtituiſſet, qui deficiſſet, quid iuris ſit, dicam in ſequentibus.

4 ¶ † Quero ſi teſtator [d] inſtituit quendam in fundo, nec

d adijcit ꝙ plus petere nō poſſit, alium inſtituit vniuerſaliter, q tempore teſtamenti erat mortuus, licet teſtator crederet eū viuere: vel deceſſit poſtea antequā adiret, an ille inſtitutus [e] in fun-

e do, ſit heres inſolidū: Uidetur quod non, quia alio inſtituto vniuerſaliter habetur loco legatarii. l. quoties. C. eo. ⁊ no. s. e. l. j. §. ſi ex fundo. Preterea licet ſit mortuus, tn̄ quia teſtator putabat eum viuere, debet haberi perinde ac ſi viueret. l. quo loco. §. j. j. eo. Cōtrarium credo. quod ille habeat totum iure accreſcendi, nā licet teſtator deberet alium heredē, vniuerſalē nō eſt manifeſtiſſima voluntas eius ꝙ plꝰ petere non poſſit, ſi portio illꝰ deficiat, ergo habebit, arg. l. ſi miles. de teſta. mili. ⁊ l. ex militari. §. fi. cum l. ſeq. eo. tit. Et hoc tenet Gui. de cug. s. de condi. indeb. l. ſeruo. ¶ Sed contra predicta facit. s. de iniu. teſta. l. pe. vbi non fuit manifeſtiſſima teſtatoris voluntas. Solū enim ꝓhibet accreſcere dando ſubſtitutum, ſicut hic dando coheredem. tn̄ ibi non accreſcit, ſed totum reducitur ad cauſam inteſtati. Reſpondeo. ibi ſubſtitutio rumpitur ex cauſa preteritiōis, ⁊ voluntas legis eſt manifeſtiſſima, ideo poſthumꝰ rumpit, vt ſibi locū faciat, ⁊ ſibi rem deducat ad cauſam inteſtati, l. nā ⁊ ſi. in fi. s. de iniuſ.

5 teſt. dixi in d. l. pe. ¶ Sed q̄ro, † qd ſi teſtator adieciſſet ꝙ talis inſtitutus ex fundo plus petere, vel habere nō poſſit, an hoc caſu herede inſtituto deficiente ſibi creſcit. Reſpondeo, dicta verba ꝙ plus petere vel habere nō poſſit, videt referri, ſcꝫ rebus ſibi habentibus prout teſtator diſpoſuit, arg. l. quod ſeruius. s. de condi. ob. cau. ⁊ l. fi. §. idem qſitum. s. de cōd. ind. Uide l. Paulo callimacho. ij. j. j. de le. iij. Sed ſi heredis inſtitutio deficeret,

6 tūc dicta verba nō vident operari l. Paulo callimacho. §. j. ideo eſt aduertēdū, qꝛ quandoqꝫ in inſtitutione ex re certa teſtator adiecit dicta verba, ⁊ ꝙ plus petere vel habere nō poſſit, ⁊ nullo

alium

alium fecit heredem vniuerſalem, ⁊ tunc ſine dubio videtur di-
xiſſe illa verba fauoꝛe veniẽtium ab inteſtato, vt dictum eſt, ⁊ ſic
res reducetur ad cauſam inteſtati. Quandoqꝫ teſtatoꝛ ꝓuidet ſi-
bi inſtituẽdo heredẽ vniuerſalitater, de eo qui ſecundũ cogita-
tionem defuncti in omnẽ cauſam poterat eſſe heres, vt inſtituen
f do hominẽ iã natũ, ⁊ tũc fauoꝛe inſtituti illa verba dicta videant[f]
d. l. peto. in pꝛin. de leg. ij. ⁊ intelligerentur ſic, plus petere vel
habere nõ poſſit inſtituto adeunte, d. l. Paulo Callimacho. §. j.
Quandoqꝫ teſtatoꝛ ſibi pꝛouidit de aliquo, qui etiam ſꝫ cogita-
tionem ſuam heres nõ poterat eſſe niſi in vno caſu tantum, vt qꝛ
inſtituit ventrem vxoꝛis ſue ſi pꝛegnans erat, ⁊ ſi ad lucẽ ꝑuene
rit, ⁊ eo caſu quo pꝛegnans non eſſet, ⁊ ad lucem non peruenerit,
nihil diſpoſuit, tunc dicta verba dicuntur dicta fauoꝛe inſtituti
ſi erit ſi non erit, fauoꝛe veniẽtiũ ab inteſtato, d. l. peto. in pꝛinci.
verſicul. idẽ dicemus maxime quando teſtatoꝛ ſubiungit, ꝙ vult
voluntatem ſuam valere etiam iure codicilloꝛum, ⁊ ſic etiam pꝛo
uidit venientibus ab inteſtato.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Inteſtati. ⁊ hãc ẽt ſentẽtiã ꝙ illo caſu ſucceſſio reduca
tur ad cauſam inteſtati firmat per iſtum tex. Frãc. Tigr. in cõ-
ſil. ſuo inci. Jac. alle. etiã. d. l. pe. de iniu. teſt. ⁊ l. ſi poſthum⁹. hic
alle ⁊ habetur per Bar. in conſi. inci. Mattheo Grati.
b POMA. ¶ Nam ibi teſtatoꝛ. Et circa intellectũ huius. §. vide
Bar. in cõſil. cxxviij. incipiẽ. Matheo Gratioli. de pꝛohib. iur.
accerſ. ⁊ vide Bart. cõſi. cxvij. incip. Jac. maneti de Peruſio.
vbi loquitur de iſto iure accre. pꝛohi. a teſtatoꝛe. ⁊ in conſi. inci.
Vel. ⁊ in conſi. incip. Mat. ⁊ Ang. in cõſi. inci. nemo ad pñs
dubiũ in vlti. col. ⁊ vide Bal. in l. quoties. C. de here. inſti. ⁊ in l.
j. C. qñ nõ pe. par. vbi cõcoꝛdat opi. Sal. ĩ d. l. ſequit Dy. ⁊ tẽpe
rat, ꝙ teneatur reſtituere veniẽtibus ab inteſtato. Jo. de Jmol.
in l. j. §. ſi ex fundo. ſ. eo repꝛobat opi. Ang. ⁊ ſequitur opi. Dy.
dãnata opi. Bar. hic idẽ ẽt tenet Lud. Roma. in d. l. quãdo non
pe. par. ⁊ ſequitur ſimpliciter opi. Dy. ⁊ nunc pendet de facto.
c P. PAV. P. ¶ Poteſt pꝛohibere. Vide Ang. conſ. xcj. ⁊ cõſ. cccxv.
vide Pau. de Caſt. conſi. ccij. Are. in §. hereditas. inſti. inſtit. et
de hered. inſti. poſt. Jo. Fab.
d POMA ¶ Si teſtatoꝛ. Vide alex. conſi. clxij. in vl. col. ij. vol. ⁊ que
poſui poſt Bar. in l. j. §. ſi ex fundo. ſ. eo. Barb. conſ. ij. co. i. j. vo.
e ALEX. ¶ An ille inſtitutus. ꝺ hac materia vide plene ꝑ Ang.
in conſi ſuis videlicet in conſi. ſuo ccccix. Et hanc concluſionẽ
tenet Sal. in l. quoties. C. eo. ⁊ Jmo. §. ſi ex fundo. ſ. e. in rep. quã
ponit j. e. in fi. ⁊ ideo dixit Sal. in l. ſcimus. in pꝛin. C. de inoff.
teſt. ꝙ teſtatoꝛ nõ poterit pꝛohibere petitionem ſupplementi le
gitime. Et de hoc dico ꝙ eſt tex. in §. ceterum. in aut. vt cũ de ap.
ꝺ cogn. Et an poſſit ius accreſcẽdi pꝛohiberi: vid aliqd ꝑ Bal.
in l. j. C. qñ non pe. part. ⁊ plene ibi in xix. q. Et an pꝛohibitus a
iure accreſcendi videatur eſſe ꝓhibitus acceſſiõe inteſtati, vide
Bal. poſt gl. in l. j. C. de teſt. mi. ⁊ Ang. ibi ponit materiã, de qua
hic ſcilicet an teſtatoꝛ poſſit pꝛohibere ius accreſcẽdi. Et ꝑ Bal.
in l. quoties. C. eo. circa pꝛimam col. vbi limitat in caſu d. §. cete
rum. no. per Bar. in d. cõſ. incip. Matheo. ⁊ An. in conſ. cliiij.
cum quo concoꝛdat, Sal. in l. quoties. C. eo. Sed Jmo. eũ repꝛe
hẽdit in d. §. ſi ex fundo. ⁊ in cap. Rapnutius. ⁊ vid Bal. in l. ſi qs
ita inſtituatur ſi legitimus. j. e. ⁊ Fede. de Sen. in conſi. cxxxj. ⁊
no. per Sal. in l. j. C. qñ non pet. part. in viij. q. ⁊ etiã per Ang. in
l. j. C. de teſta. mil. ⁊ per Jmo. in cap. j. de teſtamen. ⁊ per Bald.
in repe. l. in ſuis circa vltimam. char. de lib. ⁊ poſt. ⁊ vide Bald.
in rep. c. ſi pater. de teſta. in vj. ⁊ vide per Jmo. plene in c. Ray
natius. de teſta. ⁊ per Sal. in l. quoties. in iij. q. C. e. ꝑ Jmol. in re
pe. d. §. ſi ex fundo. in fi. Adde pulchꝛe Ro. cõſ. lxxx. Et an teſ-
tatoꝛ poſſit pꝛohibere ius accreſcẽdi, vide Bal. cõſ. lxxxiij. l. v.
ALEX. ¶ Dicta videãt. Jmo in repe. §. ſi ex fũdo. quã ponit j.
eo. in fi. tenet contrariũ. Adde qd ſi inſtitutus in re certa quid
plus, ⁊c. dato herede vniuerſali cui heredi iniunctum fuit onus
capelle faciende. ⁊ ſi non faceret pꝛiuetur hereditate: an illa he-
reditas ipſi inſtituto in re recta, an vero deueniat ad venientes
ab inteſtato an vero applicabit capelle. Bal. cõſ. ccccxxvj. li. iij.

1 ☞ Dictio poſtea de neceſſitate non inducit interuallum.

§. Si quis ita. Dictio poſtea non impedit diẽ he-
reditatis ⁊ libertatis ſimul cedere.
a h. d. ¶ *No. ꝙ [a] dictio poſtea, non ſignificat de neceſſitate inter
uallum tempoꝛis. Et ſic facit ad queſtionem notatã per Dy. ſ.
3 ſol. matr. l. fructus. Et poſſumus dicere ꝙ hic non eſt neceſſe ꝙ
detrahatur dictio, poſtea. Nã eſt quidã oꝛdo tempoꝛis, ⁊ quidã
oꝛdo nature, oꝛdo tempoꝛis patet, de oꝛdine nature do exem-
plum vt pꝛimo eſt ignis, poſtea caloꝛ, non oꝛdine tẽpoꝛis, ſꝫ na-
ture. Jta in pꝛopoſito, pꝛimo ſeruus, poſtea liber, poſtea heres.
nõ oꝛdine tempoꝛis, ſed oꝛdine nature: qꝛ pꝛimo perſona dꝫ eſſe
habilis quam ſit heres, l. ſi queramus. ſ. de teſtamen. ⁊ de iure
codi. l. quidam referunt. Quod ergo iuriſcõſultus dicit, ꝙ detra
hatur poſtea ſcilicet, quo ad oꝛdinem tempoꝛis, quia ſimul ⁊ ſe-
mel tempoꝛe cedit vtrunqꝫ, ſed ſecundum oꝛdinem nature, ſiue
intellectus, pꝛecedit libertas.

ADDITIO.

a POMA. ¶ No. ꝙ vide quid ex hoc infert Old. conſi. xlv.

§. Si ſeruus. ¶ Pꝛimo ponit queſtionem. Secũ-
do determinat duas alias queſtiões.
Tertio reaſſumit pꝛimam. Secunda ibi, ⁊ quidem. Tertia ibi.
ſed ⁊ ſi pure. ¶ Opp. C. de neceſ. ſer. l. quidã cum. Sol. ibi loquit
qñ nullã mentionem fecit de libertate, hic ſic. ¶ Ulterius dicit
hic, ꝙ qñ eſt alienatus vel manumiſſus, poſſet eſſe heres. Con-
tra, j. de acq. here. l. placet ⁊ l. cum pꝛoponas. in pꝛin. C. e. Sol.
Quidã dicunt ꝙ eum heredem exiſtere, loquit qñ fuit manumiſ
ſus vel dicitur, alium eſſe heredem per ipſum ſeruum. Dic ter-
tio quod heres eſt iuſſu noui domini, ⁊ iſta eſt vera. ⁊ vide gl. hic.
que incipit, voluntariũ ibi, vel dic etiã nõ manumiſſus, ⁊c. Doc.
dicunt contrarium in l. cum pꝛoponas. C. eo. ſed damno eos ꝑ
iſtum tex. vt plene ſcripſi in l. cum, filio. j. de leg. j.

LEX X.

Si alterius. Plures inſtituti ex diuerſis
rebus admittuntur equaliter
vt inſtituti. h. d. Hoc intellige quantum ad heredita-
tem. ſed in fundo habebunt partes nominatas, l. ex fa
cto. la grande. j. eo. Et ita opoꝛtet intelligi. ſ. l. pꝛox. ¶ Opp. j.
l. pꝛox. Solue vt gl. ibi.

LEX XI.

1 ☞ Copula que cadit inter diuerſas oꝛationes, non inducit con
iunctionem.

Titius. Coniuncti ex re certa habentur ꝓ vno
quo ad diuiſionem hereditatis facien-
dam cum alio inſtituto. h. d. Opp. j. l. pꝛox. Sol. iſtud
ꝓpter cõiunctionem duoꝛum in eadẽ re, vt not. ſ. l.
pꝛi. Ulterius ſcias ꝙ Ultramõtani videntur dicere ꝙ teſtatoꝛ
hic appoſuit copulã dicendo, Titi⁹ fundi Conneliani heres eſto
⁊ duo Titij illius inſule heredes ſunto, ꝙ qlibet habet tertiam,
qꝛ omnes eſſent coniuncti verbis. Jta dicit Cy. in l. fi. C. ꝺ imp.
1 ⁊ aliis ſubſt. in j. op. quod non eſt verum. †Nã copula, que cadit
inter diuerſas oꝛationes, non inducit coniunctionem verbalem,
vt ſ. qui. mo. vſuſfru. ami. l. ſicut in annos. §. ij. ⁊ dicam j. eod. l.
item quod ſabinus. Dixi plene in l. re coniuncti. j. de leg. iij.

LEX XII.

Si inequalibus. Etiam in diſtributione
partium vltimum dictũ
pꝛeualet. hoc dicit.

LEX XIII.

1 ☞ Coniuncti per nomen collectiuum ſunt plures coniuncti.
quam illi, qui coniunguntur per copulam.

1 Interdum Dictio, †eque, facit. vt cõiun-
cti cũ diſiunctis eqliter admit
tantur, h. d. No. diligenter de virtute hui⁹ dictionis,
2 eque, ⁊ equis poꝛtionibus. ¶ Secundo no. †ꝙ cõiun
cti per nomen collectiuum, ſunt plus coniuncti, quam illi qui cõ
iunguntur per copulam in eadem oꝛatione. Nã hic pꝛimus ⁊
fratris filij in eadem oꝛatione per copulã ſunt coniuncti, tñ quia
illi filij ſunt coniuncti per nomen collectiuum habentur loco v-
nius, niſi eſſet dictio, eque.

1 ☞ Res eſt diuiſibilis in infinitas partes.
2 Res in dubio intelligitur diuidi in duodecim partes.
3 Qui petit duas partes, in dubio intelligitur de duodecim, niſi
dicat totius.
4 Quilibet fund⁹ diuiditur in duodecim partes, ſicut hereditas.
a §. Paterfami. [a] Nota† ꝙ res eſt diuiſibilis [b] in in
1 finitas partes, [c] vt ibi, quot volue-
b rit. Ad idem l. ſi cui. de ſerui. Item no. ꝙ res in dubio intelligit
c diuidi in duodecim partes. Et per hoc ſis cautus in libello ⁊ ſen
d tẽtijs. Si eñ petis† duas partes, dicas de tribus rei totius. Si
2 eñ ꝑteres ſimpliciter duas partes, in dubio intelligit duas, ꝑ-
3 tes ſcilicet, de duodecim, vt hic, niſi aliud appareat. †Et ſi dicis
4 hic loquitur in hereditate. Certe eo modo quilibet† fundus diui
ditur, l. quoties. §. ſi duo. ſ. e. ⁊ C. de leg. l. cum queſtio. Sed ſi di
ceres, peto duas tertias vel duas quartas, illud eſt indubitabi
le, vt j. e. l. §. fi.

ADDITIONES.

a And. Barb. ¶ Paterfamil. Et no. modum petendi, quia ſi dico duas partes, non intelligitur de duab. tertijs. ſed cõtra iſtud dictum Bar. eſt tex. in c. indemnitatibus. §. ſi vero. de elec. vbi due partes intelliguntur reſpectu totius. ⁊ ibi Pet. alleg. illum tex. contra Bar. ⁊ vide ibi. ⁊ etiam Dominicum. ⁊ idem etiã tꝫ Pe. in c. extirpande. de preben. ſed Jo. de Imo. ibi, ſoluit Bar. hic ⁊ vide Abb. ⁊ Pe. in c. cum omnes. de conſtl. ⁊ vide que dixi in l. j. de acq. here. in gl. ij. vide. ⁊ vide Bart. in l. plures. ff. de dam. infe. vide ibi Lud. vbi alle. Bar. hic ⁊ tranſit cum Bart. hic. ⁊ vide Ang. in l. ſi rem. ff. de rei ven. ⁊ in l. etiam. ff. de vſuſr. ⁊ vide in conſi. Jo. de Imo. in conſi. cl. ⁊ clij. vbi ſunt plura conſilia quando ſtatutum dicit, lucretur tertiam partem de eis, an intelligat reſidui, vel totius integri, vide ibi, quia ſunt plura conſilia. ⁊ Jo. de Imo. ibi videtur conſulere contrarium.

b POMA. ¶ Quod res eſt diuiſibilis. Vide Fed. cõſi. cclxxxviij. incip. caſus talis. Dor. ſingu.

c ALEX. ¶ Infinitas partes. Adde Bal. in l. codicillis. §. j. de vſufr. lega. ⁊ adde quod legitur ⁊ no. in l. cum queſtio. C. de leg. Ang. contra in lege defuncta. de vſufr.

d POMA. ¶ Item no. ꝙ Adde. Are. in l. plane. in fi. de leg. j.

§. Denique. Hic primo loquitur quando teſtator legauit vni partem, ⁊ alteri partẽ. Secundo quando vni totum, ⁊ alteri partem. Tertio qñ vni totum ⁊ alteri totum. Quarto qñ pluribus totum, ⁊ alteri partem. Secunda ibi, ſed ſi exceſſerit. Tertia ibi, ſed ſi duos. Quarta ibi, ſed ⁊ ſi duos. Opp. ad ver. ſed ſi exceſſerit de l. cũ queſtio. C. de le. Multa dicuntur ꝓ ſolutione huius cõtrarij. Veritas eſt, ꝙ hoc debet intelligi ꝙ hic conſtat ꝙ teſtator voluit tranſire ad dipondium. Quod apparet, ſi teſtator dixiſſet. Titium inſtituo in duodecim vncijs, in alijs ſex inſtituo Sẽproniũ. Ex hoc ꝙ dixit in alijs apparet ꝙ voluit ad dipondium tranſire, licet hic in tex. nõ declaret. Diſtingue ergo. Quandoqꝫ teſtator relinquit vni partem, ⁊ alteri partẽ j. aſſem, ⁊ loquitur hic §. in prin. Quandoque relinquit vni totũ ⁊ alteri totũ, ⁊ non eſt dubiũ ꝙ concurrunt, vt hac l. §. ſed ſi duos. Quandoqꝫ relinquit vni totũ, ⁊ alteri partẽ, ⁊ tunc aut conſtat ꝙ illud quod dabat ſecundo, voluit adimere a primo ⁊ ſtamus certo, Aut nõ conſtat ꝙ voluit adimere, ⁊ ita loqꝛ verſ. ſed ⁊ ſi. Aut eſt dubium, ⁊ tunc eſt diſtinguendũ. Aut primo relinquit partem, ⁊ poſtea totũ. Aut primo totum, ſecundo partẽ, vt no. in l. cum queſtio. C. de leg. Facit quod dicam j. ad Trebellia. l. Marcellus. ⁊ l. qui quadringenta. ⁊ vide gl. que inci. ex aſſe inſtitutos, ⁊c. Dicit gl. not. quantum ad ſubſtantiam rei hereditarie, quia in qualibet vncia erit tantum de ſubſtantia hereditatis, quantum de primo, licet habeat pauciores vncias.

LEX. XIIII.

SI quis heredes ita. Opp. ſ. de l. proxi. vbi illa verba, tertia quarta, ⁊ ſimilia ſignificant modum portionum, non ordinem. Reſpon. hoc propter ꝑcedẽtia verba, ſcilicet, prima ⁊ ſecũda, que ſunt mere ſignificatiua ordinis. Secus ſi illa verba non eſſent appoſita, ſed alia, tũc eſſent modificatiua, vt ſ. l. proxi. in fi.

LEX XV.

a ☞ Relatiuum quis vel qui, quando faciat veram relationẽ, non ſimplicem.

IVlianus. Relatiuum quis, vel qui ĩ dubio facit veram relationẽ nõ ſimplicem. h. d. No. ꝙ in ſummario. facit l. triplici. de verb. ſig. Opp. † ꝙ faciat ſimplicem relationem non veram l. dominum. C. de iniur. l. iij. C. de neg. geſt. Reſpon. de ſui natura facit verã, vt hic, ſed vbi reſultaret iniquitas, debet ĩtelligi ꝙ faciat ſimplicem relationem, vt in contrarijs: ⁊ in ſacra ſcriptura, mulier damnauit, que ſaluauit. ꝙ no. quia facit id ad ſaluandum [a] dicta teſtium. [b] Vltimo no. gl. ſuper verbo, quindecim partes. in fine, glo. ibi, ꝙ cum quilibet ex primis reliquerit minus, ſecundo plus. ꝙ hec lex hodie non eſt correcta. vt no. per gl. in d. l. cum queſtio. C. de leg.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ad ſaluandum. Et hoc ſequitur Rom. in l. j. in prin. ſ. de ope. no. nuncia.

b POMA. ¶ Dicta teſtium. Vide Alex. conſi. cxij. ver. preterea vo. ij. §. Rom. conſi. xxx.

LEX XVII.

ITem quod ſabinus. Hic icipit tractare aliã materiam, quando aliquis eſt inſtitutus ſine parte.

1 ☞ Coniunctio que cadit inter orationes, non inducit coniunctionem realem.

§. Vnde idem. Iſte ver. eſt fortis. Caſus eſt, quod quoſdam iſtituit ex vndecim vncijs ⁊ duos ſine partibus, illam vnciam habebunt illi, q ſunt ſcripti ſine partibus, ⁊ ſi vnus ex eis repudiat ſemiunciam, omnibꝫ accreſc. h. d. Opp. ꝙ ille ſolus ſine parte ſcriptus ad illã ſemiunciam vacantẽ admittatur, l. j. §. ſi vero quidã ex heredibus. C. de cad. tol. Sol. dicit gl. intelligas ꝙ hic duo inſtituti ſine partibꝫ non erant verbis coniuncti. Ponẽdum eſt ergo ꝙ quilibet erat inſtitutus in diuerſis orationibus. Sed cõtra hoc op. de l. ſi ita quis heredes. j. eo. Gl. ſoluit optime. Sed op. licet iſti non ſunt coniuncti verbis, vt dictum eſt, ſunt tamen cõiuncti re, q2 ad vnã portionem vocantur. Glo. dicit, fateor ꝙ ſunt coniuncti re inter ſe, ⁊ etiã ſunt re coniuncti cum alijs inſtitutis in vndecim. ⁊ ſic omnes admittuntur. vt hic in fi. glo. quam vide. Iſtud ꝙ alij ſunt coniuncti re, eſt manifeſtiſſime falſum. nam diſtinctio partiũ facit ceſſare coniunctionẽ realem, l. re cõiuncti. j. de leg. iij. ſed hic primis diſtinctim aſſignauit vndecim vncias. Alij inſtituti ſine partibus vocantur ad vnciam vacantem, ⁊ ſic nõ ſunt re cõiuncti. Pe. in d. §. ſi vero qdã dicit, ꝙ hic nõ erãt cõiuncti re, ſed oẽs verbis. ⁊ intelligebat ꝙ inter inſtitutionem factam de illis, qui ſunt inſtituti in vndecim vncijs, ⁊ inſtitutionem factam ſine partibus, eſt copula, ex qua reſultaret coniunctio verbalis, ꝙ eſt falſum manifeſtiſſime. nã † coniunctio que cadit inter orationes, nõ inducit cõiunctionem verbalem. vt ſ. qui. mo. vſufr. amit. l. ſicut annos. §. j. C. de cad. tol. l. j. §. his ita. ver. hec ita tam varie. ibi, ꝓpter vnitatẽ ſermonis, ⁊c. j. de le. ij. l. Meuio. in prin. ⁊ ibi dixi vnde igit eſt hoc ꝙ omnibus accreſcit: Reſpon. debemus intelligere ꝙ hic non ſunt cõiuncti verbis, vt dixi. Itẽ nõ ſunt cõiuncti re cum primis inſtitutis in vndecim vncijs, vt dixi, nec inter ſe. Licet em̃ vocentur ad eandẽ vnciã, hoc non ſufficit ad inducendam cõiunctionem realẽ, ſed ita demũ dicitur re cõiuncti, quãdo ad eandẽ portionem vocantur inſolidũ ex expreſſa diſpoſitione defuncti, l. j. in fi. ⁊ l. ij. cum ſua gl. ⁊ l. inde Neratius. in princ. ſ. de vſuſfr. accre. Sed iſti non vocantur ex expreſſa voluntate defuncti, quia eos inſtituit ſine partibus, ⁊ ſic non ſunt re, nec verbis coniuncti, quantum ad ius accreſcendi, ⁊ hoc vult dicere text. ſi bene aduertatur, ſed quia portio hereditatis deficiens accreſcit inſtitutis ideo accreſcit omnibus. Hoc vult dicere tex. hic dũ dicit quantum ad ius accreſcendi accreſcit omnibus.

a §. Sed ſi. [a] No. ꝙ ille cui relinquunt reliq. ſi nihil ſupererit nihil habebit ⁊ ſic eſt finis pro hoc m...

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sed ſi. No. iſtum tex. in ver. aliter, atque ita ſcripſiſſet, ⁊ in verſi. ex reliqua parte, quia concordat cum tex. in l. ij. de here. inſti. ⁊ cum l. ſimiles. la. ij. ff. de teſt. mil. De verbo reſiduum aliquid dixi in d. l. ij. ⁊ vidi da hoc verbo, reſiduum, alias dubitari ſuper vno reſcripto impetrato a ſummo pontifice, per quendam priorem cuiuſdam monaſterij, ꝙ poſſit teſtari de fructibus ⁊c. cum alias ſine tali impetratione nõ poſſet, ⁊ aliquid dixi poſt Bal. in l. fi. §. nõ autem. C. de bo. que lib. in rectore eccleſie. Nã in reſcripto cõtinebatur ꝙ cõceſſa fuit gratia ſacerdoti, ſeu priori ꝙ poſſit teſtari, in qua dicebatur prout ibi placuerit ordinare ⁊ diſponere, ac ſuper hoc teſtamentum facere, ⁊ concedere libere, ⁊ licite valeas, plenã, ⁊ liberã concedimus facultatẽ: volumus autem ꝙ in diſpenſatione bonorum dicti prioratus, ⁊ aliorum beneficiorũ iuxta quantitatem reſidui, ergo ipſum prioratum ⁊ alias eccleſias, a quibus illam percepiſti, te liberalem exhibeas ꝓut conſcientia tibi dictauerit, ⁊ anime ſaluti videris expedire. Stat dubium nunc propter illud verbum reſidui, pro quota parte Papa cõceſſit ꝙ teſtaretur iſte Prior, ⁊ reſiduũ relinqueret eccleſijs a quibus percepit, ꝓut conſcientia dictauerit, ⁊ anime ſaluti viderit expedire, quoniã quo ad iſta verba inferiora, Papa voluit dicere ꝙ reſiduũ bonorũ ꝙ ꝑceperit ab eccleſijs. relinquat eis ſecundum ꝙ ab eis percepit, q2 voluit Papa ꝙ illud ꝙ percepit ab vna eccleſia, illi eccleſie relinquat. Iſtud importãt iſta verba inferiora, ⁊ ſic apparet ꝙ lꝫ Papa concedat plenã, ⁊ liberã facultatem teſtãdi de bonis queſitis intuitu beneficiorũ, tñ reſtrinxit illã liberã facultatem in reſiduo, ideo eſt aduertendum quid erit illud reſiduum. Nã cũ iſta gratia ſit preiudicialis eccleſijs a quibus percepit bona, ⁊ ad inſtãtiã ſui emanauit dicta cõceſſio, ideo iſta gratia reſtringi debet inquantum põt, vt euitetur preiudicium tertij, c. ſuper eo. de offi. del. c. quamuis. de reſc. in vj. §. ſi quis a principe. ⁊ §. merito. ff. ne qd in loc. pub. ⁊ l. nec ... C. de eman. liber. ⁊ c. lꝫ in corrigendis. de off. ord. ⁊ ſic lꝫ beneficia principum ſint late, ⁊ latiſſime interpretanda. l. beneficium de cõſti. prin. c. cũ dilecti. de dona. cap. viſis. xvj. q. ij. tamen illud eſt verum

eſt verũ,quando agitur de preiudicio ipſius cõcedẽtis,vt dictis iurib⁹.ſed quãdo agitur de preiudicio tertij,tunc ſecus,qꝛ nõ eſt de itentione concedentis preiudiciare tertio,niſiquatenꝰ eſt expreſſum in gratia,ſeu priuilegio,⁊ cum ad interpretationẽ iſti⁹ prioris dicta gratia fuerit conceſſa,ſequitur qꝺ in dubio dꝫ fieri interpretatio cõtra ipſum Priorem impetrantem.c.ꝯtra eũ de re.iu.in vj.⁊ l.veteribus.de pact.⁊ l.quicquid aſtringende.ꝺ verbo.ob.Licet enim in dicto reſcripto dicatur ⁊ de quibuſcunque bonis.tam ratione dicti prioratus,quã ratione aliorũ beneficiorũ tutorũ,que in preſenti obtines ⁊ in poſterũ obtinebis,tñ Papa nõ cõceſſit qꝺ omnibus illis bonis poſſit teſtari ſed duntaxat voluit declarare de quibus bonis poſſit teſtari,qꝛ eum habebat bona queſita ex pluribus beneficijs.Papa indulſit ei qꝺ bonis quibuſcunque tam prioratus,quam aliorum beneficiorũ Hoc apparet ex verbis inferioribus dum dixit iuxta quantitatẽ reſidui,vnde voluit qꝺ reſiduum dictorũ bonorũ teſtetur erga prioratum,⁊ beneficia,⁊ ſic non conceſſio qꝺ poſſit vni,vel pluri b⁹ relinquere omnia bona que acquiſiuit ex dictis beneficijs,vt iam fecit dictus Prior inſtituendo cõuentus in quo erat Prior:quoniã reſiduũ debuit diſponere,⁊ diſtribuere alijs eccleſijs a quib⁹ illa bona percepit.Ergo nõ potuit teſtari de omnibus, bonis inſtituendo dictũ monaſteriũ.Unde videtur velle qꝺ illud verbũ reſiduum importet lucrum qꝺ dictus Prior acqſiuit de dictis eccleſiis,vt ſic in illis diſtribuere,⁊ relinquere ꝺbeat,vel ſaltem dimidiam omniũ bonorũ.Et hoc eſt tex.valde ſolẽnis in l.ij.C.de heredib.inſtit.in verſi.nã reſidui commemoratio etiã totũ admittit vbi ſi teſtator inſtituit incapacem in certa portiõe, ⁊ alterum heredem inſtituit in reſiduo.ille inſtitutus in reſiduo videtur inſtitutus in totũ patrimoniũ defuncti,qꝛ ꝓpria ſignificatio illius verbi reſiduum vel verbi,reliqua importat totũ patrimoniũ defuncti.facit qꝛ habetur in l.quanquã.C.de teſt.mi. ⁊ l.amiſſi.in prin.ff.de fideiuſſo.⁊ l.ei.qui.ff.de dona.cau.mor.⁊ l.ceterorum.ff.de verbo.ſignificationi.tex.hic.⁊ que i ſimili dixi in d.l.ij.⁊ ſic iſta verba adaptãtur in totũ.Si ergo nõ apparet ꝓ q̃ta parte Papa voluerit iſtũ poſſe teſtari de bonis eccleſiarũ videtur quod totũ,qꝺ ex dictis eccleſijs fuerit ꝑpetuum,veniat reſeruandum ipſis.⁊ qꝺ remaneamus in diſpoſitione iuris, communis,l.ſi extraneus ff.de con.ob cau.l.ſi cum dotem,in pri. ſolu.matrimonio,cum ſi.⁊ illa verba,de quibuſcunque in bonis non',intelligitur,quod omnia bona poſſit.Relinquere Unde non intelliguntur de generibus ſingulorum,ſed de ſingulis generũ.Iſto modo loquendi vtiꝛ gl.in l.j.in ver.omnib.C.communia de leg.⁊ in c.nã concupiſcentiam.de conſti.⁊ ſic Papa voluit ꝙ poſſit teſtari de bonis cuiuſcunque beneficij,ſed nõ de bonis omnibus ſuorum beneficiorũ.Uide alias rationes ad hunc caſum,licet non ad materiam quas poſui in d.l.demonſtratio.ꝺ cond.⁊ demon.ergo licet dicat de quibuſcunque bonis,⁊c.tamẽ reſtringitur ad eccleſias,in quibus fuit beneficiatus,⁊ ſic non de omnibus bonis dicti prioratus.Et ſi dicatur reſiduum importat medietatem totius,vt voluit gl.coniuncto tex.in l.ſi reſiduũ.C.de diſtra.pig.vbi dr̃ reſiduũ debiti ſi paratus eſt ſoluere ⁊ gl.in ver.reſiduũ exponit,id eſt partẽ,q̊ caſu appellatõe partis venit reſiduũ id eſt,mediũ totius,vt ꝓbaꝛ in l.nomẽ filiarũ.§.portionis.ff.de ver.ſig.niſi reſtringaꝛ ꝑ adiunctũ,qꝛ dicaꝛ pars aliqua,qꝛ tunc importat minus dimidia,vt eſt gl.valde ſingularis in cle.j.de for.cõpe.¶ Adde de hoc verbo,reſiduũ,ꝙ ipſe conſuluit.cõſi.xxxvj.iiij.vo.Pom.¶ Uide Lar.conſi.lxviij.

LEX XVIII.

Queſitum eſt. Inſtitutus ſine parte habebit ꝙ deeſt ad dipondiũ.h.d.

LEX XIX.

Ex facto etiam. Uerba enunciatiua cõditionaliter ꝓlata nõ inducũt diſpoſitionẽ.h.d.Dixi plene in l.ex hac ſcriptura.j.de dona.Hic eſt duplex litera.Una,quẽ nõ inſtituerat.Alia,quem inſtitueram.⁊ ſunt verba teſtantis,⁊ ꝭm iſtã poſui ſummarium.Ad hanc oppon.de l.ex hac ſcriptura.infra de dona.Solu.ibi verba enunciatiua proferebantur principaliter propter ſe,hic incidenter propter aliud,qꝛ conditionaliter. ¶ Secundo debes ſcire,ꝙ hec lex legitur duobus modis.Quidã formant queſtionem,an Seius qui dicebaꝛ inſtitutus admittatur.Et reſpõdebaꝛ ꝙ non.⁊ ꝭm iſtam poſui ſummarium.Alij ponunt,ꝙ fiat queſtio in ſubſtituto,⁊ illam reprobat gl.imo dicit ſubſtitutum admitti.ad hoc oppo.Conditio de preterito falſa vitiat inſtitutionem.l.ij.ꝭ.eodem,ergo hec ſubſtitutio nõ debet valere.Solut.dic ꝙ hec cõditio erat de futuro,ſcilicet ſi heres non erit,licet implicet aliquid preteritum,ſcilicet quod euꝫ inſtituerat.Simile in l.cum tale.§.pe.de condi.⁊ demonſtr.Ad idem oppon.quod illa verba ſi heres non erit,debeant intelligi de eo qui poteſt eſſe,⁊ non vult eſſe,l.pater ſeuerinã.in prin. de condi.⁊ demon.ſed hic ille,qui dicebatur inſtitutus non põt admitti,ergo nec ſubſtitutus,Solu.vt dixi in contrario.

LEX XX.

Quod loco.

§.Si iam mortuo. Uerba teſtatoris debẽt intelligi perinde,acſi eſſet illud ꝙ teſtator putauit.h.d.pulcher caſus eſt.No per gl.i l.ſeruo.de condi.inde.Et no.iſtud quod dicit gl.ꝙ verba debent intelligi prout teſtator putauit.dixi in l.quoties.§.ſi duo.ꝭ.eod.

LEX XXI.

Trebatius. Cpp.hic dicitur ꝙ erit liber,⁊ heres,cõtra j.de vulg.⁊ pup. l.qui liberis.ſub conditione.So.vt gl.Uel dic.ꝙ iſta cõditio dependet ex facto teſtatoris,vnde nõ faciẽdo videtur ꝑnituiſſe,hanc l.cum ſeq.proſequere vt habes in gloſ.

LEX XXII.

1 ☞ Bonorum poſſeſſio que datuꝛ pendente conditione,tribuit illam adminiſtrationem,quam habet curator bonorum.

Si quis inſtituatur. Eſt difficilis lex ⁊ diuidiꝛ i duas partes principales.Primo põit,ꝗd ꝓ̃t facere heres inſtitutus in diẽ certũ vel incertũ.Scꝺo ꝗd poteſt facere iudex.Secũda ibi,ſed ſi bonorũ poſſeſ.Miſſus i poſſeſſionẽ pendẽte cõditione,põt oia facere q̃ curator datus poſſet h.d.ꝭm vnã lec.Cppo.bonorũ poſſ.que petiꝛ pendẽte cõditiõe non tribuit ius,ſeu effectum,l.ij.§.ſi ſub conditione.j.de bonor.
a poſſ.ꝭm tabu.Si tribuit ius vel iuris effectum,ergo interim[a] nõ poteſt alienare.Gl.dicit ꝙ illud.ꝙ permittit alienare.refertur ad eum,qui inſtitutus eſt in diem certum,⁊ ſic habetur vt pure inſtitutus,ſed hoc eſt contra mentem legis que ꝺ vtroqꝫ pariter loquiꝛ.Hic ergo ꝭm Iac.de Are.⁊ melius,ꝙ bono.poſ.interim non tribuit ius,ſcꝫ,ius reſidens in perſonam heredis,ſed interim poteſt alienare,vt curator datus bonis,⁊ hoc puto verum per l.j.C.de iure delib.Sed cõtra hoc facit text.qui dicit,diſtrahere tanquã heres,⁊ eod.modo poteſt a creditore conueniri ſe-
1 cundũ eundem Iac.de Are.¶ †Not.etiã diligenter,ꝙ bonor. poſſ.que datur pendente cõditione tribuit adminiſtrationẽ illã que cõpetit curatori bonorum.Cpp.quilibet poteſt vendere rẽ alienam,l.rem alienam.de contrah.emp.Sol.ꝑoteſt alienare,⁊ dominium transferre.vt hic:quod non eſt in alio alienante rem alienam.Ulterius oppo.ꝙ vere vendat rem alienã,l.ij.§.ſi ſub conditione.j.de bo.poſſ.ſecundum tab.Sol.ibi miſſus omnẽ euentũ habiturus erat filius,hic nõ erat heres habiturus,in omnem euentum.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Interim.An heres inſtitutus ſub conditione poſſit interim pendente conditione petere bonorum poſſeſſionem ꝭm tabu.⁊ an faciat ius,vide Ly.in l.filijs matrem.C.de inof.teſt.⁊ ibi ad eum ſe remittit Bal.

1 ☞ Iudex citans aliquem ad hoc vt ſciat an velit eſſe heres,debet ei dare tantum tempus quantum habet ad petendum bon. poſſeſſionem.
2 Inſtituto ſub cõditione poteſtatiua,põt non ſolum ſtatui tempus vt impleat cõditionẽ,ſed etiã iura ꝙ adeatur hereditas.

§.Sed ſi bonorum. Hic loquitur ꝗd habeat facere iudex aliquo iſtituto ſub conditione.⁊ ſubdiuiditur,qꝛ primo loquitur de iſtituto ſub conditione poteſtatiua.Secundo de inſtituto ſub cõditione caſuali.Secunda ibi,item ſi cõditioni.Si inſtitutus differt cõditionem poteſtatiuã implere,ei ad hoc per iudicẽ terminus ſtatuetur,h.d.Opp.⁊ videtur ꝙ non ſit neceſſe ꝙ iudex ſtatuaꝛ tempus qꝛ lex ſtatuit ꝙ impleat quã primum põt.l.hec conditio.de cond.⁊ dem.glo.ſoluit notabiliter,ibi in legato,hic in inſtitutione heredis,ratio eſt,quia in inſtitutione heredis eſt maius periculum,ideo heres non eſt ita grauandus.⁊ hãc tenet Pe.⁊ Ly. C.de inſt.⁊ ſubſt.l.j.dixi in l.ſuus quoqꝫ.§.fi.ꝭ.eo.Quero quid
a vult dicere[a] tex.ꝙ pretor imitetur edictum ſuum.gl.dicit quod nõ habeamus,ſed credo ꝙ habemus.Nã extraneis ad petendũ bon.poſ.pretor indulget centum dies:deſcendentibus,an non: de illo edicto loquitur hic,quod pretor debet imitari ſtatuendo

tantum tempus, quantum per illud edictum ſtatuitur ⁊ nõ mi-
nus. quod no. multum probatur in l. ij. ſ. de iure deliber. ⁊ l. j. §.
Largius. de ſuc. edi. ꝙ eſt menti tenendum, q2 aſſeſſores in hoc
multũ errãt ſtatuendo minus tempus ad deliberandum, an ve-
1 lit adire, vel nõ. Et ſic no. † ꝙ ſi iudex fecit aliquẽ citari, vt ſciat
ſi vult eſſe heres vel nõ, debet dare tantũ tempus, quantũ datur
ad petendã bo. poſſ. Et non poteſt minus tempus ſtatuere, vt le
gibus prealleg. ⁊ per hoc mille proceſſus deuaſtabunt. Quero
quid erit elapſo termino dato a iudice. Reſpõ. videbit defecta
cõditio, vt hic. Nec eſt eſt locus illi diſtinctioni, que fit in l. quan
diu inſtitutus. de acq. here. Non enim poteſt hoc videri heres
adire, cũ nondũ erat purificata inſtitutio. Simile in l. ſi ſeruus.
2 ſ. de bon. author. iud. poſ. Ultimo no. † ꝙ inſtituto ſub cõditiõe
poteſtatiua, nõ ſolũ poteſt ſtatui tẽpus, vt impleat conditionem
ſed etiã poteſt ſtatui tempus, intra quod adeatur hereditas, vt
hic dicit tex. quod pro tanto eſt aduertendum, q2 ſtatuitur tem-
pus eo tempore quo nõ poteſt facere, ſed q2 poteſt facere vt poſ
ſit implere conditionem, ⁊ ideo hoc fit.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Uult dicere. Uide Alex. conſi. iiij. vol. ij.
1 ☞ Proclamatio, an ſufficiat generalis quãdo creditores vo-
lunt agere contra bona hereditaria, ⁊ non reperitur heres.

a **§. Item ſi conditioni.** a Primo ponit vnũ dubiũ. Secundo vnã
queſtionem circa illud. Secũda ibi, ſed ſi ſub cõditione. Pendẽ
te cõditione caſuali, iudex ſtatuet terminũ, intra quẽ ſi non petit
bo. poſ. vel hereditas adeatur, creditores in poſſeſſionem mittẽ
tur, ⁊ curator bonis conſtituetur. h. d. Not. quid debeant facere
1 creditores pendente conditione inſtitutionis. ¶ Quero † quan
do creditores volunt agere contra bona hereditaria, cum nõ re-
b periatur heres, an ſufficiat generalis proclamatio, b ſi quis ve-
lit eſſe heres, cõparet ⁊c. ſecundũ formã l. ſi eo tempore. de re-
miſ. pig. aut eſt neceſſe ꝙ citentur aliqui nominatim. Reſpond.
nominatim citari debere illos, qui primũ gradũ obtinẽt, ⁊ ad q̊s
hereditas ꝑtineret: ⁊ innuit hoc tota lex, que vult citari inſtitutũ
ſub cõditione. Pro hoc ſ. de ſuc. edi. l. j. §. j. ⁊ §. largi⁹ ⁊ expꝛſſius
in l. j. §. pe. de ventr. inſpiciendo. ¶ Quero, qd vult dicere text.
niſi intra certũ tẽpus hereditas obtigerit, aditaq; fuerit, primo
ꝙ dt hereditas obtigerit, intellige per bonorũ poſſeſſionẽ ſecun
dum tab. ⁊ ſic poſſit heres a creditoribus conueniri, tanquã cu-
rator datus bonis, vt hac l. in prin. ſecundum Jac. de Aret. ⁊ ꝙ
ſequitur, aditaq; fuerit, intellige poſt exiſtentem conditionem.
¶ Quero dicit text. ⁊ interim, ⁊c. De quo tẽpore intelligitur i-
ſtud interim. Reſpon, poteſt intelligi inter primam dilationem
datã heredi, l. ait pretor. de iure deli. Uel poteſt intelligi interĩ,
id eſt, poſtq; creditores in poſſeſſionem fuerint, antequã heredi-
tas adeatur, arg. l. ſi diu. ſ. quib. ex cau. in poſ. eat.

ADDITIONES.

a P. PAV. P.. ¶ Item ſi conditioni. Uide Alex. conſi. cxxxcij. ici.
in cauſa, ⁊ lite vertente inter Lancelotũ, vo. ij. ⁊ cõſi. cvij. vol. v. ⁊
Rom. cõſi. ccccx. col. j. qui idem tenet. Item vide ꝙ in ꝑiudiciũ
eius qui eſt in poſſeſſione, nõ ſufficit generalis citatio vide Ale.
conſi. j. co. j. vol. ij. Itẽ de iſta citatione generali, vide multa per
Barb. conſi. xviij. vol. j. Item qñ ſufficit iſta citatio generalis. vi
de Fel. in c. exhibita. in ij. fal. de iud.
b ALEX. ¶ Proclamatio. Ualida eſt citatio ꝑ edictũ generale i
loco publico ⁊ põt per hanc citationẽ fundari iudiciũ. ita ſentit
Bart. hic, qui ſemper allegatur. Ita etiam dicit Bar. in l. fin. in
prin. C. de iu. delib. ⁊ in l. j. C. de iur. dot. imp. ⁊ in l. ſi eo tempo-
re. C. de remiſ. pig. Jac. But. ⁊ Bal. in auth. ſi omnes. C. ſimi.
ab hered. ſe ab. ⁊ Bal. in l. quinquaginta. ff. de excuſ. tuto. ⁊ in l.
preſcriptione. C. ſi contra ius. ⁊ in l. ij. C. de teſt. ⁊ Inno. in c. fin.
qui ma. ac. poſ. ⁊ in c. humilis. ⁊ in c. inter quatuor. de maio. ⁊ o-
be. Abb. in c. fi. de vi. ⁊ bo. cler. Card. in c. dilectus, de exceſſi. ꝑ
la. Imo. in c. Albericus, de teſt. Rom. conſi. ꝙ incipit pro plena
diſcuſſione. Do. de ſancto Ge. in c. fi. de elec. in vj. Bar. in extra
uaganti ad reprimendum. in ver. per edictum. Bal. hic, vbi di-
cit ſe vidiſſe caſſari multos proceſſus. Bar. in l. iiij. ff. de bo. au-
thor. iud. poſ. Ang. in trac. de inuentario. ⁊ adde circa q. Bart.
hic, quia dixit Inn. in c. fi. qui matr. ac. poſ. ꝙ vbi eſt certus he-
res, ille citandus eſt. Idem voluit Jo. And. in c. fi. de elec. in vj.
alias autem, ſm ꝙ etiam dixit Bar. hic, non eſſet ſatiſfactum ꝑ
generalem citationem. l. ſi diu. ⁊ ibi Ang. ff. quib. ex cau. in poſ.
ea. tamen ſi fuerunt citati hi, quos tangit prima cauſa ſucceſſio
nis, valet: iuxta illud quod decidit text. in l. j. §. denunciari. ff. de
ven. inſpi. ⁊ ibi vide, ⁊ ideo aduocati non dirigũt libellũ in gene
re contra volentem eſſe heredem alicuius defuncti, ſed faciũt ſi-
gillatim requiri illos quos proxima cauſa ſucceſſionis tãgit, ⁊ ſi
cõparent in iudicio, faciunt eos iterrogari ſi volunt eſſe heredes
talis defuncti, vt hic per Ang. poſt Baldum. ¶ Adde an ſuffici
at generale proclama. Bal. cõſi. ccccij. lib. ij. ⁊ per Abba. conſilio.
lxij. libro primo.

§. Si ſub conditione. Diuiditur in duas partes. Primo for-
mat vnã queſti. circa predicta. ⁊ eã determinat. Secundo circa
ſuã determinationem tollit vnã dubitationẽ. Secũda ibi ⁊ ideo
1 ⁊ ideo. In prima parte ſic pono caſum. Dictũ † eſt ſ. ꝙ per cura
torem venduntur que ſunt tempore peritura quero an per cura
torem poſſint vendi res nõ periture vt ſatiſfiat creditorib⁹ Reſ
pond. ꝙ ſic, ſi eſt graue res alienum, vt quia debetur ſub pena,
vel q2 debetur Reipublice, que tota die moleſtat, ſicut dicimus,
in curatore dato ventri.

1 ☞ Eger ⁊ impeditus an teneantur mittere procuratorem.

§. Et ideo. Iſte verſic. legitur hic in gl. que incipit, ſcilicet pretor. trib⁹ modis. De primis
duob⁹ nõ curo. Aſſumo. tertium ibi, vel meli⁹ ſm gl. ſecundum
quã hoc dicit. Aduerſus facta per talem curatorem non reſtitu
tur pupillus, ſed abſens, vel aliter impeditus. hoc dicit. Oppo.
ſ. de minor. l. in integrum. Sol. gl. pupillus nõ reſtituitur, vt hi
ſed abſentes ⁊ impediti ſic vt hic, ⁊ l. j. in fi. ſ. qb. ex cau. ma. ⁊ l.
in poſſeſſionem. §. cum dicitur. ex qb. cau. in poſſ. eat. ⁊ ſm banc
lec. poſui ſummariũ. Iſta non placent mihi q2 d. l. in integrum
de qua gl. facit mentionem, loquitur in pupillo, qui non reſtituu
tur de eo quod factum eſt ante aditam hereditatem, cũ interim
tunc nõ fiebat contra pupillum ſed cõtra hereditatem, que inte
rium preſentat perſonã defuncti maioris, ⁊ eadẽ ratione videt
quod non deberet ſubueniri, abſentibus, vel impedito, de eo q
ſibi ante aditam hereditatem fieret, ⁊ leges hic allegate in gl.
loquũtur de eo ꝙ fit in bonis eorum abſentium, vel aliter im
ditorum. ¶ Secundo modo legitur, alibi in gl. ſ. quib. ex. cau.
in poſſ. eat. l. ſi diu. ſecundũ quam pone li caſum. Dicitur ſ. q
venditio vt ſatiſfiat creditoribus, ſed videtur ꝙ debeat diffe
⁊ expectari. Ad hoc reſpondet Juritcõſult. ⁊ dicit ꝙ illud q
tur de dilatiõe eſt verũ illis qui ſunt abſẽtes ex cauſa iuſta,
uſta cauſa impediti, ſed §. ꝑcedens loquit in precedentib⁹, qui
trectant petere bo. poſ. h. d. ¶ Tertio modo legit Jac. de Are.
hoc modo. Dictum eſt ſ. ꝙ bona venduntur per curatorem da
tũ bonis. Contra imo videtur ꝙ per ipſos creditores debeat
venditio bonorũ, l. Fulcynius. §. j. ſ. quib. ex cau. in poſ. eat. Re
ſpon. per creditores põt fieri venditio cõtra debitorẽ latitantẽ
ſed quando debitor non latitat, ſed eſt abſens, vel legitime im
peditus, tunc fit venditio per procuratorem cauſa cognita. h. d.
¶ Quero quid vult dicere tex. ſine dilatione. dic vt in gl. Que
1 ro vtrũ † eger ⁊ impeditus teneatur mittere ꝓ curatorem. gl. vi
detur dicere ꝙ ſic, vel patitur miſſionem, vel venditionẽ. Quod
dicit de mittẽdo procuratorem, dic plene per L. y. C. de teſt. mi.
l. j. dixi in l. j. de di. ⁊ temp. preſcrip. ⁊ dicit, patitur venditionẽ,
intellige per procuratorẽ datũ bonis, l. in poſſeſſione fi. j. ex qb.
cau. in poſ. eat. Põt quarto modo legi. Dictũ eſt ſ. ꝙ curator
põt vendere: quero vtrum eo tempore quo curator vendit, erit
neceſſarium decretũ iudicis, vel qoſſet ſine decreto vẽdere: Re
ſpon. Juriſcõſultus in primis dictis ſ. eſt neceſſe ꝙ ſit cauſe co
gnitio. ⁊ decretum iudicis, vt in pupillo ⁊ alijs abſentibus, ⁊ iſta
lec. probatur in l. ait pretor. ⁊ l. j. de iur. delib. Ultimo teneme
2 ti, † ꝙ qñ contra bona defuncti. agitur tunc ſecundum decretũ
c hoc modo debet interponi, quod detur curator bonis qui vẽdit
vt hac lege patet.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Qui vendat. Uide Bal. idem tenentẽ in l. fi. in prin.
C. de nu. teſt. ⁊ vide que dixi poſt Bart. in l. ſi plures. ff. de cura.
bo. dan. ⁊ idẽ tenet no. Bae. in l. fi bona. C. de bo. auth. in. poſ. ſe
cus in j. decre. ⁊ adde Bal. in rub. C. de ſucceſ. edi. in vlt. colũ. ⁊
no. per Ang. ⁊ Imo. in l. ad diẽ. de verb. obli. ⁊ per Bal. in rub.
C. de ſucceſ. edi,

LEX XXIIII.

Titius. Nota ꝙ ſubſtitutio vulgaris fit verbis affirmatiuis. ⁊ dic vt dixi in l. j. de vul.
⁊ pup. Secundo no. ꝙ eod. modo fit ſubſtitutio in le
gatis, ſicut in hereditate, vt hic, ⁊ l. vt heredibus. de
legat. ſecundo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

LEX XXVII.

SI te ſolum Si prima inſtitutio eſt plena facta in eodem teſtamento ſecũda nihil operatur. ⁊ idem vbi ſub pluribus conditionibus diſiunctiue relinquitur. hoc dicit Oppon. ꝙ vltima inſtitutio debet valere, l. non ad ea. ĩ. de conditioni. ⁊ demõſtrati. dicit gl. ⁊ no. aliud in inſtitutionibus in quibus preualet inſtitutio plenior, vt hic, aliud in legatis, in quibus preualet vltima voluntas. Oppo. ĩ. eod. l. ſi qs ita ſcripſerit. Sol. dicit gl. ibi habebat coheredem, hic non. Tu dic qꝺ ibi loquitur qñ pro parte pure, ⁊ pro parte ſub cõditione: hic quãdo primo pure ſecundo ſub conditione. ¶ Oppo. de l. ſi heredi. plures. de condi. iſti. ſol. gl. itelligit hãc ꝯditionẽ eſſe poſitã ſeparati, ñ copulatiue

LEX XXVIII.

SI ita quis. Varietas ordinis iſtitutionẽ nõ vitiat. hoc dicit.

LEX XXIX.

1 ☞ Verbum quod reperitur in preterito, ⁊ in futuro ſubiunctiui in vltimis voluntatibus, intelligitur in futuro.
2 Teſtator ſi legauit quilibet filie, que vidua fuerit, centum, an ad legatum admittantur que erant vidue tempore teſtamenti, vel que poſtea contigerit viduari.
3 Dictio quiſque, ⁊ dictio omnis, an differant, ⁊ quid de dictione, quilibet.
4 Dictio quiſquam, eſt idem ꝙ quilibet, quia eſt diſtributiua.
5 Dictio quiſquis, eſt diſtributiua.
6 Nomina collectiua, ⁊ diſtributiua.
7 Relatiuum quis vel qui, quando ponatur diſtributiue.
8 Plures ſi intrant caſtrum, an omnes debeant habere premiũ.
9 Diſtributiua particularia que ſunt.

a **HOc articulo.** [a] Nomen quiſque, proprie collectiuum, ſed fauore iſtitutionis, vt diſtributiuum aſſumitur. h. d. Diuiditur in tres partes. Primo ponit verborum propriam ſignificationem. Secundo dicit mentem ſeruandã. Tertio ponit qualis mens in dubio preſumit. Secunda ibi, in quo puto. Tertia ibi, ſed humanus. Et eſt aduertendum ꝙ quidam habent hic quiſqꝫ, ⁊ iſta eſt bona litera. Alij habent hic. quiſquis, ⁊ iſta nõ eſt bona, quia dictio quiſquis eſt vere diſtributiua, vt ĩ. dicam. Op. ⁊ videtur ꝙ hec inſtitutio nõ valeat. l. j. ĩ. de his que pro nõ ſcri. Dicit gl. ꝙ hec verba, habuerit ſcriptum, ⁊c. conferuntur in preteritum, ibi in futurum, ⁊ ideo ibi non valet, quia conferuntur in alienum arbitrium. Contra, verbum, habuerit, reperit in prete-
1 rito, ⁊ in futuro ſubiunctiui, ſed † in vltimis volũtatibus tale verbum ꝙ reperitur in preterito, ⁊ in futuro debet intelligi in futuro, l. ſi ita legatũ eſſet. ⁊ l. ſolemus. de cond. ⁊ demon. Sol. debet intelligi in futuro, niſi diſpoſitio vitiaretur, vt hic, arg. l. quoties de verb. ob. Dices tu, hoc eſt contra l. j. in fi. de his que pro non ſcrip. ha. Sol. ibi ſubauditur per gl. ſcriptum habuerit, ſcꝫ, in tabulis, quas faciet, ⁊ ſic de neceſſitate ad futuruꝫ refertur. Et iſta
b ſunt [b] vtilia [c] ad queſtionem. † Teſtator legauit cuilibet ſue filie
c que vidua fuerit, centũ, queritur, an ad legatum [d] admittentur ille
2 q̃ vidue erant tẽpore teſtamenti, an ille quas poſtea cõtigerit vi-
d duari. Certe ex predictis patet ꝙ in dubio in vltimis voluntatibus verbũ fuerit, debet intelligi in futuro ſubiunctiui. ¶ Op. dicitur hic, ꝙ ſi vnus ſcripſit erit heres. Cõtra, C. de impu. ⁊ alijs ſubſt. l. quãuis. Sol. gl. ꝙ ibi inequalitas tollit contrarium. vel dic ꝙ ille leges, nihil ad propoſitum. Non enim dicitur ibi ꝙ ſi cõditio in perſona vnius veniat, in perſona alterius nõ, ſubſtitutus admittatur. Vel dic, ꝙ ibi fuit oratio copulatiue cõcepta, ⁊ ſic reqritur cõcurſus vtriuſqꝫ: hic fuit dictio quiſque q̃ aſſumit diſtributiue. Opp. C. de impub. ⁊ alijs ſubſt. l. cum quidã. Solu. vt in gl. Vel dic ꝙ fauor filiorum illã interpretationem admittit. Sed certe idem eſſet in quolibet, vnde ceſſat ratio gl. l. heredes inci. §. cũ ita. ĩ. ad Treb. ⁊ ideo ſolue, q: ibi fuit vſus teſtator verbo mere collectiuo, hic verbo quod ſimilitudinẽ habet cũ diſtributiuo. ¶ Querit gl. an iſte ſolus habebit totã hereditatem. Dic vt in gl. Preterea, querit gl. quid ſi vterqꝫ ſcripſit heredẽ.
3 Similiter dic vt in gl. ¶ Opp. ⁊ videtur † ꝙ differant quiſqꝫ, omnis, l. ſi pluribus. in prin. ĩ. de leg. ij. Sol. ibi loquitur in diſtributiuo, quilibet, quod differt a dictione, omnis. Et differunt in hoc, nam quilibet, attribuit cuilibet inſolidum, omnis attribuit ſimul, ⁊ collectiue, l. ſi pluribꝰ. in prin. ŝ. de lega. j. ⁊ pro hoc l. nõ diſtinguemus. §. cum in plures. ŝ. de arbi. Quod intellige verũ,
e ſi proferatur in plurali, vt omnes homines ferunt lapidẽ. Sed ſi ĩ ſingulari, vt omnes homo fert lapidẽ, tunc eſt diſtributiuũ, ſicut quilibet, vt no. ŝ. de ſtatu. ho. l. iij. ⁊ eſt caſus. ĩ. de iure fiſci. l. Molchis, ⁊ ibi no. ¶ Op. de l. ſi creditores, ⁊ quod ibi no. C. de pac.
4 Reſpon. ibi † loquitur in dictione quiſquã, que eſt idem ꝙ quilibet: hic in dictione quiſqꝫ que eſt idem ꝙ omnis. ¶ Oppo. d. l. q
5 liberi. §. hec verba. ĩ. de vulga. ⁊ pupil. Solu. ibi † loquitur in dictione quiſquis, que eſt diſtributiua, vt ibi, ⁊ l. fin. C. de ipu. ⁊ alijs ſubſti. hic loquitur in dictione quiſqꝫ, q̃ eſt collectiua, vt hic, ⁊ l. ſi neceſſarias. §. ſi annua. ŝ. de pigno. actio. ⁊ aduerte ne quedam gl. que eſt in d. §. ſi annua, te decipiat, q: gl. videtur ibi dicere in dictiõe, quiſquis, ꝙ nõ eſt verũ, q: tex. dicit quaſqꝫ, ſic in collectiuo quiſqꝫ. Opp. de l. ſi neceſſarias. §. ſi annua. vbi ſtatim propria ſignificatione collectiui. Solu. Hic fauore inſtitutiõis trahitur ad propriã ſignificationem ſecꝰ ſi tractaretur de odio
6 vt ibi. ¶ Vt igitur iſta materia † liqueat, vt ſcias. ꝙ quedã ſunt
f nomina collectiua, [f] quedaꝫ diſtributiua. Collectiua, vt omnis q̃ſque. omnis eſt collectiuum, d. l. nõ diſtinguemus. §. cũ ĩ plures, ⁊ no. in l. ſi pluribus. ĩ. de lega. ij. ⁊ hec dictio, quiſqꝫ etiã eſt collectiua ſecundum propriam ſignificationem, tñ vbi tractatur de fauore inſtitutionis ſumitur improprie, ne pereat, vt hic. Sed quare magis ſumitur improprie dictio quiſqꝫ, quaꝫ dictio oĩs. Reſpon. hoc eſt propter vicinitatem quã habet cũ dictione quiſquis, ⁊ cũ dictione quiſquã, ⁊ cum alijs diſtributiuis. Diſtributiuorũ vero quedam ſunt diſtributiua ſimplicia, quedã duplicia.
g Simplicia ſunt [g] vt quilibet. quiſquam. Quare appellãtur ſimplicia. Reſpon. quia vnum verbũ tantum requirunt, ⁊ rem cuilibet attribuunt inſolidum. Hoc eſt verũ niſi natura rei repugnaret, vt ſi dicerem, quilibet veſtrum mihi heres eſto, nã non poſſunt eſſe inſolidum, arg. huius l. in fi. Item eſt natura iſtorũ di-
i ſtributiuorum, vt requiratur concurſus omnium ad quos referuntur. alias eſſet falſa oratio, d. l. non diſtinguemus. §. cum in plures, ⁊ l. ſi creditores. C. de pact. ⁊ not. in d. l. ſi pluribus. ĩ. de leg. ij. Quedã ſunt diſtributiua ſimplicia, vt quiſquis, ſi quis, quicunque. Iſta ſemper requirũt duo verba, vt probant iura que ĩ.
h allegabo. Item iſta attribuunt [h] rem cuilibet inſolidum, ſicut precedentia. l. qui filiabus. §. j. ĩ. de leg. j. tamen in hoc differunt, q: non requirunt concurſum omnium ſicut pcedentia, ſed verificantur in vno, vel etiã in omnibus, vt probatur expreſſe in diſtributiuo ſi quis, in d. l. ſi neceſſarias. § annua. in final. §. probatur in diſtributiuo quiſquis, l. q liberis. §. hec verba prealle. ⁊ l. ex duo
i bus. §. j. ĩ. ti. j. Probat in dictione quicunqꝫ. in l. edicto. in pri. ⁊ l. ait diuus. in prin. ĩ. prin. d iure fiſ. Quid volo dicere. Dictio quiſquis, ⁊ quicunqꝫ verificant in vno, ⁊ in omnibus, vt ſi dico quiſquis veſtrũ audit. ⁊c. ſi vnus audit verificatur: ⁊ ſi oes audiũt, verificantur. ¶ Sed op. de l. ab omnibus. in prin. de leg. j. ⁊ l. ſi quis in fundi vocabulo. §. fi. eo. ti. Reſpon. iſta verba diſtributiua duplicia, ſi actum primi verbi inſolidum non diſtribuunt, nec actum ſecundi, vt dictis legibus: ſecus ſi primi verbi actum diſtribuant inſolidum, tunc enim diſtribuunt actum ſecundi in
l ſolidum, l. qui filiabus. in fi. de leg. j. ¶ Item habemus relatiuũ
7 quis vel qui, quod aliquando ponitur diſtributiue, vt quando antecedens eſt terminus communis ⁊ tunc quis, vel qui, quãdo ponitur diſtributiue attribuit inſolidum, ⁊ vnũ requirit, ⁊ non plura l. ſi fuerit. ĩ. de rebus dubijs. hoc eſt verum, niſi de mẽte diſponentis aliud appareret l. ex duobus. in prin. de vulg. ⁊ pup. ⁊ l. qui duos. de reb. dub. Nã, quia in hereditate vltimi decedentis deberet reperiri hereditas primi, ideo in ambobus morientibus verificatur illa oratio ex preſumpta voluntate defuncti.
8 ¶ † Venio ad queſt. de pluribus [k] intrantibus caſtrũ ſimul, quã
k Dy. format [l] in l. qui filiabus. §. j. ĩ. de leg. j. ⁊ Iac. de Are. in §.
l q: ꝙ primum in proemio digeſtorum, an omnes debeant habere premium. Et in iſta queſt. habes cõſiderare per que verba loquitur, vt ſi dicatur quiſquis, vel ſi quis, vel quicunqꝫ primo ingreſſus fuerit, habeat centũ: ⁊ certe ſi omnes ſimul ingrediatur videntur omnes primi. vt in prima conſtit. digeſtorum. §. diſcipuli, ⁊ ideo q: actus primi verbi competit cuilibet inſolidum quilibet habebit centũ inſolidum, l. qui filiabus. §. j. ĩ. de leg. j. ⁊ iſtud non eſſet dubium ſi premiũ conſiſteretur in re, que pluribꝰ, poſſet dari inſolidum vt quantitas. ſed ſi pluribus nõ poſſet dari inſolidũ vt talis equus, tunc faceret partes per cõcurſum. Si vero fuit ſtatutum factum per diſtributiuũ quis, vel qui, vt quia dixit, quis vel qui primo intrauerit, tũc ex propria ſignificatiõe nullus debet habere, l. ſi fuerit ĩ. de rebus du. ſed ex mẽte diſponẽtis eſt aliud, l. ſemper. ij. negociatores. ĩ. de iure immu. ⁊ C. de pala. l. fi. lib. xij. Et ita ſentit Iaco. de Are. in j. conſti. Digeſto.
m ¶ Sed iuxta hoc [m] quero. † In ciuitate Piſa. tẽpore cõflictus
9 ciuitatis Lucane, quo tempore ibi actũ legebam, factũ fuit vnũ
n ſtatutũ, [n] ꝙ quicunque acceperit vexillum Florentinorum habeat centũ, duo acceperunt, nec apparebat quis primo, ⁊ domi. Frã. Tigr. erat de ancianis, ⁊ ſcripſit mihi, ⁊ ego reſpõdi ꝙ iſta queſtio, non eſt ſimilis precedẽti. Nã plures poſſunt ingredi ca

ſtrum,⁊ verum eſt in quemlibet eoꝛum ingreſſum eſſe inſolidū,ſʒ
actus capiendi banderiam nō competit cuilibet inſolidum, ſed
pluribus ſimul.⁊ iſta verba:quicunque cepeꝛit vexillum,debēt
o intelligi in pꝛima captura,[o] l.bones.§.hoc ſermone.ꝟ.de verb.
ſigni.⁊ ſic debent attribui omnib⁹,vt in plurib⁹ poꝛtātibus, tra
bem.š.ad l.aqui.l.a qui.l.ita vulneratus in fin.⁊ ſic debebūt illi
habet totum ſimul nō quilibet inſolidum,argumen.d.l.iiij.ꝟ.de
10 leg.j.⁊ hoc de diſtributiuis vniuerſalibus.†Sunt etiā quedaʒ di
ſtributiua particularia,vt alter,vterqʒ,⁊ ſimilia,⁊ dictio vterqʒ,
diſtribuit inter duos,ſicut dictio qlibet.nam requirit occurſuʒ
vtriuſqʒ,⁊ cuilibet rem attribuit inſolidum.vt nota.in authen.ꝺ
iudic.§.hoc autem colum.vj.tit.§.ne autem.⁊ š.de excu.tut.l.ſi
quis duas.§.eſt autem.Pꝛo hoc tex.in l.cum quidaʒ. C.de im
pu.⁊ alijs ſubſti.⁊ pꝛedicta vera ſecundum pꝛopꝛiam,⁊ veram
ſignificationem.Quandoque impꝛopꝛie ſumitur,ſcilicet pꝛo al
tero l.reſcripto.š.de pac.⁊ l.ſinautē. C.de bonis que liberis.ꝺ
p dictione aliter,⁊ de dictione vter,dicꝙ iſte verificatur[p] in alte
ro tantuʒ.⁊ differentiam in his collige ꝑ ea que no.ꝟ.de lega.j.l.
ſi ex toto.§.j.š.eod.l.Titius.De dictione vtrolibet,dic,vt l.ar
boꝛ.§.de veſtibulo.š.communi diuidun.De pluribus alijs poſ
ſumus dicere vt de qātūcunque.⁊c.dicem⁹ i l.baliſta.ꝟ.ad Tre.
⁊ de multis videbimus.ꝟ.de condictio.⁊ demon.

ADDITIONES.

a POM.¶Hoc articulo Uide Alexandrum conſilio.clxxv.in v.
volumine.
b And.Barb.¶Et iſta ſunt.Et vide Bald.in l.fin.C.ſenten.que
ſine certa quant.⁊ vide l.ſi iaʒ facta.ꝟ.de condictio.⁊ demōſtra.
et ibi remiſſ,et vide Baldum in cap.conſtitutus de reſcrptis.et
ibi dixi.
c POM.¶Utilia.Uide Fely. in cap.ad hec,de reſcript.Are.t
in l.iij.§.ex plurib⁹. colum.de acquirē.poſſeſſio.⁊ cū Bart.hic
tenet Aret.Inſti.de acquiren.poſſeſſio.⁊ cum Barto.hic tenet
Aret.Inſti.ꝺ lega.in pꝛincip.⁊ dicit ſe vidiſſe de facto,vide Ia
ſon.in.l.quo min⁹.xxj.queſtio.ff.de fiu. vbi dicit quod deciſio
Barto.communiter repꝛehenditur.Et contra Bart.hic eſt cō
munis opi.ſecundū Iaſo.in d.§.ex plurib⁹.in gl.in verſi. vſuce
perit.in l.iij.ff.de acqui.poſ.
d ALEX.¶An ad legatum.Uide etiam notata per Imo.l.ſi ita
legatum.j.de condi.⁊ de.⁊ ibi videtur tenere contra Bar.hic,⁊
vide l.ſi iam facta.de condi.⁊ demon.⁊ ꝙ in ſimili, notat Bal.in
l.fi.in fi.C.de ſen.que ſine cer.quant.tex.in l.ſolemus.cū ibi no.
de condi.⁊ demon.
e ¶In plurali.Adde eundem Bar.in l.Moſchis.ꝟ.de iure fiſc.
⁊ Soc.in l.quidam relegatus.§.ſi tibi.ꝟ.de rebus dubijs.
f POMA.¶Nomina collectiua.Uide Fely.in c.capitulum ſan
cte crucis,in pꝛin.de reſcri.
g POMA.¶Simplicia ſunt.Uide Lepo.conſi.xiiij.
h ALEX.¶Attribuunt.De hoc dixi poſt Imo.in d.l.q filiabus
i POMA.¶Quicunque.Uide aliquid per Ro.cōſi.xxxj.in pn.
Bar.conſi.ſi.
k POMA.¶De pluribus.Ad hanc queſtionem.⁊ ſequētē, vide,
Imo.in clem.⁊ ſi pꝛincipales.de reſcri.Are.in l.j.§.item acqui
rimus.ff.de acqui.poſ.Bal.in pꝛoemio Digeſtoꝛum.§.itaque.
Alexan.in l.qui filiabus.§.j.col.ij.de lega.Panoꝛ.conſil.xcix.
in ij.vol.
l ALEX.¶Dy.foꝛmat.Et ad hanc queſtionē vide no.per Ang.
⁊ Imo.in l.eum qui nouiſſimus.ꝟ.ad Trebel.⁊ in l.qui filiabus.
de leg.j.adde ꝙ no.Bar.in l.ſi neceſſarias.§.ſi annua.de pig.
actio.⁊ in hac queſt.doc.variant,vt plene nota.per Imo.in d.l.q
filiabus.Itē facit ad queſtio.ꝙ ſtante,ſtatuto qꝺ pꝛimogenitus
ſuccedat in regno,ſi duo ſimul naſcantur ambo ſuccedāt.de qua
per Io.And.in addi.Spe.in titu.de feud.in addi.magna.⁊ per
Bal.in aut.in teſtamento.C.de colla.in l.in quibus.C.de ſecun.
nup.⁊ in l.ex duobus.de vulg.⁊ pupil.⁊ ꝙ no.in l.cum inter.C.
de fideicom.liber.⁊ Bal.in l.ex hoc iure,in quinta queſtione, de
iuſti.⁊ iure.
m POMA.¶Sed iuxta hoc quero.Et pꝛo queſtione, vide Dyn.
Ly.⁊ Alb.in l.qui filiabus.§.j.ꝟ.de leg.j.Iac.de Are.in §.nos
autem.in pꝛima conſti.Digeſtoꝛum.Ant.⁊ Io.de Imol.in cle.
in pꝛincipatis.de reſcri.Pe.⁊ Io.de Imo.in cap.indicante.de
teſtamen.Baldum in pꝛima conſti.Digeſtoꝛum,vbi pulchꝛe lo
quitur ⁊ in l.ſi duobus.§.j.ff.quemad.teſtamen.apperian.Bar.
in l.j.§.item acquirimus.ff.de acquiren.poſſ.Bald.hic,⁊ Ioan.
de Imo.
n ALEX.¶Unum ſtatutum.De quo per Imo.in l.qui filiabus.
§.j.ꝟ.de lega.j.
o POMA.¶In pꝛima captura Uide Fel.in capitu.ij.de treuga
⁊ pace.Alex.conſi.xvj.col.j.iiij.vol.⁊ in l.diuoꝛtio.§.ob donatio
nes.ſolu.
p ALEX.¶Iſte verificātur.Adde ꝙ habetur in l.ancille.C.de
fur.⁊ ꝙ dictio vter attribuat actū verbi,cuilibet inſolidū,eſt tex.
⁊ ibi Bal.in l.ſi apud.C.de app.⁊ de dictione neuter,vid gl.
tex.in l.pe.ff.rem ratam hab.⁊ de dictione vterque, vide glo.
l.creditoꝛ.§.duobus.ff.mā.⁊ gl.in l.fi.in fin.§.ſinautem ad
nem ⁊ ibi oino Bal.C.de bonis que libe.gl.⁊ Bal.in dicta l.re
ſcripto.de pact,

LEX XXII.

1 ☞Teſtamentum quod fiat ad conſilium ſapientis,quādo fieri
poſſit.
Subſtantia relicti non poteſt in arbitrium alterius conferri
dictatio ſcripture ſic.
2 Sapiens ſecundum coſilium cuius teſtamentum fieri dʒ qui
poterit facere.⁊ que verba addere.
Teſtatoꝛ ſi dixit,relinquo filie centum,ſapiens non poterit ad
re iure inſtitutionis.
3 Uerbum relinquo,adiectum vniuerſitati,trahitur ad inſtitutio
nem,ſecus ſi rei particulari,
4 Sapiens in legatis verba teſtatoꝛis implicita explicare poteſt
5 Contractus quando ad conſilium ſapientis fit, quid operet
hec clauſula,⁊ que poterit ſapiens addere.
6 Notarius qui habet conficere inſtrumentum ſecundum dicta
men ſapiētis,ſub quo die debeat ponere dictamen,an cōfecti
ſtrumenti an dictaminis.
7 Subſtantia contractus non confertur in arbitrium tertij incer
ti,ſed illud quod eſt de natura,⁊ qualitate contractus.
8 Compꝛomitti an poſſit vt arbitramentum feratur ad conſ
ſapientis.
9 Inſtitutio pauperum Chꝛiſti quos Titius eliget, valet, de
ctione pendente,eligere debens conuenitur.
1 Pꝛimum teſtamentum quando pꝛeceſſit cum clauſula de
toꝛia,an ſapiens poterit addere ſecundo non obſtante tali
mento.

a **Illa inſtitutio**, [a] Ultima volu
dʒ ex alieno arb
pendere.hoc dicit.Eppo.de l.fideicommiſſariā
fideicommiſſ.lib.Solu.vt in gl.circa fi.Eppo
1 j.de leg.ij.Solu.vt ibi videbitis.† Quero quidam fecit
b tum qꝛ dixi ꝙ vult ꝙ ad ſenſum ſapientis fiat.Gl.diſting
ſubſtantia relicti confertur in perſonam ſapientis,⁊ non
ſecus ſi nō ſubſtantia relicti,vt gl.dicit Nota ergo ꝙ ſubſt
relicti non poteſt in alterius arbitriū conferri,ſed dictatio
2 pture ſic Et Iaco.de Are.† pꝛocedit vltra gl.puerendo quid p
terit iſte ſapiens facere:⁊ dicit ꝙ ſi pꝛeceſſerit teſtamētū,in
fuerunt verba derogatoꝛia,poterit ſapiens addere non obſt
c illo teſtamēto,in quo talia verba,⁊c.Item ſi relinquit[c] filie p
rit addere ſapiens iure inſtitutionis,cum ſit de ſolennitate
lis nō valeat.Nō dicebat plus Iaco.de Are.Rich.Mal.
d putauit hāc queſto.[d] qñ relinquit filie centum ad ſenſum ſapi
tis,an poſſit addere iure inſtitutionis:Et pꝛo opinio.Iaco.
guit ꝙ ſic qꝛ verbum relinquo trahitur ad inſtitutionem.l.
verbis.in pꝛincip.ꝟ.eod.⁊ in authen.de heredi.⁊ fal.§.ſi ve
nulla,⁊ ſic,ſapiens nihil addit,ſʒ declarat quid eſt continebat
⁊ ꝙ teſtatoꝛ voluerit appoꝛtet, voluit ꝙ ꝺ iure valeret pꝛeter
video ꝙ lex quādoqʒ ſubintelligit ſic inſtitutionem,vt l.in.C
inofficio,teſtament.⁊ l.fi.ꝟ.eod.tit.ſi hoc facit lex.ergo debet
cere homo.Pꝛeterea ſi aliud diceres,iſta verba nihil opera
tur,vt l.ſi quando.ꝟ.delegat.j.Item in dubio debem⁹ inter
e tari vt res magis valeat quā pereat.in cōtrariū[e] ꝙ ſapiens
poſſit ſupplere facit:Nam illa inſtitutio nō pōt valere.que
verbis ſcripta,vel a teſtatoꝛe expꝛeſſa,l.iubemus.C.de teſta
ſed teſtatoꝛ nō expꝛeſſit iſtam inſtitutionem,ergo nō poteſt
re.Pꝛeterea aut dicis iſtam inſtitutionem in teſtamento ex
ſam,⁊ dicis falſum,qꝛ lecto teſtamento ibi nō reperitur,l.
ꝟ.de manu.teſta.⁊ l.fideiuſſoꝛes magiſtratuum.ꝟ.de fideiuſ.
Titie textoꝛes.ꝟ.de lega.j.⁊ l.fi.C.de iureiuran.Sʒ dices,
peritur in teſtamento ꝑ ſe,ſed ꝑ relationem ad aliud,l.aſſe.
quis.ꝟ.c.titu.⁊ l.inſtitutio.ꝟ.de condi.inſti.ſʒ hoc nō potes d
re,qꝛ verū eſt ꝙ pōt cōtineri in teſtamento per rationē ad al
ſcilicet explicandum per ipſum teſtatoꝛem.Item ad explica
iam.l.hoc articulo.§.eod.ſʒ ꝑ relationem fiendaʒ ad illud
turo ex voluntate alterius nō poteſt,l.ſi quis ita.ꝟ.eod.š.l.
bis que pꝛo non ſcrip.¶Item ſi diceres,videt contineri in
ſtamento,quia ſic dicere,arbitrio talis intelligitur arbitrio
ni viri,per l.j.ꝟ.de legatis ij.non potes illud dicere,qꝛ ſecun

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

hoc lex que eſt in authen. vt cũ de ap. cog. §. aliud quoq;. fruſtra
eſſet. q2 ſemper intelligeretur. ¶ Concludo ergo ꝙ ſapiens vi-
3 gore talis arbitrij non poſſit ſupplere. Rñ. †ad illud, ꝙ cõtine-
f tur in teſtamento per verbũ relinquo ꝙ eſt veruꝫ qñ refertur ad
vniuerſitatem: ſed qñ ad rem certam refertur, nunq; trahitur ad
inſtitutionẽ. l. nã qđ. & l. cogi. §. & generaliter. j. ad Tre. & ibi hoc
tꝫ Dy. & ibi dicã. & l. omne verbuꝫ. C. communia de leg. Ex hoc
concludo ꝙ ſapiens hoc non poſſet facere. Quid dicemus: Dico
dominũ Ray. dicere veritatem, qñ in teſtamento eſt aliquis defe
ctus, propter quẽ teſtamentum eſt ipſo iure nullum, q2 non põt
teſtator teſtamentum mutare, niſi ex integro omnia ſolenniter
fiãt, l. heredes. §. ſed & ſi notã. ſ. de teſ. Si ergo ipſemet teſtator
non põt, quomodo poſſet ſapiens: Predicta ſunt vera in inſtitu
4 tione hrdum. ¶ Quero †quid in legatis Credo ſi poteſt appa-
rere de mente teſtatoris, ꝙ ex dicto ſapientis illa verba implici
ta poſſunt explicari, arg. pro hoc l. j. j. da leg. ij. & eius qđ ſtatim
5 dicã in ꝯctibus, & arg. huius gl. ¶ Quero †quid operẽtur dicta
g verba in ꝯctibus. Et gl. in l. ſi mandato Titij. ſ. mand. videtur
dicere, ꝙ poſſit ſapiens declarare ea que ſunt iuris, vt puta ea
que ſunt de natura contractus. Item pro hoc facit, q2 iſtud de
iure dꝫ intelligi, vt no. in l. inter ſtipulantem. in prin. ſ. de verb.
obl. & l. emptorem. in fi. ſ. de act. emp. & ſ. de vſuris. l. ſi ſtipula-
tus. Itẽ põt ſupplere ſapiens vigore arbitrij ea, que ſunt de cõ-
ſuetudine ponenda, l. ex ea parte. j. de verb. obl. vbi eſt tex. & gl.
ſm vnam lecturam. & l. ꝙ ſi nolit. §. q2 aſſidua. ſ. de edil. edic. & l.
ſi prius. §. j. j. de aqua. plu. arcen. & per Spe. in tit. de emptio. &
6 ven. §. ſciendũ. ver. ſed quid ſi in inſtrumẽto. ¶ Sed q̃ro †iuxta
premiſſa, notarius hꝫ arbitrium conficiendi inſtrumentum ſm
arbitrium ſapientis, dꝫ ne ponere ſub eodem die, & conſule, ſub
quo eſt factum teſtamentum illud, vel ſub eodem die, & conſule
ſub quo dt ſapiens: Ego in facto valde arduo dixi, ſi ſapiẽs vult
mutare verba, põt ſub eodem die notari⁹ ponere, l. vt lege acto
rum. j. de re iudi. ſed ſi ſapiens vellet ambiguum declarare, vel
aliquid addere in his que poteſt, dꝫ notarius ſcribere ſub die, in
quo dt ſapiens, l. hrdes palam. §. ſed ſi notam. cum gl. ſ. de teſ.
vbi declaratio que fit, dꝫ per duos teſtes probari, ſicũt dicimus
in quolibet arbitratore, vt cõtrahimus ſocietatem arbitro Ner
ua, nam fit arbitramentũ ſub illo die, l. ſi ſocietatem. §. arbitrio-
ruꝫ. ſ. pro ſocio. Sed dices tu, omnia iſta non valent quando in
arbitriũ tertij incerti cõfertur, vt l. ſi merces. in prin. ſ. loc. & gl.
7 tangit in l. ſi mandato Titij. ſ. mãda. Sol. illud †quod eſt d ſub
ſtantia contractus non põt cõferri in arbitrium tertij incerti, vt
d. l. ſi merces, ſed illud ꝙ eſt de natura, & qualitate cõtract⁹ he
poteſt committi etiam in arbitrium contrahentis, l. hec vẽditio.
de cõtrahen. emp. & l. ex ea parte. in prin. j. d ver. obl. ¶ Quero
8 †vtrũ poſſit in aliquos compromitti, vt ferant tantum ſenten
tiã ad cõſilium ſapientis. & gl. dicit ꝙ ſic, vt in Spec. de arbi. §. ſe
quitur. ver. ſed quid dicatur. Declaraui iſtã queſtionem in repe
titione l. j. §. ſi plures ſ. de exerci. ¶ Ultimo quero ſi in teſtamẽ
tis q̃ fiũt tota die. dr inſtituo pauperes Chriſti, quos talis eliget
nõne eſt cõtra iſtã l. illa inſtitutio: Cyn. in l. captatoria. C. d teſta.
milit. dt, tũc valet inſtitutio, q2 non ſubſtãtia inſtitutionis cõfert
in alterius arbitriũ, ſed pſone electio. Allegat ad hoc l. fideicõ-
miſſa. in fine. j. de fideicõ, libr. ſed hic videtur electio pſone col-
lata in perſonã tertij, ſicuti queſtione illa. Credo ꝙ illa iſtitutio
valeat, vt ipſe dicit, q2 cõmittit electio certi generis, & certũ ge-
nus inſtituit, ſcꝫ pauperum. Et ratio eſt, q2 ſunt omnes inſtituti
illo non eligente. l. ſi quis Titio. & l. cũ quidẽ. j. de leg. ij. ſed i ca-
ſu legis noſtre, ſi inſtituo quod Titius voluerit, ipſo nõ eligente
9 non eſſet aliquis inſtitutus. ¶ Quero, †quid ſi dicat qs, iſtituto
pauperes Chriſti, quos talis elegerit. Quero qui conueniant in
terim antequam elegerit pauperes: Reſpõ. ille fideicõmiſſarius
habebitur loco heredis per l. ſi quis ad declinandã. coniuncta l.
nulli. C. de epiſco. & cle. & hoc tenet Roſ. in titu. de act. ex teſtamẽ
to. & in Specu. d inſtru. edi. §. nunc vero aliqua. Dixi plene in
queſtione quã diſputaui, q̃ incipit, filium adultũ teſtator iſtituit.
10 Quero, † an illud ꝙ dixit ſ. Jac. de Are. ſcꝫ ꝙ ſi preceſſit volun
i tas derogatoria, ꝙ ſapiens ⁱpoterit addere non obſtante tali teſ
tamento an ſit verum: Reſpon. non, nã qñ preceſſit voluntas de
rogatoria, oportet ꝙ in ſequentib⁹ teſtatorẽ illius ſpecialiter
peniteat, l. ſi quis in principio teſtamẽti. j. d lega. lxij. Sed dicẽs
ꝙ teſtamentum dictetur cum conſilio ſapientis. nõ eſt illius vo-
lũtatis ſpecialiter peniteret, imo generaliter, & ſub nube. &c. Pro
q̃ facit ꝙ dictum eſt ſ. ꝙ inſtitutio dꝫ ſpecialiter exprimi.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Illa inſtitutio. Adde Panor. in c. j. de iureiurand.
vbi per. Moder.
P. PAV. P. ¶ Limita & declara vt p Socy. in l. ſi ita ſcripſero. ff.
de condictio. & demõſtra.
b P. PAV. P. ¶ Fecit tm̃. Vide i iſta materia iſta materia Fely. in.
literis. colum. j. ad fin. de fide inſtru.
c ALEX. ¶ Si reliqt. Ex hoc habet ille magn⁹ articul⁹ vtrũ ver
bum, relinquo, ꝙ eſt obliquum, trahat ad directaꝫ inſtitutionẽ.
hoc eſt, vt perinde ſit, ac ſi dixiſſet inſtituo, & ſic ac & qñ ſufficiat
dicere in teſtamento p alia verba. quã per verbum inſtituo, hoc
eſt, verum poſſit dicere talem heredem relinquo cõmunis eſt cõ
cluſio ꝙ ſic, ex quo ſi dicit talem heredem relinquo, cenſetur eſſe
heres ſuper vniuerſitate bonorum. Secus ſi dixiſſet talem here
dem relinquo ſuper tali re. De quo vide not. p eũdẽ in l. his ver
bis. j. eo vide gl. in authẽ. de hr. & fal. in §. ſi vero nullus. in ver-
ſi. relicta. per Dy. Bar. & Imo. in l. cogi. in princi. verſi. genera-
liter. ad Trebel. & vide tex. & Bar. in l. diuus. ibi Bal. j. d teſta
mil. & Bal. & Saly in l. quoniã indignũ. C. d teſta. & tex. in §. aliud
quoque capitulum. iuncto §. ceterum. in auth. vt cum de appel.
cog. & Bart. in l. cẽturio. in fi. de vulg. & pupi. & gl. in c. ſi pr̃. d teſ
ta. in vj. quã ſequit ibi Bal. & eã ſequit Joan. Andr. Antõ. d Bu
trig. & Imo. in c. Raynutius. de teſtã. & Salyc. in l. quoties. & ibi
modernio. de hered. inſtituen. & in authentica, nouiſſima. de inof
fi. teſta. & Bald. in l. ij. C. d bonorũ poſſeſſion. ſm tabu. & Jacob.
de Are. & Petr. & Bald. i l. quoties. & Tholoſa. vt refert. Bald.
in l. fin. C. famili. erciſcum. & Cardin. in d. c. Raynuti⁹. ¶ Adde.
de verbo. relinquo, Ancha. conſi. cliij. Paul. de Caſtr. conſil. ex
vij. incipien. in dei nomine in caſu preſenti. Ange. cõſi. lxxxviij.
incipin. Petrus d vrbe, & Pau. de Caſt. conſi. ccclxvij. p Alex.
cõſi. lxxx. ij. volumi. Cardina. conſilio lx.
d ALEX. ¶ Diſputauit hanc queſt. De iſta q. habetur per Bal.
in l. captatorias. C. de teſt. mil. & in l. humanitatis. in iiij. oppoſi.
C. de impu. Imo. in rep. l. j. §. ſi ex fundo. quã ponit in fi. hui⁹ ti.
Reliqua dic vt hic p Imo. & vide Bar. hic in fi. Et qđ iſta ver-
ba operent, ad ſenſum ſapiẽtis, adde ꝙ dicũt doc. ar. iſtius tex.
& eoꝝ q̃ hic no. & in d. l. ex ea parte. j. de verb. oblig. ꝙ poterit cõ
ſulere penã opponendã in inſtrõ. ita dicunt i l. pacto. arg. illius
text. ſ. de tranſac. & vide q noi. doct. in pe. C. in §. quibus. vbi tã-
git an ſapiẽs mutare poterit ſubſtantiã cõtractus, & ad ea q̃ dixi
de pena, vide que ſcripſi. l. ſi prius. §. recte. de aqua plu arcẽ. &
Bal. in l. ſancim⁹. C. de ver. ſign. Et quid poſſit facere notari⁹
q hꝫ arbitrium cõficiẽdi iſtrumẽtũ ad ſenſũ ſapientis, vid Bal.
in l. Imperator. ſ. de ſta. ho. & dt Bald. in l. cõtractus. de fid. in
ſtr. ꝙ talis ſapiens põt ſupplere non in facti ſcientia, & tale cõſi-
lium non excuſat notarium, niſi in in his que ſunt de apicibus
iuris, non in his que ſunt in facti ſcientia. ſm cũ & hic adde not.
p Bal. in l. pen. de excepti. rei indi. & dũ dicit hic Bartol. quod
põt apponere clauſulas conſuetas: adde Bald. in rub. de reb⁹.
hic que in frau. cre. in vlti. colũ. vbi dicit ꝙ ſupplere in facto nõ
põt ſm eundem Bal. in l. humanitatis. C. de impub. Itẽ nõ põt
aliquid addere in cõctractibus qui celebrantur verbis, vel re-
quirũt ſcripturã ſm Ang. & Imo. in l. quicquid aſtringende. de
verb. oblig. Saly. in d. l. captatorias ¶ Adđ plene Joã. And.
in add. Spe. in tit. de inſtr. edi. §. inſtrumẽtã. ver. quid ſi cum cõ
trahẽtibus, & opi. Jac. de Are. ꝙ ſapiẽs poſſit addere iure inſti-
tutionis, tenet Card. conſi. lx. vbi vide de verbo, relinquo. Et qđ
ſi pater dicat. pro ſua benedictione volo ꝙ habeat centum.
e AND. ¶ In contrarium. Et vide Bal. in l. humanitatis. C. de
impub. & in l. captatorias. C. de teſtamẽ. mili. & Angel. hic. & Sa
lyc. in d. l. captatorias. Et vide Ptr. & Joan. de Imo. in capit. cũ
tibi. de teſtamen. & ibi dixi.
f POMA. ¶ Quod continetur. Vide Card. conſil. lx. colum. j.
g P. PAV. P. ¶ Dicta verba. Vide Alex. in d. l. ij. §. in fideiuſſo-
rem. ff. qui ſatiſd. cogna.
h P. PAV. P. ¶ Compromitti. Vide Ang. cõſi. cclxxvj. inci. prim⁹
punctus, an valeat compromiſſum.
i Jo. Fr. Ru. ¶ Sapiẽs. Adde Bal. hic, & Imo, & Imo. & Ful. in
l. ſanciamus. C. de teſta. Raph. cuma. in l. in principio teſtamen
ti. j. de lega. iij. & Soc. in l. ſi mihi & tibi eadẽ. §. in legatis. in vlti.
colũ. infra. de legat. primo.

§. Is qui. Captus ab hoſtibus, & ſeruus eius poteſt in ſtitui propter ſpem poſtliminij. hoc dicit.

LEX XXX.

1 ☞ Si inſtitutus hꝫ coheredem inſtitutum ſub conditione an
interim inſtitutus pure ſit heres inſolidum.

a SI quis ita ſcripſerit. ᵃ Nõ expe
ctatur con
ditio cuius nihil operatur euentus. hoc dicit. ¶ Op
põ. infra, quãdo dies leg. ced. l. huiuſmodi. Vide gl.

que in eipit,niſi in conditionali.ibi,huiuſmodi,&c.dic vt ibi,& p
1 l.xy.C.d inſtitu.& ſubſtit.l.ſi pater in vj.q.Querit gl.† quid ſi ha
beret coheredem inſtitutum ſub conditione,an interim ſit heres
inſolidum:Gl.remittit ad notata in l.ij.§.ſi pars hered.pe.& vi
de gl.que incipit quid ergo ſi alius,& Dyn.hic tenet opi.Jo.p
vnā ratione:q2 q ſemel eſt heres,nō pōt deſinere eſſe hrs,l.ei qui
ſoluēdo in fi.j.eo.Hec ratio nō hʒ locū i legatis,& ideo ille leges
que loquuntur in legatis non vigent.Et ita tenui vobis in lege
plane.§.ſi coniunctim.j.de leg.j.tetigi in l.ſi marito.§.ſi pater.
ſ.ſol.mat.Ad illud quod dicit Dy.qui ſemel eſt heres,&c.Reſ-
pō.q incontinenti non dicitur heres,ſed pendet ex euentu cōdi
tiōis,q2 ſi conditio deficit,ſemper dicetur inſolidū fuiſſe heres,ſi
extiterit,nō:no.in l.quedā.j.de reb.dub.l.qui res.j.de ſolu.inte
rim tamen totā hereditatem tenebit,ſed an erit heres inſolidū,
pendebit ex euentu conditionis.vt dixi.

ADDITIO.

a POMA.¶Si quis ita ſcripſerit.Vide quid inferat ex iſto tex.
Old.conſi.xxij.& ſeq.Alex.Adde Bal.in l.extraneū.C.eo.titu.

LEX XXXIIII.

1 Inſtitui heres ad diem incertum quis quando poſſit.
2 Monaſterium ſi inſtituatur heres poſt mortem alicuius,an ſta
tim erit heres.
3 Diuerſitatis ratio inter diem certum,incertum,& conditionem.
4 Inſtitutus ſi aliquis eſt in ſemiſſe vſq3 ad paſcha,alius in eo.ſe
miſſe poſt paſcha,alius in alio ſemiſſe ſimpliciter,an talis inſtitu
tio valeat.
5 Inſtitutio facta de aliquo vſq3 ad paſcha,& qd nullo modo vlte-
rius poſſit eſſe heres,non tenet.

Hereditas ex die. Opp.de l.miles.
ita,& l.in fraudem.
.de teſta.mil.Sol.ibi ſpeciale in milite.Op.d.l.qui
filio,& l.in tps.j.eo.& l.fili⁹ a patre.in prin.ſ.d liber.
1 & poſthu.vbi expectat dies.Sol.hic loquit de die certo:† ſed in
die incertū pōt heres inſtitui,l.ab omnibus.§.cū quidā.j.de l.j.
no.in l.ſi ita.§.fin.ſ.de lib.& poſthu.in cōtrarijs loqt de die icer
a ta.¶Oppo.ad illud d l.ex facto.ai prin.ad Treb.Solu.fateor
q pōt inſtitui quis ad diē incertū,hoc eſt,vt ex tunc incipiat eſſe
heres non autē poteſt inſtitui,vt ex tunc deſinat eſſe heres direc
to,ſemp fideicōmiſſum ſic d l.ex facto.& l.filiusfamilias.§.vt qs
heredē.j.de lega.j.& l.miles.de teſta.mili.Op.C.eo.l.extraneū,
vbi etiam qñ eſt dies incertus,ſubducitur vitium temporis de
b medio.Sol.Idi fuit dies incertus mortis inſtituti,& ſic certū
c eſt ipſo viuente diem cedere.nō ergo expectatur dies.Quod ſ.
dixi de die incerta itellige mortis tertij ita q eſt dubiū,an inſti
2 tutus decedat ante,vel non.Et per hoc† audiui aliquos doc.di-
centes,q ſi eccleſia vel monaſterium aliquod inſtituat poſt mor
tē alicui⁹,q ſtatim erit heres,q2 monaſterium vel eccleſia nō pōt
d mori,d & ſic certū erit diem cedere,quod mihi nō placet,q2 pſū
ptio eſt q monaſteriū intra xxx.annos capite minuetur,vel for
te extinguetur,l.hereditatem:verſi.ſic deniq3.ad l.falc.Op.de
l.act⁹ legitimi.j.de reg.iur.vbi nulla fit mentio iſtitutiōis:Reſ
3 pō.q ibi deficit,ſuppletur p iſtā legē.¶†Quero,que eſt diuer-
ſitatis ratio inter diē certū,& incertū ſeu conditionē:Reſpō.ſm
Dy.q conditio,vel dies incertus,quantūcunq3 exiſtens retro
trahitur,l.quod dr.de teſta mili.& ſic videtur ille ſemper deceſſiſ
ſe teſtatus.Secus in die certa que retro non trahitur,& ſic vide
tur qs dcedere p parte teſtatus,& p parte inteſtat⁹,ita dt Dyn.
in c.actus legitimi.de reg.iur.lib.vj.Jac.de Are.aſſignat aliā
rationē.Nā natura dici certe eſt vt non ſuſpendat iuris effectū
ſed executionē,l.cedere diē.de verb.ſignifi.ſed natura conditio
nis eſt vt ſuſpendat totū effectum iuris,vt ibidem.Si ergo dice
res inſtitutum in diem certā non poſſe adire,tunc dies operatur
contra ſuā naturā,ſed cōditio operatur ſuum effectum,& aditio-
e nem impedit.¶Juxta predicta e quero,aliquis † eſt inſtitutus
4 ex ſemiſſe vſq3 ad paſcha,alius in codē ſemiſſe eſt inſtitut⁹ poſt
paſcha alius i eo ſemiſſe ſimpliciter,an valebit inſtitutio.Certe
f ſm rationem Dy.ſic f.q2 non reperitur pro parte tēporis teſtat⁹
& pro parte inteſtatus,& ſic ceſſat ratio legis.ſic tempus nō ſub-
duceretur de medio:quod tenet Bul.in l.extraneū.C.eo.ſ.ſm
rationē Jac.de Are.vitium temporis ſubduceretur de medio.
& ſic quilibet videtur iſtitutus pure,vt hac l.q puto veri⁹.Pro
hoc l.filius a patre.ij.reſponſo.cum ſua gloſſ.ſ.de lib.& poſthu.
5 ¶Quero † quid ſi teſtator g dixit,inſtituo mihi Titium heredē
g vſq3 ad paſcha,& nullo modo poſſit vlteri⁹ hrs eſſe h tūc dico qd
h inſtitutio vitiatur in totum,q2 continet in ſe repugnantiā,ſicut
in herede inſtituto in re certa cum fuit dictum q plus petere nō
poſſit,vt dixi in l.quoties.§.ſi duo.ſ.eod.argu.d.l.miles ita.in
princip.j.de teſta.milit.

ADDITIONES.

a POMA.¶Ex facto.Vide Alex.conſi.cxj.in ij.vol.
b ALEX.¶Sol.ibi fuit.Et ad no.hic per Bar.vide Bal.& doct.
in l.extraneum.C.eo.in q.de vxore vſufructuaria in vita:vide
no.per Bal.in l.id quod pauperibus.de epi.& cler.
c ALEX.¶Expectatur.Et ideo p hāc legē,& l.ex facto.j.prox.&
etiā p alias leges,& rōnes infraſcriptas pōt decidi dubium tale,
pone,teſtator reliquit vxorē vſufructuariam,& Titiū extraneū
inſtituit in re certa,& vniuerſaliter in oibus alijs bonis inſtituit
poſt mortē vxoris vſufructuarie,filios Sēpronij naſcituros,ſi
ↄtigerit eū filios habere,ſ.maſculos,legitimos & naturales,vtrū
valeat tale legatū vſufructus,& vtrū confirmetur ex aditione he-
redis inſtituti in re certa,ſ.Titij:& vr̄ q tale legatuʒ vſufructus
non valeat,primo q2 dies talis legati nō cedit,niſi a die adite he
reditatis.l.vni.§.in nouiſſimo.C.de cad.tol.& l.j.§.j.qñ dies v-
ſuſf.leg.ced.ſʒ in caſu nr̄o inſtitutio vniuerſalis heredis fuit col
lata poſt mortē vſufructuarie,& ſic tpe quo eſt finitus vſuſfru.q2
morte vſufructuarie finitur.§.finit.Inſti.de vſufr.& etiā ſub con
ditione,ſ.ſi contingat poſt mortē vſufr.Sēproniū habere filios
legitimos,& naturales,eos inſtituit:ergo vr̄ q tunc legatum dʒ
reddi nullum,vt vr̄ voluiſſe Dy.in conſi.inci.in Chriſti nomine,
queſtio talis eſt,quidam condidit teſtm̄,in quo vxorem ſuam do
minam,&c.Ita etiam ſentit Jo.and.in addi.Spec.in tit.de pig.
§.fi.in addi.inci.ſed vſuſfructus,&c.& Ang.in l.qui filio.in prin.
j.eo.per illū tex.vbi ſi filiū exheredo,alio herede inſtituto pro-
mediate bonorū,ſi filio exheredato lego ſeruum,quē poſt mor-
tem filij inſtituo hrdē pro alia medietate,ideo ibi vʒ legatū,quia
cōfirmatur p aditionē coheredis,ſi em̄ ibi intelligeretur q non
fuiſſet datus coheres qui adiuiſſet,non valeret legatū ſerui.Idē
voluit Pe.de anc.in c.fi.de pig.Idē Bened.de plūbi.in l.qui
duos.§.j.ff.de ma.teſt.q2 legata nō debētur,niſi hrditate adita,
l.eā quā.C.de fideicō.& l.ſi nemo.ſ.de teſta.tut.& certū eſt q illi
hrdes vniuerſales,ſ.filij Sēpronij,nō pn̄t adire hereditatē,niſi
poſt mortē vſufructuarie,& non ante.l.ſi quis inſtituatur here
in diē.ſ.e.& l.in tps.j.e.ergo cū tale legatum videatur eſſe col
tum in tps mortis vſufructuarie,& ſic pinde ſit,ac ſi teſtātor dixiſ
ſet,vxori,lego vſumfr.omnium bono.cum ipſa morietur,vr̄ eē
nullius momenti.l.Titio cū morietur.de vſuf.nec hʒ obſtare q
fuerit inſtitutus Titius in re certa,q2 ille habetur loco legata
rij vt hic,& in l.quoties.C.e.Igitur eius aditione non pōt ↄfir-
mari legatū vſuſfructus.& hanc opi.q nō valeat legatum vſuſ-
fructus,vr̄ expreſſe firmare Jmo.in l.filius a patre.in prin.de
lib.& poſth.& in c.fi.de pig.Alij vero vt Bal.in d.l.filius a pa.
in prin.& Bal.Ang.& Raph.in l.hereditas ex die.ſ.e.& Bal.in
l.ſi ſeruus.§.j.de vulg.& pup.tenebat legatū in caſu noſtro vale
re,& reijci illā dilationē adiectam in inſtitutione heredis vniuer-
ſalis,ſ.illorū filiorū Sēpronij,mouet p text.in d.l.filius a pa.
in princ.& p alia allegata ibi per eos.Hic tn̄ eſt aliud per q dici
dʒ,valere legatū vſuſfructus,q2 fuit inſtitutus heres in re certa,
ſ.Titius per id q dicit Bar.hic.& j.dicā.& ideo Bal.& Saly.in l.
extraneum.C.de her.inſti.dicunt q heres vniuerſalis,cum nō
poſſit in qōne noſtra ante mortē vxoris adire.& per ↄñs cum non
ſit heres legatum vſuſfructus poterit eius vxor accipere,cum
poſſeſſio bonorum vacet,argu.eorum que no.in l.non dubium.
C.de legib.& l.Titia cum teſtamento.§.j,de leg.ij.ſicut ſi eſſet le
gatarius executor teſtamenti.l.fiſtulas.§.fundum.de cōtrahen.
emp.& adueniente poſtea die,hereditas retro fingatur adita l.
mulier.§.ſi quis hereditarium.ſ.de condi.inſti.vel ſm eū poſſit
officium iudicis ſuper hoc implorare,argu.l.hereditas.in fi.ff.
de peti.her.& l.Quintus.§.j.ff.de ann.lega.& idē vr̄ tenere Bal.
in l.id qd pauperibus.in xiiij.q.C.de epiſ.& cler.& Ang.in l.mi
les ita heredē.in prin.j.de teſt.mil.Item per aliam rationē le
gatum non vitiatur,ſ.ſi interim pendente conditione,agnoſcere
tur bono.poſſeſſio per heredem,iuxta l.ij.§.ſi ſub condōne.j.de
bon.poſ.ſm tab.& d.l.ſi quis inſtituatur.& ibi hoc etiam vr̄ velle
Bal.& Ang.& Pau.in d.l.filius a patre.& pleni⁹ i ↄſi.ccclxxij
inci.in Chriſti noīe,viſis dubijs,& i cō.pcedēti tʒ,valere legatū
in d.cōſilio cōcludit hoc eſſe verū etiā ſi per heredem illum nō
adeatur hereditas,q2 de mente teſtatoris vr̄ fuiſſe q legatū de
beatur,etiam hereditate non adita,poſtq3 inſtituit heredem poſt
mortem vxoris & poteſt teſtator diſponere legata valere,etiam
hereditate non adita & per Bart.in l.nemo poteſt.de lega.j.&
j.in princi.ff.ſi quis omiſ.cauſa teſtamen.& in l.eam quam.C.de
fideicommiſſ.cum ſimilib.per §.ſi vero expreſſim.in authen.de
heredibus & falcid.que opinio videtur equa,& conſona volunta
ti teſtatoris.tamen in caſu noſtro debet valere legatum,quia
fuit alius inſtitutus in re certa,vt fuit de mente Jo.and.in addi.
ſ.allega.ſi bene inſpiciatur.q2 per aditionem inſtituti in re cer
ta confirmatur teſtamentū,ſiue heres vniuerſalis poſtea adeat
ſiue non

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſiue nõ,cum talis inſtitutus in re certa habeat ius accreſcẽdi.l.j.
§.ſi ex fundo.ſ.eo.ita tenet Bar.hic,⁊ Bar.in l.quoties. C.e.⁊
ibi etiã Sal.⁊ An.⁊ Ant.in c.Raynutius.extra de teſt.Nõ eni
reqritur qđ oẽs heredes adeãt,vt teſtamentuꝫ cõfirmetur.l.ſi ne
mo.de teſtamẽ.tut.l.ſi legato.§.fi.⁊ l.teſtamento liber eſſe iuſſus
de manu.teſtam.Si ergo inſtitutus in re certa hꝫ ius accreſcẽdi,
illo vniuerſali.herede repudiãte quo caſu habetur ac ſi heredẽ
non habuiſſet.l.ij.§.ſed ſi ſint.j.ad Tertu.l.vnica.§.pẽ.ſ.de ca-
ducis tollen.ſeqtur ꝙ teſtamẽtũ cõfiſcatur per ei⁹ aditionẽ.Itẽ
qꝛ talis inſtitutus in re certa videtur inſtitutus ſub tacita cõditi
one,que nõ ſuſpẽdit tranſmiſſionẽ l.cõditiones extrinſecus,⁊ l.
aliquãdo.de cõditio.⁊ demon.⁊ nõ tranſmitteret ſi nõ haberet,
ius accreſcendi.Sed ita eſt ꝙ accreſcit vt hic,ergo cõfirmat teſ-
tamẽtũ in tãtum ꝙ tranſmitteret ad ſuos heredes talis inſtitu-
t⁹ in certa decedens,etiã antequã ſit aperta via iuris accreſcẽdi.
l.ſi ex plurib⁹ de ſuis,⁊ legi.⁊ ita ſum ſolitus cõſulendo tenere,⁊
legẽdo ſcilicet qđ ꝑ aditionem factã ab iſtituto in re certa,dato,
ſibi coherede vniuerſali confirmetur teſtamentum,licet nõnulli
teneãt qđ non confirmetur.Sed ad ea que ipſi dicunt,patet reſ-
põſio ex his que ꝓxime dicta ſunt:⁊ d.l.filius a patre loquitur,
ſolũ quãdo erat inſtitutus vnus poſt mortem,vxoris,cui legat⁹,
erat vſufructus.Dixi in d.l.filius a patre.¶Adde ꝙ quãdo vx
ori legatus eſt vſuſfructus,⁊ poſt aliqs eius heres ⁊ inſtitutus,ꝙ
tñ ei debetur,vt ſ.clare oſtendit ⁊ cõſuluit.Rom cõſi.lxxj.vbi đt
ꝙ ſi vera eſſet opi.Io.And.ſequeretur ꝙ elegiſſet ſibi viã ad im
pugnandum teſtamentum.

ALEX.¶Mori.An monaſteriũ dicat poſſe mori.adde ꝙ in
d hoc dubio oẽs doc.tenẽt hic.ꝯ Bar.⁊ viđ ꝙ no.Bal.poſt Barto.
in l.j.i vl.col.C.de ſacroſan.eccleſi.in lectura.⁊ qđ no.Bald.in
l.id qđ pauperib.in illa q.mag.C.đ eqiſco.⁊ cleri.⁊ Bal.ĩ l.poſt
mortem.de fideicõmiſ.⁊ Bal.⁊ Ang.hic,Bal.in d.l.extraneum
C.eo.vbi tenet contra Bar.hic.Imo.tamen hic,tenet cum Bar.
per lege pater.§.Tuſculamus.de lega.§.vbi legatum factum tẽ
plo,nõ debentur ſi erit diſſolutũ ergo debet expectari ſi diſſol-
uitur.

POMA¶Vide Alex.in l.pactum quod dotali.in vl.colum.C.
f de pactis.

POMA.¶Iuxta predicta.Vide Alexan.conſi.clxij.§.volu.et
cclx.primo volumine.

e ALEX.¶Hy.ſic idẽ tenet Saly.in d.l.extraneum.⁊ Bened.de
Plumb.in l.libertas.de manu.teſt.alle.gl.iuncto tex.ĩ l.mil es
ta in prin.in ver.hereditas.j.de teſt.mili.Bal.in l.extraneuꝫ te
net cõtra Bar.hic ſcꝫ,ꝙ vſqꝫ ad paſcha,vnius erit heres directo
poſt paſcha ali⁹.erit heres per fideicommiſſum.Idẽ tenet Bal.
in l.miles ita in prin.j.de teſt.mil.⁊ Bal.Ang.⁊ Imo.in d.l.ſi
filius a patre.in prin.⁊ Pa.in l.certi.de mil.teſtamen.

g POMA.¶Si teſtator.De veritate huius dicti,⁊ ſimiliũ vide
Pau.de Caſt.conſi.ccij.

h ALEX.¶Vitiatur Doctor.omnes alleg.ĩ precedenti apoſtilla
tenent ſit⁹ Barto.hic veritas eendet ab illo articulo an teſtator
prohibere poſſit,ics accreſcẽdi.de quo in l.quoties.C.eo.Adde
Pau.de ca.conſi.ccij.qui etiã in facto cõſuluit contra Bar.

LEX XXXV.

1 ☞Inſtitutus in re certa nõ habetur loco legatarij nec vere eſt,
2 heres,ſed in tertia ſpecies de per ſe participans de vtroqꝫ.
3 Inſtitutus in re crta habet ius accreſcendi,⁊ poteſt capere rem.
ſua authoritate.
Inſtitutus in re certa decedens ante agnitionem illãꝫ.tranſmittit
ſicut legatarius.
4 Inſtitutio de re certa rupto teſtamento,quando cõfirmetur per
auth.ex.cauſa.
5 Teſtamentũ an confirmetur,inſtituto in re certa illud agnoſcẽdo
6 Remediũ l.ſi.C.de edicto diui Adria.tol.competit inſtituto in
re certa.
7 Relegatus ſeu cõfinatus,an habeat domicilium vbi confinatur.
8 Pater relegatus filium in certo loco,per hoc incidit in titulum
de priuatis carceribus.

a **Ex facto.** [a]Inſtitutio plurium ex rebus certis,
valet ⁊ ſunt heredes equaliter,⁊ res il
las tanquam prelegatas accipiunt.Itẽ ibi dicitur eſſe
r res vbi perpetuo debet eſſe,non vbi eſt ad tẽpus.hoc,
dicit.Tota iſta l.diuiditur in quinꝫ qꝛ primo ponitur thema,⁊
queſtio vſque ibi,dicebã.Secundo declarat quaſdã dubitatio-
nes pertinentes ad materiã queſtionis propoſite,vſque ibi,cum
hec ita ſint.vbi determinat vnã queſtionẽ,que colligitur ex the-
mate.Ibi,rerũ antẽ.ponitur quedã cõferentia ad determinatio
nem alterius queſtionis,que ex themate colligitur,⁊ in text.ex-
preſſa fuit.Ibi que res.In propoſito,illam qſtionẽ determina
vſque ad fin.¶Not.quod inſtitutio valet ex rebus certis,⁊ di
b cuntur eſſe equaliter inſtituti.¶Item nota[b]quod ibi res đr eſ
ſe,vbi perpetuo debet eſſe.¶Oppon.†ꝙ inſtitutus in re cer-
c ta habetur loco legatarij.vt l.quoties.C.eo.Soluit gl.ibi erat
alius inſtitutus vniuerſaliter,hic non.Vel dic quod heres inſti.
tutus in re certa vere eſt heres,ſed habet loco legatarij quo ad
hoc,ne conueniatur actionibus hereditaris,hec eſt ſecunda ſo-
lu.gl.¶Et not.quod illam appropriant ſibi Vltramontani,⁊
etiam tenet Iacobus de Aretio,⁊ Cynus,in dicta l.quoties,ꝓ
bat hic.Inſtitutus ex re certa habet ius accreſcendi.l.j.§.ſi ex
fundo,⁊ leg.quoties.§.ſi duo.ſ.eo.ſi non eſſet heres,non habe-
ret illud ius,qꝛ inter heredes,⁊ legatarios non eſt ius accreſcẽ
di.l.ſi nemo.de teſt.tute.⁊ l.ſi nemo.de reg.iur.Et hoc eſt qđ vo
luerunt iura noua ꝙ filius haberet iure inſtitutionis.Ita dicũt
ipſi.Sed gl.in l.ſi quis priore.ad Trebel.đt.ꝙ habet loco here
dis quo ad excludẽdã querelã tãtũ,quo ad alia loco legatarij.
Hugo.etiã videtur dicere idẽ.¶Examinemus nos,⁊ primo di
co ꝙ opi.Vltramontanorũ que tãgitur in gl.nõ eſt vera.Dicũt
etiã ꝙ ſunt eſt,qꝛ heres quo ad omnia preter quã ad actiões:ꝙ
flaſunt eſt,qꝛ heres nõ detrabit Falcidiã a coherede de eo ꝙ ca
pit iure hereditario.l.in ſingulis,ad l.falci.ſed hic detrabitur
ex inſtitutione ex certa.ergo non habetur quo ad omnia vt hrs
vt hic,⁊ l.qties.C.famili.erIſ.Preterea,ſi tu dicis ꝙ ſint here-
des,quero ꝓ qua parte:Si dicis ꝙ ꝓ nulla certũ eſt hoc eſſe im
poſſibile:ſed ſi dicis ꝙ ꝓ aliqua,etiã hoc eſt impoſſibile,⁊ ſtatim
eo oppoſitum,cum ali⁹ ſit inſtitutus in ſolidũ.ergo iſte in nihilũ
⁊ reſpectu huius rei nulla eſt pars hereditatis,cũ hereditas ſit
ius,vt hic đr in tex.qꝛ nulla pars aſſcripta eſt,⁊c.Vnde Mar,
Syli.⁊ Iac.But.ſequens eum dicit,aut inſtitutus ex re certa,⁊
tũc eſt vera opi.Vltramontanorũ,⁊ habet loco heredis vt in §.
aliud quoqꝫ capitulum.in auth.vt cum de appella.cog.Extra
neus vero loco legatarij.l.quoties.C.eo.Ratio,qꝛ filius hꝫ illã
d rẽ loco legitime,[d]hoc eſt,tertie,vel quarte,⁊ ſi deficit,ſuppletur
ſibi.ergo videtur inſtitutus ĩ quarta,merito habetur loco here
dis.Iſtud duplicet mihi pl⁹.Nã legitima filij eſt quota bonorũ
deducto ere alieno ⁊ funeris impenſa.l.Papinianus.§.quar-
to.ſ.de inoff.teſta.ſed quota bonorũ ere alieno deducto nõ eſt
pars hereditatis.l.nõ ampli⁹.§.fi.đ.l.j.⁊ l.ſi qs ſeruũ.§.fi.cum
l.ſequẽ.j.đ.ij.ergo non habet loco heredis.Quid ergo dicem⁹
Reſpondeo,heres inſtitutus ex certa.nõ eſt heres vniuerſalis
nec eſt legatarius,ſed eſt vna tertia ſpecies per ſe,quã vocatur
heres ex re certa,que partim capit de natura inſtituti vniuerſa
liter,partim de natura legatarij:ſicut dicimus in grammatica đ
participio,quod partem nominis,partẽ verbi recipit.Recipit
3 enim hoc inſtitutus ex re certa ab iſtituo vniuerſali,†ꝙ habeat
ius accreſcendi:⁊ puto ꝙ ſua authoritate põt accipere rẽ.ĩ qua
inſtitut⁹ eſt,ſicut heres vniuerſalis hereditatẽ:⁊ ꝑ iſta voluit lex
filiũ inſtitui etiã ex re certa,vt dicto §.aliud quoqꝫ capitulũ.A-
legatarijs vero accipit ꝙ non tenetur creditoribus,⁊ ꝙ ꝑ Falci
diã defalcetur vt hic.¶Ex predictis infero†ad determinatio-
f nẽ quarundã queſtionij.Primo vtrũ[f]heres inſtitutus in re cer-
ta decedens ante agnitionem illi⁹ rei illã traſmittat.Videtur ꝙ
non.C.de iure del berand,l.quoniã ſororem,vbi textus dicit,ſi
aliquid hereditatis fuiſſet relictũ,dico ꝙ res ipſa tranſmittitur
ſicut tranſmittit legatarius,quia quo ad rem talis inſtitutio ſa-
pit naturã legati:ſed illos effectus quos capit ab inſtitutiõe vni
uerſali,ſcilicet quod habeat ius accreſcendi,illud non agnitum
g nõ trãſmittit,qꝛ eſt aliquid hereditatis,gid eſt,iure hereditario
4 ¶Quero etiã,ꝑ†auth.ex cauſa rupto teſtõ ex cauſa preteritio
nis vel exheredationis,rũpũtur inſtitutiones,cetera autẽ firma
ꝑmanent,an inſtitutio facta ex re certa remanet firma:Reſpon
deo in quantum ſapit naturã legati remanet firma,inquantũ ſa
h pit ab inſtitutiõe vniuerſali vitiat,vt ex ꝓdictis patet.[h]¶Eo-
dẽ modo quero,certũ ꝙ vno ex inſtitutis adeunte totum teſtamẽ
tũ confirmatur.l.ſi nemo.ſ.de teſtamenta.tute.⁊ infra,de manu
teſtamen.l.teſtamento.⁊ lege.ſi legato ſeruo in fine eodem titu
5 lo.An herede†inſtituto ex re certa agnoſcente inſtitutionẽ teſ-
tamentũ confirmetur:Reſpõd.ſic,quia vno adeunte confirmatũ
eſt,quia a modo ſiue alij repudient,ſiue agnoſcant,teſtamentum
valiturum eſt,quia vni adeunti totum accreſceret,ſed hic eadem
ratio eſt in inſtituto ex re certa ergo,⁊c.niſi eſſet dictum qđ plus
petere non poſſit,vt dixi in lege.quoties.§.ſi duo.ſupra eodem
6 ¶Quero†etiam heredibus inſtitutis datur remedium l.vlti-
ma.C.de edicto diui Adria. tollen.¶Quero an heredibus ĩ
ſtitutis ex re certa competat illud remedium:Gloſſ.videtur di-
cere quod non,quia quantum eſt in re,habetur loco legatariorũ

ed legatario non datur beneficium illius legis, ergo, ⁊c. Cõtra
i riũ forte eſt verius. Nã inſtitutus i ex re certa non expectat adi
tionẽ alioꝝ de neceſſitate, imo agnitione ſua totum teſtũ cõfir
matur, vt ſ. dixi. ergo videtur ꝙ illi cõpetit beneficium legis,
quia quantum ad hoc loco heredis eſt. ¶ Cpp. de l. heredis. §.
p imo. ſ. fami. ercil. Solu. ibi i diuerſi diuerſitatib9, ꝗ cõſtitui d
uerſa patrimonia. ¶ Cp. de l. Neſennius. j. ad l. Falcidiã. Sol
ue vt ibi dicam. ¶ Ultimo verſic. proinde ſi ſeruus. inducit ad
7 duas queſtiões. Primo vtrum † relegatus ſeu cõfirnat9 videa
tur habere domicilium ibi, vbi cõfirnatus eſt: Et videtur caſus
ꝙ nõ. De quo dic vt in l. eius qui. in fi. j. ad municipa. Secundo
8 facit, ſi pater relegat filium ex certo loco, † ꝙ ex hoc nõ incidat i
titu. de priua. carce. per hunc verſ. ⁊ per l. iij. §. ſi cũ. de lib. ho.
exhi. Cy. in l. j. C. de priua. carce.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Ex facto. Uide Com. conſi. cviij. colũ. j. Jtẽ qd ſi relinquãtur alicui bona immobilia, an dicatur vniuerſale relictũ. vide Cõ. conſi. cxxxj. incipiẽ. filius a patre in princ. qñ autem dicatur vniuerſale relictum, vide ad Bar. i l. ſi quis ſeruũ. §. fin ff. de l. ij. vbi etiam habes, quid ſi relinquantur vſufructus omnium bonorum.

b POMA. ¶ Jtem no. Uide Barba. conſi. xiiij. in ij. volu. Anto. de Butr. conſil. ix.

c ALEX. ¶ L. quoties. Et ibi vid de illa materia, q2 tota iſta lex cum ſuis queſtionibus examinatur ibi.

d POMA. ¶ Loco legitime. Uide Angel. Arct. i §. actionẽ. Jnſtitu. de actio.

e POM. ¶ Et puto. Uide Alex. in l. nemo põt. ver. queritur hic, p Bar. de l. j. ⁊ l. quoties. C. eo. tit. ⁊ conſi. lxij. ver. nec etiã. §. vol.

f ALEX. ¶ Primo vtrum. Jſtã q. etiã tangit Bar. in l. quoties. C. eo. ⁊ not. alleg. iſtã l. quoniã ſororẽ. de qua q. habet ibi p doct. ⁊ hic p Ang. Jmo. in l. j. §. ſi ex fundo. ſ. eo. ⁊ Jmo. in c. Raynutius. ſuper ij. gl. extra de teſta. ⁊ Bal. in d. l. quoties, tenet, ꝙ rẽ illã particulare, nõ tranſmittit intra annum datum ad deliberãdũ per l. cum antiquioribus. C. de iure de libe, niſi eſſet filius ille inſtitutus in re certa, q2 ex potentia ſuitatis tranſmittit, ⁊ loqt Saly. poſtꝗ repudiauerit vniuerſalis hrs, lʒ Jmo. hic, ⁊ i d. §. ſi ex fundo, ⁊ d. c. Raynutius. infideliter referat iſtã opi.

g ALEX. ¶ Hereditatis. Et in hoc cum Bart. tenet Jo. And. in Spe. in tit. de teſtamẽ. §. in primis, ⁊ Cy. ⁊ Fran. Tig. Bar. Gui. Ange. Saly. ⁊ Pau. in l. quoties, ⁊ Bald. ⁊ Ange. in d. §. ſi ex fũdo, ⁊ Bar. in l. quoties. §. ſi duo. ſ. eo. ⁊ Bal. in c. ſi pater. d teſtamen. in vj. ⁊ Jmo. in d. c. Raynutius. ſup gl. ſed cõtrariũ tenet Nico. de Matha. Jac. Bu. Ray. Bal. ⁊ Fran. de Rãpo. in d. l. quoties. ⁊ Bal. in l. quidã elogio, in vlti. colũ. C. de iure deli. vbi videt facere differentiam, an fili9 ſit inſtitutus in re certa, vt tũc trãſmittat illã ſpẽ obuẽturã iuris accreſcẽdi reſidui hereditatis relicte heredi vniuerſali, qui deceſſit intra annũ deliberãdi hrditate adhuc per illũ inſtitutũ vniuerſaliter nõ adita, aut extraneus, ⁊ tunc ſecus, vt ibi per eum. Addo etiam Ange. ⁊ Jmo. in l. ſi filius qui patri. de vulga. ⁊ pupilla. tenet idem ꝙ ipſi tenent in dicto §. ſi fundo, ſcilicet idem ꝙ Bar. hic.

h ALEX. ¶ Predictis patet. Jdem tenet Jmo. in d. §. ſi ex fundo in repe. ⁊ vide no. per. Bal. in auth. ex cauſa. C. de lib. pre.

i ALEX. ¶ Nam inſtitutus, Et idem tenet Bar. in d. l. quoties Aliter tñ loquitur Bart. in de. l. fi. C. de edic. diui Adri. Ang. ⁊ Bal. i d. l. quoties tranſeunt cum gl. hic, ⁊ Jmo. hic i d. c. Raynutius. ſuper ij. gl. ⁊ Ang. in l. fin. de edic. diui Adri.

k ALEX. ¶ Ex certo loco. Aduertẽdũ eſt, q2 ibi eſt no. tex. ad vnã queſtionẽ videlicet. pone aliquis hʒ maiorẽ partẽ fortunarũ ſuarũ, ⁊ bonorũ ciuiliũ in ciuitate Lucana, ⁊ ibi habitat. Et i ciuitate Romana hʒ mercantias, pecunias, ⁊ alias res mobiles, an debeant iudicari bona ſita in territorio ciuitatis Romane, ideo ꝙ ſtatutuʒ ciuitatis Lucane diſponẽs circa res in teſtando. vel aliter in contrahendo, vel obligando, i eis ſibi locũ nõ vendicet, ſed doctrinã Bar. i l. cũctos populos, ⁊ ſcripſi poſt Bal. C. de ſũma trinitate, breuiter cõcludo per iſtum tex. ⁊ per l. ſi ita legatũ de l. iij. ⁊ l. debitor. ſ. de pig. cum ſimil. que iura allegat gl. hic. i quibus patet ꝙ mobilia que ſunt loco ad tps, non cenſetur eſſe res illius loci. ſed ea que ibi ſunt perpetuo manſura, vt res immobiles, cenſetur eſſe res illius loci vbi ſunt. ⁊ pecunie, ⁊ alia bona que eſſẽt extra ciuitatem Romanã ſi tñ eſſẽt reuerſure ad ciuitatẽ Romanã, vt ibi ſtẽt, cẽſent eſſe de bonis ciuitatis Romane ergo ſi ciuis Lucanus p decenniũ, ⁊ vltra. domiciliũ habuerit in ciuitate Lucana, ⁊ ibi haberet maiorẽ partẽ fortunarũ ſuarũ, preſumitur habuiſſe animum ibi ppetuo manendi cũ eadẽ parte fortunarũ ſuarũ, quas ibi habebat. Jta notat Salyc. i l. ij. i fine. C. d iuriſdi. omniũ iudic. p l. ciues. C. d icolis. lib. x. ⁊ l. ij.

eodẽ titu. Et ad hoc bene facit quod no. Pet. Cy. Bal. ⁊ Ang. hic, vbi dicunt ꝙ res, quas qs ſecũ habet, vt vtatur i certo loco, cenſetur eſſe illius loci, ⁊ ideo dicunt ꝙ ſi ſcholaris forẽſis, infirmus exiſtens in ciuitate Bononie, relinquat Titio bona que habet Bononie, videtur reliquiſſe libros, quos ibi habet cauſa ſtudendi in loco illo. ar. l. debitor, ⁊ facit id quod habetur in l. ſi non inducta. C. in quib. cau. pig. tacite cõtrahi. ⁊ licet Jmo. hic dubitet de hoc, quando conſtabat quod bona non debeant. Bononie manere ſed debeant ad illũ locum transferri, vt ibi ppetuo eſſent tñ dicit ꝙ ibi caſus videtur quem dicit eſſe ſingularem ad hoc, videlicet quod mobilia cenſetur eſſe de territorio loci vbi reperiuntur, ⁊ ideo fiſco illi9 loci cõfiſcantur. Et illud videtur verius, quam id ꝙ ponit Bal. in l. mercatores. C. de cõmer. ⁊ merca. Et dato quod etiã teneremus deciſionẽ Bal. in d. l. mercatores. tñ mihi non obſtat quod ac propoſitum noſtrum q2 Bald. in d. l. mercatores. vult ꝙ mobilia perſonã concernant, ⁊ nõ locuʒ vbi ſita ſunt. Nam ſi etiã volumus attendere locũ, vbi erat pſona teſtatoris, adhuc habemus intentũ. Et idem dico actus, ſeu de nominibus debitorũ, q2 ſi in ciuitate romana celebrati ſunt cõtract9, ex quib9 creata ſunt illa nomina debitorũ, ⁊ tũc dicẽdũ eſt ꝙ cenſetur d bonis illi9 loci, vt eſt caſus i l. Titiũ, ⁊ Meuiũ, §. tutores de admi. tu. idem ſi alibi celebratus eſſet contractus, ⁊ ſolutio eſſẽt collata in ciuitate Romana. l. quoties. ff. d ſolu. Pro cõfirmatiõe predictorũ facit ꝙ actiones dicũtur coherere perſone creditoris, ⁊ illã cõmittãtur. l. quis ergo caſus. de pecu. iij. ⁊ ibi no. ff. p ſocio, ⁊ in notabili queſtione declarat Bal. i l. j. de ſtatu hominum. ⁊ vbi qs hʒ duo domicilia, vnuʒ ratiõe originis ⁊ aliud ratione incolatus, ſemper cõſideramus potius locũ incolatus in his, in qbus perſona eſt in conſideratione, vt patet ex gl. valde notabili in c. ſtatutũ. §. cum vero, verſiculo, vnũ dicẽdũ ⁊ ibi notant doctores, de reſcriptis. in vj. fortificãtur predicta, q2 qñ actiões dant ad quid mobile, iudicat de eis prout de re mobili, vt not. gl. auth. de non alienand. §. j. in verſi. connumerãda. ibi clarius declarat Ang. ⁊ not. Dy. ⁊ Bar. in leg. ⁊ poteſt. ff. auth. tu ⁊ gl. tñ l. j. ⁊ ibi no. Bar. C. ſi aduer. tranſactio. ⁊ Bar. l. mouentiũ. de verb. ſign. Jo. And. ⁊ Spe. i tit. de fruct. ⁊ inter. j. ſuper verſ. ſed quid ſi obeo. ⁊ Ang. in l. j. §. fuit queſitũ. ad Trebellia. ergo ſicut dixi ꝙ res mobiles cenſent eſſe de territorio illius loci, in quo ſite ſunt ita eſt dicendũ de actionibus que dantur ad res mobiles. Jſtud etiã firmat Cappus alleg. xcj. inci. in nomi amen. Caſus eſt talis, videlicet, quidam Nic. ⁊c. i fin. De quo facit mentionem Rom. in l. ſi cõſtãte. §. fin. ſoluto matrimonio. ⁊ cõcludit Cappus ꝙ ſi in varijs locis defunctus hʒ bona, conſtituit p eum. ¶ Adde que plenius ipſe conſuluit, vbi d verbo ad verbũ eſt hec apoſtilla, conſi. xvj. lib. j.

LEX XXXVI.

Siquis ita. Defectus conditionis, que dependet ex facto teſtatoris, inſtitutionẽ nõ vitiat. h. d. Op. ſ. de iniu. rup. ⁊ irri. teſt. l. cum ſecundo. ſolu. hic in conditione de futuro, que depẽdet ex facto teſtatoris. Rationem dixi ſ. eodem. l. ij. Gl. diſtinguit hic, quam vide per te. Ultimo vide glo. ibi item not. dicit gl. ꝙ conditio nõ eſt, q2 habet pro pura. cũ teſtatorem penituiſſe videatur vt ſ. eodem. leg. ij. ⁊ ibi de hoc diſtinguitur per Dyn. glo. dicit l. qui plures de vſufruct. l. ſed ibi ſcriptura erat imperfecta circa perſonas, que a iure non ſupplentur: hic circa portiones que a iure ſupplentur, vt ſ. eo. l. item quod Sabinus. ſecundum Dyn.

LEX XXXVII.

Cum in teſtamento. Non admittitur concurſus inſtituti. ⁊ ſubſtituti. h. d. Oppo. qd non valeat ſubſtitutio q2 filius nõ fuit inſtitutus. gl. ſoluit intelligẽdo filium hic inſtitutum quod dic vt dixi in l. Gallus in prin. ſ. de liber. ⁊ poſthu. ſed contra hoc facit l. ſi quis eum. in fi. j. ti. j. ſed vnam lecturam, ſed illam teneo.

§. Hec verba. Copula vltimo loco poſita etiã inter precedentes ſolue poſitos videtur poſita hoc dicit. Prout eſt copula ibi. ⁊ Caius quidam habet ſine copula, ⁊ tunc h. d. ſoluta reſoluitur in coniunctã. Facit ſ. de executo. l. ſi duas. §. ij. l. cum de lanionis. §. quidã. j. de fũdo in. Dixi de materia huius. §. in re coniuncti. j. de leg. iij.

§. Qui tres. Indefinita non cõprehendit cũ de quo ſpecialiter eſt prouiſum h. d.

LEX XXXVIII.

Cum filio. Poſt mortem legatarij pōt ſeruꝰ legatꝰ heres inſti. h. d. Opp. de l. hereditas. ſ. eo. Sol. ibi fuit heres inſtitutꝰ ex die certa q̄ ſubducit, hic ex incerta, vt ibi dixi. Querit gl. vtrū poſt mortē legatarij. cōſiſtat legatum ſi ſolꝰ ſeruus ē heres inſtitutus. Et dicit gl. ꝙ non. Aduerte in pmo caſu legis, qū filius eſt heredatus: queſtio non procedit, q2 ſi ſolꝰ ſeruus ē heres inſtitutus poſt mortem filij, reperietur filius exheredatꝰ poſt mortē, ergo teſtamentū eſt nullū, l. ſuus quoq3. ſ. ſed ⁊ ſi filio. ſ. eod. ⁊ l. ſi ita. in fi. de lib. ⁊ poſthu. In ſecūdo caſu, quando ſeruꝰ eſt legatꝰ extraneo inſtitutꝰ ſolus poſt mortē. ꝓcedit queſtio. ſi ponis ipſum inſtitutum cum libertate, alias non ꝓcedit ſecūdū hec tempora, vt Inſtitu. eo. in prin.

1 ☞ Codicilli nō rūpunt rupto teſtamento, quando ſunt ab inteſtato confirmati.
2 Codicillis relicta, an requirant confirmationem p aditionem hereditatis ab inteſtato.

§. Seruus. Conditio tacite hereditati adiecta non poteſt codicillis adimi, hoc dicit. Et ratio huius eſt, q2 ſi poſſet adimi in codillis, videret hereditas directo data in codicillis, quod non pōt eſſe. ¶ Quero, vtrū iſte ſeruus fuerit inſtitutus ſolus vel habuit coheredē: Gl. j. dicit ꝙ ſolꝰ ⁊ bene, ratio, q2 ſi haberet coheredē. poſſent codicilli ꝯfirmari p aditionē coheredis, ⁊ p ꝯſequēs deberet libertas ex vigore codicillo⁊, ⁊ intra calendas, ⁊ ſic poſſet eſſe heres. ¶ Quero, dicit hic, ꝙ erit liber ex codicillis, ā erit heres: Dicit Hugo ꝙ ſic ſc3 voluntarius. Sed ꝯ hoc opponit de l. qdā cū teſtamentum. C. de ſeruis hered. inſti. eo ipſo ꝙ inſtituitur, videtur relinquere libertatē, ⁊ erit ſuus ⁊ neceſſarius. ſol. illud cum teſtator nihil d libertate diſpoſuit: hic ſecꝰ, vt no. hic ⁊ ſ. eod. l. qties. ſ. fi. ⁊ Inſti. eo. tit. in prin. Sed tunc opp. cum certū ſit cū heredē futurū in omnē caſum ad quid expectat cōditio, contra l. ſi quis ita ſcripſerit. ſ. eo. Reſpō. ad hoc vt ſciatur an ſit voluntariꝰ vel neceſſariꝰ. iſta lectura Hugo. poteſt procedere ſi ponimꝰ ſeruū habuiſſe coheredē, vt ſ. dixi. Sed ſi ponimꝰ eū ſolum inſtitutū, nō procedit, alias ſequeretur ꝙ hereditas poſſet dari directo in codicillis. Teneamꝰ ergo ꝙ ex codicillis illis liber erit talū ⁊ non heres, ſecundum Joā. Sed cōtra hoc oppo. ſi non aditur hereditas, relicta non valent, l. ſi nemo. de teſta. tut. ⁊ C. d fideicō. l. eam quā. Quidā dicūt ꝙ habebat coheredē, ſ3 ſ. rephendiſcōꝫ Jo.
1 Dicendū eſt ergo † qđ hic codicilli fuerūt cōfirmati ab
a inteſtato, ⁊ ſecundum hoc nō obſtat. l. j. [a] C. de codicil. q̄ dicit. ꝙ rupto teſtamento rumpuntur codicilli, q2 illud eſt verum, niſi
2 codicilli ſint ab inteſtato cōfirmati. ¶ † Quero vtrū [b] relicta in
b codicillis requirant cōfirmationem per aditionē hereditatis ab
c inteſtato: Glo. hic tenet [c] ꝙ ſic. [d] ⁊ de hoc eſt tex. ī. de fideicō. lib.
d l. ij. ⁊ Inſtit. de eo cui liber. cauſa bo. addic. circa medium. ⁊ C. de man. teſt. l. fina. circa prin.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ L. prima. Et ibi dixi.
b POMA. ¶ Quero vtrū. Et vide qđ habetur in l. ſi quis cū nullum. ſ. j. ⁊ ibi Bar. ī. de iur. codi.
c POMA. ¶ Gloſſ. hic tenet. Hanc gloſſ. reputat ſingulariꝭ Bal. in authentic. ex. cauſa. in ſecunda oppoſitio. C. de liberis pteritis. Et de hac queſtione vide Alex. l. iij. de legatis primo Bar. ī l. fina. in j. col. C. de petitio. heredita. ⁊ ī l. ſi qs cum nullum. §. fina. ff. de iure codicil.
d ALEX. ¶ Quod ſic. Adde qđ idē tenet Ang. in dicta l. pma. ſ. d iniuſt. teſta. Not. ergo ꝙ ad hoc vt debeantur legata, vel fideicōmiſſa ab inteſtato, requirit aditio hereditatis p aliquē, qui poſſit eſſe heres de iure ciuili, vel pretorio, ſicut reqrit, ad hoc vt veniant ex teſtamento. l. ſi nemo. ſ. d teſtamen. tut. ⁊ predicta ſine dubio ꝓcedunt qū nullus. etiā fiſcus, apprehendere voluit bo. defuncti ſ3 datus eſt curator bonis, qui debet ſatiſfacere creditoribus. l. prima. C. de curato. bonis dand. quid autem ſi fiſcus agnouit bona illa tanquā vacantia, ⁊ ſatiſfacit creditoribꝰ ⁊ ſupereſt tantum ꝙ poteſt ſatiſfieri legatarijs, ꝙ fiſcus teneat ad legata relicta ab inteſtato per tex. in d. l. filiuſfamilias. ſ. j. d lega primo. Sed contrariū credo videlicet ꝙ fiſcꝰ nō teneat ad legata, nec etiam ad libertates, per l. iiij. ſ. ſi bona. de fideicōmiſ. libert. ꝙ diuo. ī. d manu. teſta. Nec obſtat dicta l. filiuſfamili. q2 eā intellige qū fuit nominatim grauatus fiſcus Predicta fallunt in relictis ad pias cauſas, de quo per Barto. ⁊ docto. in l. C. de ſacroſanctis eccleſijs. ⁊ ad Bar. hic adde Cy. Ja. But. ⁊ Bal. ī d. l. ſi nemo. de teſt. tu. ⁊ idē Bal. in l. fi. in j. col. C. de pe. here. Bal. ī l. fina. in princip. de teſtamē. ⁊ ī l. eā quam. C. d fideicommiſ. dixi aliquid in l. hec verba. de leg. j. in j. notab.

§. Si quis. Iſte eſt ſubtilis ſ. ⁊ h. d. Sublata cā viuo teſtatore per quam conditio viueret adiecta, alteri repetita intelligat, ceſſat repetitio cōditiōe pendente ſecus ſi eſſet iā defecta. h. d. ¶ Op. de ſecūdo reſponſ ad primū reſpondet. gl. ꝙ in primo caſu alienando videtur cā penituiſſe conditionis. Sed ꝯ hoc oppō. ſ. proxi. ſ. vbi ī volūtate imperfecta nō videt teſtator penitere cōditiōis tacite adiecte hereditati. Reſpō. hic teſtator nihil diſpoſuit circa conditionē ſed ſolum circa perſonā ſerui alienandi, vel manumittendi ſed ipſa lex diſpoſuit circa conditionem Nam cauſa quare conditio ineſt hereditati, eſt neceſſitas, quia non pōt eſſe heres ſine libertate. l. cum ſeruꝰ. j. ti. ij. que cā neceſſitatis deficit viuo teſtatore, ⁊ p conſequens vr̄ inſtitutio pura. Sed in precedenti ſ. non poterat cā deficere viuo teſtatore, q2 liberta tem dedit in codicillis. Et predicta ſunt multum notabilia. ſcitis enim ꝙ ſi inſtitutio eſt cōditionalis ōnia legata tacite habent illam cōditionē l. ſi Titio. ſ. fin. ī. quando dies legati cedit. ⁊ l. dies. ſ. fi. eo. tit. Pone ergo qđ inſtitutio heredis eſt vitiata pēdēte cōditiōe viuo teſtatore ex cā pteritionis, vel exheredationis l. nam, ⁊ ſi. ſ. de iniuſt. teſta nam, ⁊ legata debebūt pure perauthen. ex cā Nā vitiata cauſa quare intelligebat repetitio conditionis, repetitio vitiatur. ¶ Ad ſecundum dictum opp. hic dicitur qđ ſi alienat poſt conditionis defectum, non reſtauratur inſtitutio. Contra ſi viuo teſtatore ceſſat defectus ꝓpter quem non valet teſtamentum, teſtamentum reconualeſcit. l. poſthumus. in prin. de iniuſto teſtamen. Solu. hic defectus ſuperuenit volūtate teſtatoris, poterat enim inſtituere pure ſi volebat qui defectus ſi ceſſat non recōualeſcit teſtamentum, niſi appareat noue volūtatis iudicium. l. qui liberis. ſ. teſtamento. ī. de ſecun. tab. ſed hic nullum iudicium noue voluntatis apparet, ergo, ⁊c.

§. Tunc venditor. Quicquid poſt vēditionem. vēditori accreſcit, mediante ſeruo venditio reſtituitur emptori, vel eius heredi. hoc dicit.

LEX XL.

1 ☞ Pater repugnantiam iuris communis admittitur concurſus inſtitui, ⁊ ſubſtitui.
2 Teſtamēto ſi fuit īſtitutus liber, quem teſtator credebat ſeruū cui hereditas queritur.
3 Inſtituto aliquo vt paterfami. qui erat filiuſfamilias cui acgratur hereditas, ⁊ ſic an ſit idem in filiofamilias, quod in ſeruo.
4 Heres inſtitutus trāſmittendo facit alium heredem.

1 **Si paterfamilias.** Propter repugnātia † iuris cōmunis admittitur cōcurſus inſtituti, ⁊ ſubſtituti. h. d. De hac materia habemꝰ tres leges, ſcilicet iſtā. ⁊ C. e. l. cum proponas. ⁊ Inſti. de vulga. ⁊ pupil. ſubſtitu. in fi. Querit gl. quid de alio ſemiſſe. dic vt in gl. Oppo. ſ. e. l. cum in teſtamē to, in prin. vbi nō admittitur inſtitutus et ſubſtitutus propter repugnantiā iurium, ⁊ rationum. Solue, iſta eſt deciſio per hūc modum magis ex voluntate Principis, quam ex ſubtilitate rationum. E ppo. C. e. l. cum proponas. Solu. ibi loquitur in caſu
2 ſu certi, hic in caſu dubio. ¶ Quero econtra quid ſi inſtituit liberum quem putabat ſeruum. Glo. Inſti. de vulg. ⁊ pup. in ſubſti. in fi. dt ꝙ querit ſibi. Jac. de Are. dicit, qđ idem eſt qđ in caſu huius legis. fiat diuiſio per illum modum, q2 eadem eſt ratio. Voluit enim qđ alium faceret heredem, niſi conditionem mutaret, ſed hic non eſt mutata conditio, ergo, ⁊c. Teneo gl. per l. liber homo. de acq. re. do. Pro hoc q2 ſi ſciuiſet eū liberum, multo magis inſtituiſſet eum: argumen. l. Barbarius. de officio preto. que
3 ratio ceſſat in caſu huius legis. ¶ Quero, † inſtituit quendam, vt patrem familias, qui ſit filiuſſami. an ſit idem qđ in caſu huiꝰ legis. Jac. de Are. dicit aliud in filijs, aliud in ſeruo. Ratio quia in filio remanet nomē heredis, licet hereditas tranſeat ad partē l. cum filio. infra de legat. j. ſed in caſu noſtro ſecus eſt ſed illud reprehendi in dicta l. cum filio. Sed habemus gl. que dicit idem in filio quod in ſeruo. l. ſi quis filium de acqui. heredi. ⁊ ibi etiā
a tetigi. ¶ Ultimo no. [a] diligentiſſime naturam ſubſtitutionis vulgaris que eſt ſi heres non erit, vel alium heredem nō ecerit. ex eo in materia ſubſtitutionis vulgaris elicio multas cōcluſiones
4 qđ heres † inſtitutus ad quem ius deliberandi tranſit, perfertur ſubſituto vulgari. q2 licet inſtitutus heres non fuerit, tñ aliū heredem fecit. In contrarium tamen fecit tex. hic, qui dicit, vel mutata conditione. Sed reſpondeo, qđ ſatis mutatur conditio per morte3. Uel. melius, hic dicit Juriſcōſultus exprimēdo illud de quo minus, videatur ineſſe, q2 poſſet dubitari ſi efficit de libero ſeruus an voluerit teſtator excludi ſubſtitutum per domum, ⁊ declarat iuriſcōſultus quod ſic multo magis, ſi nulla mutatio conditionis euenit.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ADDITIO.

a Poma. ¶ Ultimo no.vide Alex.conſi.iiij.ij.vol.

LEX IX.

1 ☞ Iudex in cauſa propria eſt, quilibet non recognoſcēs ſupe

a ET hoc[a] Tiberius. Not.ꝙ ī ppria, Prin-
1 ceps eſt iudex. Idem † dico in qlibet,q nō recogno
b ſcit ſuperiorē.[b] Simile in l.proxi.de his que in teſt.
del. Not ibi dixi per doct.in l.j.C.ne quis in ſuacauſa.

ADDITIONES

P.PAV.P. ¶ Et h. Intellige q ad ſuos ſubditos,nō quo ad alios
i cum ꝙ poteſt,ſed de bona honeſtate ſe ſubmittit,vt per Iaſ.in
l.t eſt receptum.ff.de iuriſdi.om.iud.
b Al. ¶ Superiorem. Ad quod vide no.per Bar.in l.eſt receptū.
ff.de iuriſ.om.iudi.

LEX XI.

1 ☞ Teſtamentū vſurarij,an reconualeſcat per cautionē p eū
tempore teſtamenti preſtitam.
2 Tempus mortis,non tempus aperture tabularū īſpicitur vt te
ſtamentum reconualeſcat.
3 Mater excludit tacitam ſubſtitutionem,ſi ipſa viuit tēpore q
de viribus inſtitutionis incipit agi.

QUi ſoluendo. Defectus extrinſecus ſi tēmpore aperture ta-
bularū ceſſat teſtamētū reconualeſcit.h.d.iſte caſus
a mirabilis, Concordat ē.codē.l.pignori.Et hic facit †
1 ꝙ ſi vſurarius[a] tēpore teſtamēti nō aſtitit cautionē, ſꝫ eā pſtat
poſtea ante mortē,teſtamentū reconualeſcit,p hāc legē. Dixi in
l.filio pterito.in vltima parte.ſ.de iniuſt.teſtamē.ꝛ ibi declaraui
2 ¶ Opp.†ꝙ inſpiciat tēpus mortis,nō tēpus aperture tabula-
rū,vt C.de cad.tol.§.cū triplici,ꝛ §.in nouiſſimo. Solu. gl. hoc
iō,q2 ſecūdū hec iura nō poterat adiri hereditas,niſi apertis ta
bulis,quod nō placet;q2 in ſuo,ꝛ neceſſario ſecundū hec tēpora
inſpiciebatur tempus mortis,vt l.ſi poſt mortē.in principio.ꝛ
ꝛ l.queſitum.in principio.j.ð legatis pmo. Voluit ergo dicere
hec lex ꝙ inſpici dꝫ tēpus quo incipit agi de viribus inſtitutiōis
ꝛ tunc ſi non eſt niſi vnus ſeruus,de neceſſitate dicitur ꝙ ille eſt
prim’ de virib⁹ antē inſtitutionis tunc agitur qn tabule aperi-
3 untur,ergo illud tēpus inſpicitur. Facit † ꝙ dicunt doct.in ſimi
li.C.de inſti.ꝛ ſubſti.ꝛ ſubſti.l.fi.j.ſi.vbi mr̄ excludit tacitā ſub-
ſtitutionē,ſi ipſa viuit eo tempore,quo de viribus inſtitutiōis
incipit agi. ¶ Opp.de l.ſi ita fuerit ðreh⁹ dub. Solu. hic icerti
tudo erat reducta ad certitudinē. ¶ Op.ð.reg.Cato.Sol.glo.
dic melius,vt notatur in l.pen.j.de reg.Cato.

ADDITIO.

a AL. ¶ Si vſurari⁹. Ad iſtā legē adde ꝙ incidēter dixi in l.ipe-
rium in apoſtilla magna,de iuriſdictiōe om.iudic.ꝛ pro intelle-
ctu huius legis aliqua ponit Bal.in l.eam.C.de fideicom.

LEX III.

1 ☞ Ex facto vnius quando alius poſſit hereditate priuari.
2 voluntas illicita teſtatoris non ſeruatur.
3 extraneus inſtitutus poteſt exheredari.
4 Teſtator ſi aliquem heredem inſtituat,ꝛ eum ſub conditiōe ex
heredet,valet exheredatio.
5 Teſtamento ſi in codē in quo Titium inſtitui,vel in alio ipſum
pure exheredo ꝙ non valet exheredatio.
6 Teſtator ſi inſtituit Titium heredē,ꝛ ſi moleſtauerit vxorē,pri
uetur hereditate,ſi moleſtat eam indebite,non priuatur heredi
tate directo.
7 Dictum ſi ſit ꝙ heres priuetur hereditate,nec adiecit ad quē
perueniat.cui hereditas reſtitui debeat.

PAterfamilias. Ex facto alterius alius exheredari non debet,[a]
a h.d. Habeo iſtam p difficill. ¶ Op.ꝙ alter j.gadmit.
non tenetur ad implendā conditionem in totū,l.cū
tale.in fi.ꝛ l.pen.j.ð condi.ꝛ demon. Sol.ibi in conditione.q po
teſt diuidi,hic in ea,que non poteſt diuidi. Op.ꝙ facto vni⁹ po
1 teſt † puari hereditate.l.cācellauerat.ē.tit.j. Sol. ſcd̄m gl.ibi
peruenit ad actum facti cancellando teſtamētū,hic ad actū ver-
ei quod diligenter not. Ad quod facit qð no.do.in l.noſtram.C.
de teſtamen. ¶ Opp.quod voluntas teſtatoris debet ſeruari
l.in conditionibus de condi.ꝛ demon.ſed hic per vnū volū p
uati omnes,ergo ꝛc. Sol hic eſt voluntas illicita. ¶ Opp.
gl.j.de manu.teſta.l.ſi ita fuerit.vbi poteſt vnus priuari p
uꝫ non implentem conditionem. Sol.dic quod hic hereditas
it data pure,ademptio fuit facta ſub conditione,ꝙ poteſt
facto alterius,ibi ipſa datio fuit facta ſub coditione,vnde p
ter vnum non implentem poteſt teſtator alteri non dare,
poteſt data adimere. Vel dicas quod ibi loquitur in legatis
b dam cum filium de ver.ob. Sol.in extraneo † non inſtituto
cedit contrarium,ſed extraneus inſtitutus poteſt exheredari
hic,ꝛ no.per gl.in l.hertarū.§.ſi eo.j.de teſtamē.mi. ¶ Quero
4 ſi teſtator † aliquam heredem inſtituit ꝛ eam ſub conditione ex
redauit in eodē teſtamento,vtrum exheredatio valeat: Et videt
quod non q2 exheredatio ſumit effectum per aditionem here
vt l.filium.§.ſeq.cum ex heredatio.j.de contratab.ſed.per adi
tionē hereditas nō poſſet cōfirmari exheredatio ſua q2 eſt rep
gnantia,ꝛ alius non eſt q2 abeat,ergo exheredatio eſt nulla.
trariū puto,nam qui exheredat ſub conditione in contrariā co
tionē inſtituere videtur,l.aliquādo.de condi.ꝛ demō. Iſta ergo
exheredatio videtur adijcere cōditionē inſtitutioni,ꝙ pōt fieri
in eodem teſtamento. Nec ob.ꝙ exheredatio debet confirmari
5 aditionem,q2 illud eſt in heredatione filij. ¶ Quero pone ꝙ
Titium inſtitutum,in alia voluntate facta coram ſeptem teſtib
c exheredo,vel i ipſo eadē volūtatē ex heredo ſimpliciter,an va
at talis exheredatio: Dic ꝙ non,ſi fit a pagano,ſecus ſi a mi
lite,vt j.de teſta.milit,l.ſi certarum.§.ſi eodem ſm commun
d literam. Probo per rationem[d] Heres inſtitutus capit here
tem a ſeipſo,ergo non poteſt ſibi adimi a ſeipſo,l.ſed ꝛ ſi
oni.§.fi.ſ.e. Secus ergo eſſet ſi haberet coheredem,vt ibi
Ad idē,q2 inſtitutus extraneus nō poteſt exheredari ſine
cauſa,vt hic ſed ſi exheredat ſimpliciter nulla adiecta cau
6 valet ꝛ hoc ſub dubio. Predicta † vera ſi exheredatio cōferi
tēpus hereditas queſiti. Sed quid ſi conferetur poſt tēpus
reditatis queſite vt puta talē īſtitutio,ꝛ ſi vxorēm meā moleſ
e uerit in tali relicto priuetur hereditate. Certe iſtud priuari
reditate,pōt fieri iuſta cauſa,non ex iniuſta l.vxorē.§.here
le.iij.ꝛ ibi dixi. Sed iſta eſt iuſta cauſa,ſi cā moleſtet idebite
co tñ ꝙ non priuatur hereditate directo,q2 qui ſemel eſt heres
nunquam poteſt deſinere eſſe heres,l.ei qui ſoluēdo.j.
les,ita.de teſta.mili.ꝛ l.nemo poteſt.j.de le.j.ꝛ ſic valet
teneatur illā hereditatē reſtituere per fideicommiſſum
7 rē.§.heres. ¶ Sed tūc † Quero ſi teſtator dicit,ꝙ priuetur here
ditate,nec adijcit ad quem perueniat cui debeat reſtitui. Reſp
perſonis nominatis in aut.hoc āplius:q2 teſtator non dicit
quē deueniat:ſed dicit,ſit priuatus hereditate mea.ſed arbitr
non eſſe bene dictum,qð is reſtituatur,q2 ibi loqtur quando
priuetur a lege ex voluntate teſtatoris. Dic breuiter,, venit
ſubſtitutos ſi habet,ſin autem aduenientes ab inteſtato.tex.eſt
in aut.de nup.§.prefa.e.ꝛ ibi per Iacob.de Belui.in corp.
vnde ſumitur.authentic.cui relictū.C.de indi.vidui. Dip
ne in d.§.heres.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Non debet. Iſta lex.eſt ſingularis ſm Bal.in l.pri
ma in prima oppoſitio.de his que pene nomi.ꝛ per illū tertiū
infert.ibi ad plures not.queſtiones.
b ALEX. ¶ In legatis. Rayn.hic ꝯ q2 nō hꝫ rationē,ꝛ ita c
to tertij.in hereditate ſicut in legatꝛ poteſt qs excluſa a iure a
grendi,vt l.ſi quis Sempronium.j.eodem titulo,vnde app
uit primam ſolutionem,ꝛ vide Baldum in l.prima.in quinta
poſitione ꝛ in ſeptima queſtione.C.de his que pene nomine
Benedic.de Plumbi.in dicta l.ſi ita.
c ALEX. ¶ An valeat. Tetigit Paulus de hac queſtione
hereditas.C.de his quibus vt indignis.ꝛ videtur tenere.Ba
in l.Seius angerius.ad leg.Falcid. Ang.ꝛ Imo.hic.
d ALEX. ¶ Rationē. Talis eni ipoſitio pene p teſtatorē fieri
l.prima.C.de his que pene noie. Inſtitu.de leg.§.fi. l.prima
item ſi ita,ad legem Falcidiam.ꝛ in propoſito ponit Bal.in
vxorem.§.heres.de legatis tertio.ꝛ per Baldum in authen
relictum.C.de indicta viduitate tollēda.ꝛ in dicta.l.prima
de his que pene nomine.ꝛ eſt bonus tex.cum glo.ꝛ ibi Ba
l.Lucius.§.tres heredes,ad Trebellianū.ꝛ ibi pbatur.quod
tim quod controuerſiam mouet dicitur moleſtari.vide ibi
cit enim ſola petitio,vt dicatur moleſtari:ad hoc allegat.
gloſſ.in capitulo conſtitutus.de religioſis domibus.in verſ
iuxta ratam.per quam dicit ibi no. An.qð vbi i libello,ad ho
po

poſſim petere rem mihi reſtitui, requirit reſciſſio, contract⁹ vel ꝙ pars receſſit a cõtractu, ſufficit in libello rem petere, quaſi tacita videatur peti etiã reſciſſio contractus. Unde ſi minor petit rẽ, quã vendidit, ſibi reſtitui, procedit libellus, licet non putatur cõtractus reſciſſio preꝑetitio cõſequẽti, etiã preambulũ ad illud videtur petitum. l. illud. de acqui. here. Et ſi petatur hereditas reſtitui, poſtea appareat in iudicio teſtamẽtũ querelãdum, ꝙ ſuper illo libello poteſt ferri ſententia ſecundum Ant. vbi ſ. Et ſic vult ꝙ etiam ſi non eſſet in hoc iudicio expreſſe petitũ declarari talẽ cecidiſſe a legato, vel ab hereditate, ſufficiat libellus in quo petit condẽnari ad rei reſtitutionẽ. Bene facit qđ no. gl. i l. qui inoſficioſo. & ibi Doctor. ſ. de inof. teſt. vbi habetur ꝙ ſufficiat in vno, codemq; libello filiũ exheredatũ intentare petitionẽ hereditatis, & querelã inoſficio ſi ad reſcindendum teſtamẽtũ abſq; eo ꝙ i alio iudicio pri⁹ fuerit petitũ reſcindi teſtm̃. Ad idẽ facit quod no. Bar. in l. que ſub conditione. §. fi. ff. de condi. iſti. & Bald. in l. quod tẽpore. C. de teſt. mil. cũ ſimi. ¶ Adde ꝙ moleſtia etiã dr̃ fieri agendo in iudicio, vt eſt tex. in auth. de fideiuſ. in prin. in verſ. moleſtijs. & in l. j. in verbo moleſtari. C. de nũdi. & ibi Bal. & Nic. ma. & no. Bar. in l. amplius. j. rẽ ra. hab. Ant. de bu. in c. vigilãti. de preſcri. & vide per Ale. conſi. xlix. & clx. & lvj. ij. vo. per Pan. de ca cõſi. cxcj. Et ad queſtiões ſingularẽ hic Bar. vide Bal. conſi. cccxxxvj. iij. vol. quomodo intelligat, qđ heredes non debeant quouis modo moleſtare vxorem cui legat vide pulchre per Bar. conſi. xij. j. vol.

6 POMA. ¶ Iſtud priuari. Uide Alex. conſi. xxij. in 2 in. in. ij. volu. & conſi. lvij. j. col. eod. vol. ij.

LEX XLV.

Si Meuia. Conditio, que de preterito fuit impoſſibilis, reijcitur. h. d. Uide ſ̃bitis. in l. multa. cũ ſimi. j. de cõdi. & demon. Dixi plene in l. j. de condi. inſtit.

LEX XLVI.

1 ¶ Offendere dicitur qui alium iniuſte ad turbationẽ iducit.
2 Inſtitutus vt det monacho, vel alteri religioſo, qua actione cõueniatur.

Quidam cum filium fa. Hic eſt ſingula-
a ris & quotidianus caſus[a]. Et teſtamento non põt cõueniri, qui a defuncto grauatus non probatur, ſed cõuenitur ex mandato quod ſuſcepiſſe probatur. h. d. No. tex. ibi, cũ
1 patris offenſam veret. hoc eſt, patris turbationẽ. Offenſa† ergo dicitur, quicquid alium ad turbationẽ iniuſte adducit, qđ examina vt dicit i l. licitatio. §. quod illicite. j. de publica. No. qñ aliqs
2 inſtituit† aliquẽ ſecularẽ, vt det alicui monacho vel fratri, quod contra talem inſtitutũ põt agi actione mandati, vt hic, quod eſt verum, ſi fuit adhibitus ab ipſo monacho. Secus ſi fuit adhibitus ab ipſo teſtatore, tunc videtur ꝙ monachus põt agere actõe negotioꝝ geſtorũ, qr videtur geſſiſſe negotia ſua poſſet etiam agere ex teſtamẽto, qr tacitam fidem aſſumpſit de reſtituenda, vt l. fi. C. de fideicom. ſm̃ vnam lectu.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quotidianus caſus. Et per iſtũ tex. dicit ſing. Bar. in rub. C. que in frau. cred. in fi. ꝙ reſtituẽs hereditatẽ ex cõtractu non retinet quartam, & de intellectu iſtius legis, vide Bar. i l. filius. in prin. de verb. obligat. & hanc legem etiã nota. alleg. i l. nemo põt, de legatis primo.

LEX XLVII.

1 ¶ Dictio imo, quando ſtet correctiue, vel copulatiue.
2 Teſtis ſi dicat, fuit ſic, imo ſic, ſtatur vltimo dicto.

Si ita ſcriptum. Dictio imo, ponitur correctiue. h. d. Op. de prima cõſtit. Codi. §. quibus. Gl. dicit. aliter ponit
1 ibi, aliter ponitur hic. Tu pro huius declaratiõe dic †Quãdoque dictio imo ponitur cũ copula & vel etiam, & tũc hꝫ primam vim copulatiue, nec ponit correctiue, vt dico §. quibus & l. iuris gentium. §. quinimo. ſupra de pactis ſecundũ vnã lecturam. Qñq; dictio imo ponitur ſimpliciter, & tunc ſi profertur ab homine, ponitur correctiue, vt hic, & l. Stichus. j. de ma. teſt. Quãdoque profertur a lege, & tunc ſi quidẽ ponit inter incõpatibilia, ponitur correctiue, l. ſi vehenda. in princi. & §. j. ſ. ad legẽ Rhod. de iact. & in omnibus legibus in quib⁹ reperit imo. Aut reperitur inter compatibilia, & tunc ſi quidem in precedenti eſt eadem ratio, vel maior, habet vim alternatiue, l. iubemus. §. economus. C. de ſacroſanctis eccle. alias ponitur correctiue, vt hic. Oppon. j. de condi. & demõ. l. non ad ea. Gl. nõ ſoluit. Dic ꝙ ibi non erant verba correctiua, ſed alterius voluntatis tãtũ diſpoſitionem cõtinentia, ſecundum Dyn. ¶ Ultimo hec lex in
2 ducitur in argumẽ. ad queſtionẽ. † ꝙ ſi teſtis interrogatus dicat ſic. fuit imo ſic ꝙ ſtetur vltimo dicto, quaſi ſi ſe correxerit: antẽ habetur pro vacillatiõe, vt hic. & Specu. ponit in titu. de teſte.

§. Quidam teſtamento. Oppon. C. de lega. l. cũ queſtio Solu. hic cõſtat ꝙ teſtator voluit tranſire ad dipondiũ. ¶ Oppõ. Inſtituit. eod. §. ſi plures. Solue codẽ modo, & diſtingue vt dixi plene in l. interdum. §. fina. ſ. eo. Opp. d̃ l. qui nõ militabat infra, eod. Solue eod. modo.

§. In teſtamento. Qui primo relinquit vncias poſtea partes intelligit partes facere d̃ reſiduo. h. d. ¶ Quero quid mouet iuriſcõſultũ ad hanc interpretationẽ, cum idem ſit dicere pars, quod vnica vt ſ. eod. l. interdum §. paterfam. & l. qties. §. ſi duo. & id hic videtur qđ primus debeat habere duas vncias, inſtitut⁹ ex vna parte vnã vnciã: & ſic tota hereditas videtur diuidenda in minorem numerũ vnciarũ, quam ſit as. d. l. interdum. §. pater. verſic. denique. ſ. eod. Reſpon. ex eo ꝙ variauit teſtator modũ loquendi primo enim aſſignauit vncias, ſcđo aſſignauit partes colligit Iuriſconſultus ꝙ partes fecit de reſiduo, quaſi intellexerit quod alia ſit aſſignatio partis quam vncie: ſed ſi omnibus aſſignaſſet per eadẽ verba, ſiue partes dixiſſet ſiue vncias, idẽ eſſet Et ſic debet intelligi quod dixi, in d. l. interdum. §. pater, ſcꝫ quod vna pars intelligatur de duodecim, niſi ex mente proferentis aliud appareat.

LEX XLVIII.

1 ¶ Uerbum relinquo, quando alius non eſt heres inſtitut⁹ trahitur ad inſtitutionem.
2 Teſtamẽtũ in quo maſculus fuit heres inſtitut⁹, & filie relicta fuerunt centum, non valet.

a **His verbis.** [a]Querit †gloſſ. [b]quid ſi dicã
1 relinquo tibi bona: Reſpond.
b quod illa verba trahuntur ad inſtitutionẽ ſi alius heres non eſſet ſcriptus in teſtamento. Uide gloſ. in au
c thenti o here. l. & falci. §. ſi vo nulla ſup verb. relictis.[c] ¶ Que
d ro, qd ſi teſtator[d] †maſculum inſtituit, item filie centum relinqt
2 an teſtamentũ valeat: Uidetur quod non qr non fuit dictum iure iſtitutionis, vel in his heredem inſtituo & verbum relinquo.
e non trahitur[e] ad inſtitutionem, quando alius eſt heres vniuer
f ſaliter inſtitutus, vt hic no. [f]In contrarium g facit nam quando
g nullus alius eſt inſtitutus, verbum relinquo, trahitur ad inſtitutionem, ne teſtamentum pereat eadem ratione quando illo vero
h additur [h]relicto facto filie, debet intelligi iure inſtitutionis, ne teſtamentum ſit nullum. In cõtrarium eſt veritas. Nã verbum relinquo adiectum certe quantitati, vel rei nunquam trahitur ad inſtitutionem. l. cogi. §. & generaliter. j. ad Trebellia. & ibi coniuncto. §. centũ i eod. tit. vbi expreſſe videt qđ nõ ſufficit relinqre, niſi iure inſtitutionis relinquatur, & hoc tꝫ Richar. Bal. in diſputatione quam retuli in l. illa inſtitutio in princip. ſ. eod. Sed quando verbũ relinquo, additur vniuerſitati bonorũ, ꝗ cedit diſtinctio huius legis.

ADDITIONES.

P. PAV. P. ¶ His verbis. Uide Angelum. conſilio xiij. incipien Jacobus.
POMA. ¶ Querit gloſſ. Uide Alex. conſil. cl. ij. volu. & in l. nã quod. §. non omnis. ff. ad Trebel.
Al. ¶ Uerbo relictis. Et illã gl. pro ſing. alleg. Imo. in l. nã ꝙ §. non omnis. in j. volumi. ad Treb. Adde tex. & ibi not. Bar. in l. diuus. j. de teſta. mili. & in l. quoniam indignũ. & ibi Salyc. C. de teſtamen & de hoc vide in d. §. non omnis.
P. PAV. P. ¶ Si teſtator. Circa hanc queſtionẽ Bar. vide Anto. in c. Raynutius. de teſtam. vbi vult quod ſi pr̃ relinquat filie dotem, qđ trahatur ad inſtitutionẽ, tanquã ſit adiunctum vniuerſitati, qr dos eſt ius vniuerſale, per Bar. i rub. ſoluto matrimonio, vbi doctores omnes, quem ſequitur Alexan. conſi. xvij. ad fin. volu. iij. & conſil. cv. volu. iiij. Item qđ dicitur de verbo relinquo, non eſt in verbo dimiſit, qr adiectum certe portioni nõ trahit ad inſtitutionẽ, etiã in filio. Uide Com. gli. cxxvj. inci. Uiſa copia teſtamẽti in prin. Limita tamẽ, vt per eundẽ Cõ. Zſi. lxiij niſi pceſſit inſtitutio particularis de filia, poſtea ſubdatur ꝙ bũ haberet, vel ſimile, in alia oratione nõ perfecta, qr tũc op ęrecedẽs verbũ inſtitutio, & ne teſtamẽtũ reddat nullũ intellige ver-